

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΚΣΤ'

Τρίτη 17 Νοεμβρίου 2015

ΘΕΜΑΤΑ

A. ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

1. Ειδική Ημερήσια Διάταξη:

Ειδική Συνεδρίαση της Ολομέλειας της Βουλής αφιερωμένη στην ημέρα μνήμης και τιμής για την εξέγερση του Πολυτεχνείου, σελ. 2211 - 2230

2. Αναφορά στο τρομοκρατικό χτύπημα στο Παρίσι και τήρηση ενός λεπτού σιγής στη μνήμη των θυμάτων της τρομοκρατικής επίθεσης, σελ. 2211, 2213, 2218, 2220, 2221, 2223, 2227, 2229

3. Αναφορά στο σεισμό στη Λευκάδα, σελ. 2213, 2227

4. Επί διαδικαστικού θέματος, σελ. 2211, 2213, 2215, 2219, 2221, 2222, 2223, 2224, 2228, 2229, 2230

5. Τήρηση ενός λεπτού σιγής στη μνήμη των αγωνιστών και των θυμάτων του Πολυτεχνείου, σελ. 2230

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΒΟΥΤΣΗΣ Ν. , σελ. 2211 - 2230

ΟΜΙΛΗΤΕΣ

A. Επί της Ειδικής Ημερήσιας Διάταξης:

ΒΑΓΕΝΑ Α. , σελ. 2226
ΒΟΥΤΣΗΣ Ν. , σελ. 2215, 2230
ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ Μ. , σελ. 2222
ΓΚΙΟΚΑΣ Ι. , σελ. 2218
ΔΗΜΑΡΑΣ Γ. , σελ. 2226
ΔΟΥΖΙΝΑΣ Κ. , σελ. 2230
ΘΕΟΧΑΡΗΣ Θ. , σελ. 2223, 2224
ΘΕΟΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ Α. , σελ. 2225
ΘΕΩΝΑΣ Ι. , σελ. 2224
ΚΑΒΑΔΕΛΛΑΣ Δ. , σελ. 2228
ΛΕΒΕΝΤΗΣ Β. , σελ. 2226, 2229
ΜΑΝΙΟΣ Ν. , σελ. 2215, 2216
ΜΑΥΡΩΤΑΣ Γ. , σελ. 2219
ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ Θ. , σελ. 2216
ΜΠΑΛΑΟΥΡΑΣ Γ. , σελ. 2228
ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ Α. , σελ. 2221
ΣΑΡΙΔΗΣ Ι. , σελ. 2229
ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗΣ Κ. , σελ. 2217
ΤΖΑΒΑΡΑΣ Κ. , σελ. 2214
ΤΣΙΠΡΑΣ Α. , σελ. 2211
ΤΣΙΡΩΝΗΣ Ι. , σελ. 2227
ΦΙΛΗΣ Ν. , σελ. 2213

B. Επί της αναφοράς στο τρομακτικό χτύπημα στο Παρίσι:

ΒΟΥΤΣΗΣ Ν. , σελ. 2211
ΓΚΙΟΚΑΣ Ι. , σελ. 2218
ΘΕΟΧΑΡΗΣ Θ. , σελ. 2223
ΜΑΥΡΩΤΑΣ Γ. , σελ. 2220
ΜΠΑΛΑΟΥΡΑΣ Γ. , σελ. 2229
ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ Α. , σελ. 2221
ΤΣΙΠΡΑΣ Α. , σελ. 2213
ΤΣΙΡΩΝΗΣ Ι. , σελ. 2227

Γ. Επί της αναφοράς στο σεισμό στη Λευκάδα:

ΒΟΥΤΣΗΣ Ν. , σελ. 2213
ΤΣΙΡΩΝΗΣ Ι. , σελ. 2227

Δ. Επί διαδικαστικού θέματος:

ΒΟΥΤΣΗΣ Ν. , σελ. 2211, 2213, 2215, 2219, 2221, 2222, 2223, 2224, 2228, 2229, 2230
ΛΕΒΕΝΤΗΣ Β. , σελ. 2229
ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ Θ. , σελ. 2213
ΜΠΑΛΑΟΥΡΑΣ Γ. , σελ. 2223

Π Ρ Α Κ Τ Ι Κ Α Β Ο Υ Λ Η Σ

ΙΖ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΜΕΝΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΣΥΝΟΔΟΣ Α'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΚΣΤ'

Τρίτη 17 Νοεμβρίου 2015

Αθήνα, σήμερα στις 17 Νοεμβρίου 2015, ημέρα Τρίτη και ώρα 10.38' συνήλθε στην Αίθουσα των συνεδριάσεων του Βουλευτηρίου η Βουλή σε ολομέλεια για να συνεδριάσει υπό την προεδρία του Προέδρου αυτής κ. **ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΒΟΥΤΣΗ**.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσης): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αρχίζει η συνεδρίαση.
Εισερχόμαστε στην

ΕΙΔΙΚΗ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΗΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

Ειδική συνεδρίαση της Ολομέλειας της Βουλής αφιερωμένη στην ημέρα μνήμης και τιμής για την εξέγερση του Πολυτεχνείου.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, πριν από δύο εβδομάδες στη Βουλή των Ελλήνων απευθύνθηκε ο Πρόεδρος της Γαλλίας Φρανσουά Ολάντ. Πριν από λίγες μέρες, την Παρασκευή το βράδυ, υπήρξε το γνωστό αποτρόπαιο τρομοκρατικό χτύπημα.

Η Κυβέρνηση και όλη η πολιτειακή ηγεσία της χώρας και όλα τα κόμματα εξέφρασαν τον αποτροπιασμό τους, την καταδίκη και, βεβαίως, την αλληλεγγύη και τη συμπαράσταση στον γαλλικό λαό. Αυτά τα χτυπήματα, αυτή η βαρβαρότητα -είχε προηγηθεί και στο Λίβανο και σε άλλες χώρες και δεν πρέπει να το ξεχνάμε- είναι στο επίκεντρο της προσοχής σήμερα για την ανάπτυξη ενός μαζικού διεθνούς φιλειρηνικού κινήματος.

Θα παρακαλούσα η Βουλή των Ελλήνων, επειδή είναι στην πρώτη της συνεδρίαση μετά το συμβάν, να αποτίσει φόρο τιμής με ένα λεπτό σιωπής.

(Στο σημείο αυτό όρθιοι οι Βουλευτές όλων των κομμάτων τηρούν ενός λεπτού σιγή)

Αιώνία τους η μνήμη.

Ως προς το διαδικαστικό μέρος της σημερινής συζήτησης σας ενημερώνω ότι οι Κοινοβουλευτικές Ομάδες έχουν υποδείξει από έναν ομιλητή και ειδικότερα ο ΣΥΡΙΖΑ τον κ. Μανιό, η Νέα Δημοκρατία τον κ. Τζαβάρα, η Δημοκρατική Συμπαράταξη τον κ. Σκανδαλίδη, το ΚΚΕ τον κ. Γκιόκα, το Ποτάμι τον κ. Μαυρωτά, οι ΑΝΕΛ τον κ. Παπαχριστόπουλο και η Ένωση Κεντρώων τον κ. Μάριο Γεωργιάδη.

Εκ μέρους της Κυβέρνησης, με χρόνο ομιλίας δεκαπέντε λεπτά, θα μιλήσει ο Υπουργός κ. Νικόλαος Φίλης. Κατά τη διάρκεια της ομιλίας των δύο πρώτων ομιλητών αν κάποιος από τους συναδέλφους θέλουν να προστεθούν για να εκφράσουν την άποψη και την τιμή στη σημερινή συζήτηση, μπορούν να το κάνουν με την εγγραφή με την κάρτα τους με χρόνο ομιλίας επτά λεπτά.

Οι πρώτοι ομιλητές από τις Κοινοβουλευτικές Ομάδες θα έχουν χρόνο ομιλίας δώδεκα λεπτά. Επίσης, τον λόγο δύνανται να λάβουν οι Πρόεδροι των Κοινοβουλευτικών Ομάδων, εφόσον

επιθυμούν να μιλήσουν. Στη λήξη της συνεδρίασης θα τηρηθεί, επίσης, ενός λεπτού σιγής στη μνήμη των αγωνιστών και των θυμάτων του Πολυτεχνείου.

Δίνω τον λόγο στον Πρωθυπουργό της χώρας κ. Αλέξη Τσίπρα.

ΑΛΕΞΗΣ ΤΣΙΠΡΑΣ (Πρόεδρος της Κυβέρνησης): Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, κύριε Πρόεδρε, αποτελεί ιδιαίτερη τιμή για μένα να απευθύνομαι σήμερα στη Βουλή των Ελλήνων στη συνεδρίαση μνήμης, με πρωτοβουλία του Προεδρείου της Βουλής. Και στόχος μου δεν είναι απλώς να αποτίσω τελετουργικά φόρο τιμής στους αγωνιστές και στις αγωνίστριες του Πολυτεχνείου, αλλά να προσπαθήσω με την ομιλία μου να συνδέσω την παρακαταθήκη των μεγάλων δημοκρατικών και κοινωνικών αγώνων εκείνης της περιόδου με τη σημερινή πραγματικότητα.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, η 17^η του Νοέμβρη δεν είναι απλά μία ακόμα επέτειος στο εθνικό εορτολόγιο. Είναι ημέρα έμπνευσης, αναστοχασμού αλλά και προβληματισμού για κάθε δημοκρατικό πολίτη της χώρας. Είναι ένα σημείο διάρρηξης στο χρονικό συνεχές του αυταρχισμού, του καταναγκασμού και της ένοχης σιωπής. Είναι μια στιγμή που αποδεικνύει ότι ο πόθος για δημοκρατία, ελευθερία και κοινωνική δικαιοσύνη είναι ή μπορεί να γίνει ισχυρότερος από τον φόβο της καταστολής ή ακόμα και από τον φόβο του θανάτου.

Η εξέγερση του Πολυτεχνείου δείχνει ότι μπορεί να υπάρχουν αξίες για τις οποίες κάποιος μπορεί να αγωνιστεί με κίνδυνο ακόμα και την ίδια του τη ζωή. Αυτή είναι η απόλυτη στιγμή της ηθικής εξύψωσης του ανθρώπου, η απόλυτη στιγμή ελευθερίας.

Υπήρξαν αρκετές τέτοιες στιγμές στη διάρκεια της επτάχρονης δικτατορίας, με εμβληματικότερη την αυτοπυρπόληση του φοιτητή Κώστα Γεωργάκη, το 1970, στην πλατεία Ματεότι της Γένοβας, αλλά και όλων εκείνων που έδωσαν τη ζωή τους ή βασανίστηκαν στα κολαστήρια των συνταγματαρχών και επέλεξαν να παραμείνουν άγνωστοι στο ευρύ κοινό μέχρι σήμερα.

Το Πολυτεχνείο αποτελεί σταθμό στη νεότερη ιστορία μας και εγγράφεται σε μια μακρά ιστορία κοινωνικών αγώνων, που ξεκινά από το έπος της εθνικής μας αντίστασης.

Η εξέγερση των συνειδήσεων που κορυφώθηκε στις 17 Νοέμβρη του '73 αλλά και η κατάληψη της Νομικής που είχε προηγηθεί δεν είναι απλά το αυθόρμητο ξέσπασμα της νεολαίας στην καταπίεση, τις διώξεις και τα βασανιστήρια της χούντας των συνταγματαρχών. Ήταν η ωρίμανση μιας μακράς διαδικασίας ριζοσπαστικοποίησης που επιταχύνθηκε και μετασχηματίστηκε καθ' όλη τη διάρκεια της δεκαετίας του '60. Άλλωστε, οι ίδιοι οι εξεγερμένοι του Πολυτεχνείου έκαναν τη σύνδεση με τους αγώνες για την προστασία της δημοκρατίας και την υπεράσπιση του Συντάγματος με την επίκληση του ακροτελεύτιου άρθρου του Συν-

τάγματος, του 114.

Η 17^η Νοέμβρη του 1973 έλκει τις ρίζες της στους αγώνες της προδικτατορικής περιόδου και τον εκδημοκρατισμό του πανεπιστημίου και της εκπαίδευσης, που ήταν και παραμένει σε ευθεία συνάρτηση με τον συνολικό εκδημοκρατισμό του κράτους. Έλκει τις ρίζες της στους αγώνες της δημοκρατικής νεολαίας Λαμπράκη για την ειρήνη, τον πολιτισμό και την δημοκρατία, όπως επίσης και στις πρωτόλειες και διάσπαρτες αντιστασιακές ενέργειες από τις πρώτες μέρες που επιβλήθηκε η χούντα, με κορυφαία την απόπειρα δολοφονίας του δικτάτορα Παπαδόπουλου από τον Αλέκο Παναγούλη στις 13 Αυγούστου του 1968.

Η εξέγερση του Πολυτεχνείου, όμως, συνυφαίνεται και με την αφύπνιση των οραμάτων της νέας γενιάς των λαών σε ολόκληρη την Ευρώπη, τον Μάη του '68 στη Γαλλία, την έξαρση των φοιτητικών και εργατικών κινητοποιήσεων στη Γερμανία και την Ιταλία, αλλά και την άνοιξη της Πράγας και αυτό παρά το γεγονός ότι εκείνη την εποχή η χώρα μας ήταν σε σχετική απομόνωση από τις ευρωπαϊκές εξελίξεις και με περιορισμένη δυνατότητα ενημέρωσης, καθώς κυριαρχούσε τότε η λογοκρισία.

Κάποιοι ισχυρίζονται ότι σε σχέση με την έξαρση των κινημάτων στην Ευρώπη το Πολυτεχνείο άργησε να έρθει στην Ελλάδα. Εγώ, αντίθετα, θα έλεγα ότι συνέβη μάλλον την κατάλληλη στιγμή, διότι η μέγιστη συμβολή του αγώνα της νεολαίας στο Πολυτεχνείο ήταν η ακύρωση του λεγόμενου «πειράματος Μαρκεζίνη» και η ανατροπή των πολιτικών του εκφραστών, δηλαδή η ακύρωση μιας προσπάθειας για την πολιτική νομιμοποίηση μιας ψευδοφιλελευθεροποίησης της δικτατορίας και της μετεξέλιξής της σε μια υποτυπώδη και ψευδεπίγραφη δημοκρατία υπό τον διαρκή έλεγχο του προδικτατορικού πολιτικοστρατιωτικού κατεστημένου.

Την αποτυχία αυτής της προοπτικής, που πιθανότατα θα εξασφάλιζε τη συνέχεια και την αναπαραγωγή του καθεστώτος της δικτατορίας, την χρωστάμε πρώτα και κύρια στην εξεγερμένη νεολαία αλλά και στις λαϊκές μάζες που συμπαρατάχθηκαν μαζί της στο Πολυτεχνείο, γιατί εκφράστηκαν και κατάφεραν με αυτόν τον τρόπο να ρίξουν το πολιτικό προσωπείο και να αποκαλύψουν το πραγματικό, μοναδικό και αδίστακτο πρόσωπο της δικτατορίας, της χούντας των συνταγματαρχών.

Έτσι, άνοιξε ο δρόμος για τη Μεταπολίτευση, δυστυχώς, όμως, με βαρύ το τίμημα της τραγωδίας της Κύπρου, με το εισαγόμενο από την Αθήνα πραξικόπημα στις 15 Ιούλη και την τουρκική εισβολή πέντε μέρες αργότερα.

Η Μεταπολίτευση που ακολούθησε δημιούργησε μεγαλύτερες προσδοκίες από την απλή αποκατάσταση της δημοκρατίας και παρά τις αντιφάσεις της, αποτέλεσε μία περίοδο δημοκρατικής σταθερότητας και σχετικής κοινωνικής ευημερίας για τα λαϊκά στρώματα.

Βεβαίως, στη Μεταπολίτευση και στις ιδεολογίες και πρακτικές που διαμορφώθηκαν τότε, πολλοί έψαξαν αργότερα να βρουν την αιτία για την πρόσφατη οικονομική κρίση και τη μνημονική επιτροπεία που ακολούθησε.

Η Μεταπολίτευση, όμως, οφείλουμε να ομολογήσουμε πως ήταν η περίοδος της οικοδόμησης, για πρώτη φορά στην Ελλάδα, μιας σταθερής και σχετικά μεγάλης σε διάρκεια Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας. Ήταν η περίοδος ανάπτυξης μεγάλων δημοκρατικών, κοινωνικών και πολιτικών αγώνων, αλλά και ανάρρωσης της ελληνικής κοινωνίας από τη βαρβαρότητα του μετεμφυλιακού κράτους των εθνικοφρόνων.

Επομένως η Μεταπολίτευση δεν μπορούμε να πούμε ότι είναι μία και εναία, έχει ένα και εναίο πρόσωπο. Είναι ταυτόχρονα η περίοδος της άνθησης της δημοκρατίας και των κοινωνικών πειρατισμών και αγώνων, αλλά και η περίοδος της συγκρότησης και ισχυροποίησης ενός συνασπισμού πελατειακής εξουσίας, ενός κρατικοδίαιτου και αυταρχικού, αυτάρεσκου κράτους.

Ό,τι και να ήταν, όμως, η Μεταπολίτευση, έχει μια περάσει αυτή η περίοδος στην ιστορία και αποτελεί αντικείμενο αποτίμησης των ιστορικών για να κρίνουν. Το σίγουρο είναι ότι το τέλος της, με την κατάρρευση ενός ολόκληρου οικονομικού, παραγωγικού, καταναλωτικού και διοικητικού μοντέλου και με τραγική κατάληξη την υπαγωγή της χώρας μας στον μηχανισμό της μνημονιακής επιτροπείας εδώ και πέντε χρόνια, επαναφέρει στο

προσκήνιο τα αιτήματα εκείνου του τριμήνου το Νοέμβρη του 1973 για λαϊκή κυριαρχία, κοινωνική απελευθέρωση και εμβάθυνση της δημοκρατίας, όχι ως επετειακή ρητορεία αλλά ως όρο επιβίωσης του κόσμου της εργασίας και της νεολαίας.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, ο αγώνας που δίνει σήμερα η χώρα σε εξαιρετικά αντίξοες συνθήκες, ο αγώνας του ελληνικού λαού ενάντια στην κοινωνική αδικία, την εξωτερική και καταναγκαστική επιβολή νεοφιλελεύθερων μοντέλων, ακραίων και αναποτελεσματικών, αλλά και ο αγώνας ενάντια -θα προσθέσω- στην εγχώρια διαπλοκή, που έχει βασική ευθύνη για την πορεία της χώρας στη χρεοκοπία, ο αγώνας μας αυτός για να εφαρμοστεί μια άλλη πολιτική, με ταξικό πρόσημο, υπέρ των λαϊκών στρωμάτων, που είναι διαρκής αγώνας και για την αλλαγή των συσχετισμών όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και στην Ευρώπη, ο αγώνας για να αποκαταστήσουμε και να εμβαθύνουμε τη δημοκρατία, που δεινοπάθησε πραγματικά την τελευταία πενταετία, πιάνει το νήμα του αγώνα της νεολαίας της αντιδικτατορικής αλλά και της μεταδικτατορικής περιόδου.

Και τον αγώνα αυτόν, τις αγωνίες και τις προσδοκίες των νέων εκείνης της περιόδου, δεν πρέπει σήμερα επ' ουδενί να επιτρέψουμε κάποιοι αυτόκλητοι -δήθεν- σωτήρες να τον καπηλευτούν. Δυνάμεις που πάντοτε απουσίαζαν από τους μαζικούς, κοινωνικούς αγώνες και αργότερα, στο όνομα -τάχα- του λαού αλλά πάντα ερήμην του, αδιαφορώντας για τη δημοκρατία, αδιαφορώντας για την ανθρώπινη ζωή, καμώνονται -δήθεν- τους υπερασπιστές του λαού.

Δεν πρέπει να επιτρέψουμε να μιλούν στο όνομα του λαού και των αγώνων του δήθεν αντιεξουσιαστές που, ελέω μίας εξουσιοδότησης που δεν τους έδωσε, όμως, κανείς, θεωρούν ότι μπορούν να έχουν την απόλυτη εξουσία, την εξουσία της ζωής και του θανάτου.

Αυτόν τον αγώνα, τις κατακτήσεις και τους αγώνες του μαζικού λαϊκού κινήματος, τις δημοκρατικές κατακτήσεις του λαού μας δεν πρέπει να τις αφήσουμε να τις καπηλευτεί κανένας ούτε οι αυτόκλητοι σωτήρες -δήθεν αντιεξουσιαστές- αλλά από την άλλη μεριά δεν πρέπει να επιτρέψουμε και αυτούς τους αγώνες να τους προσβάλουν, να τους λοιδορήσουν, να τους αμφισβητήσουν οι ακροδεξιοί νοσταλγοί της χούντας, είτε βρίσκονται στη Χρυσή Αυγή είτε αλλού, οι αρνητές της αλήθειας, οι αναθεωρητές της ιστορίας που βυρσοδομούν πάνω στη μνήμη που είναι εγγεγραμμένη σε παραδόσεις, σε θεσμούς, αλλά και στα ίδια τα σώματα των αγωνιστών της γενιάς του Πολυτεχνείου. Γιατί αυτός ο αγώνας προσδιορίζει τις δημοκρατικές, ριζοσπαστικές συντεταγμένες της νέας ιστορικής περιόδου που ξεκίνησε για τον λαό μας και, θα έλεγα, με σημαντική αναφορά στις τελευταίες εξελίξεις από τις 25 Γενάρη και μετά.

Το πρώτο επτάμηνο της διακυβέρνησής μας, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ήταν ένα επτάμηνο που δόθηκε ένας σκληρός και άνισος αγώνας με δυνάμεις υπέρτερες και από θέσεις υπονομιμίας. Όμως, για πρώτη φορά μετά από χρόνια ο αγώνας αυτούς έδωσε το δικαίωμα στον ελληνικό λαό να ελπίζει και να προσδοκά ένα καλύτερο μέλλον. Και αυτή ήταν και η προσδοκία που τον κινητοποίησε, που τον έβγαλε στον δρόμο με έναν πρωτόγνωρο δυναμισμό και με μια πρωτοφανή διάθεση κινητοποίησης.

Το μεγαλύτερο στοίχημα σήμερα είναι να διατηρηθεί ζωντανή αυτή η λαϊκή προσδοκία για μια καλύτερη ζωή. Γιατί μόνο αυτή η προσδοκία μπορεί να είναι ο καταλύτης για τη συνέχιση αυτού του αγώνα, που σίγουρα δεν έχει ακόμα δικαιωθεί, για να αλλάξει εκ βάθρων ένα οικονομικό και πολιτικό μοντέλο που έχει βαθιές ρίζες και στηρίζεται σε ισχυρά συμφέροντα, για να αλλάξουν οι συσχετισμοί στην Ευρώπη του νεοφιλελευθερισμού, της ανασφάλειας και των διαρκών κρίσεων, για να δοθεί προτεραιότητα στις ανάγκες του κόσμου της εργασίας και της νεολαίας, για να βγει επιτέλους η χώρα από το καθεστώς της επιτροπείας και να ξεκινήσουμε όλοι μαζί τον μεγάλο αγώνα για την αποκατάσταση των κοινωνικών πληγών μέσα από μία σταθερή, αλλά βιώσιμη ανάπτυξη, για να δημιουργηθούν αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας και να μπει ένα τέλος στην εργοδοτική αυθαιρεσία, να δημιουργηθούν θέσεις εργασίας που θα δώσουν στους νέους ανθρώπους, στη νεολαία τη δυνατότητα να μείνει στη χώρα, να

προκόψει και να δημιουργήσει εδω.

Θέλω να επισημάνω στο σημείο αυτό πως όσο και αν προσπαθήσει αυτό το κύκλωμα, το κύκλωμα διαπλοκής πολιτικής και οικονομικής εξουσίας που μαίνεται αυτήν την περίοδο, να διατηρήσει τα προνόμια και την εξουσία του αυτήν τη μάχη δεν πρόκειται να την κερδίσει, γιατί είμαστε αποφασισμένοι να εφαρμόσουμε σε αυτήν τη χώρα, επιτέλους, οι νόμοι για όλους, να τελειώσουμε με ένα σύστημα οικονομικής εξουσίας που βγήκε απολύτως εκτός ελέγχου και έφερε την ελληνική κοινωνία σε αυτό το σημείο που βρίσκεται σήμερα.

Είμαστε έτοιμοι να κάνουμε ό,τι χρειαστεί, για να αποκαταστήσουμε τη διαφάνεια, τη νομιμότητα, την κοινωνική δικαιοσύνη σε όλους τους τομείς της δημόσιας ζωής: στην οικονομία, στην αγορά εργασίας, στο κράτος, στα μέσα ενημέρωσης, στη δικαιοσύνη.

Και είναι ακριβώς αυτά τα κοινωνικά και πολιτικά μέτωπα που ορίζουν σήμερα τις πολιτικές διαχωριστικές γραμμές που ξεχωρίζουν τις δυνάμεις της προόδου από τις δυνάμεις της συντήρησης.

Οφείλουμε, όμως, σήμερα, 17 Νοέμβρη, σαράντα δύο χρόνια μετά, να δεσμευθούμε και για το μέλλον της κοινωνικής κατηγορίας που έχει πληγεί περισσότερο από κάθε άλλη τα τελευταία πέντε χρόνια, για το μέλλον των νέων ανθρώπων της νέας γενιάς, για το τι μέλλει γενέσθαι στην εκπαίδευση, η οποία βρίσκεται σε μια κρίσιμη φάση, καθώς έχει συσσωρεύσει τεράστια προβλήματα σε σύγκρουση με ιδεολογίες του πολιτικού και μιντιακού κατεστημένου.

Από την πρώτη στιγμή είχαμε με αποφασιστικότητα ξεκινήσει την προσπάθεια για μια δημοκρατική μεταρρύθμιση στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα για τη δημοκρατική λειτουργία των πανεπιστημίων και για αλλαγές που στοχεύουν στην αποκατάσταση της ελεύθερης ακαδημαϊκής ζωής. Γιατί με τις παρεμβάσεις της τελευταίας δεκαετίας το αυτοδιοίκητο των πανεπιστημίων αλλά και η ακαδημαϊκή ελευθερία, είχαν παραβιαστεί κατάφωρα με προσχήματα πολλές φορές και με ιδεολογικές κραυγές πολλές φορές που δυστυχώς ένωσαν με ακραίο τρόπο, τόσο εντός όσο και εκτός Κοινοβουλίου, ιδεολογίες ασύνδετες: τη νεοφιλελεύθερη ιδεολογία με ακραίες ακροδεξιές αντιλήψεις.

Εμείς, λοιπόν, αντίθετα κατά τη σύντομη πρώτη περίοδο της διακυβέρνησής μας, θελήσαμε να προωθήσουμε τον δημοκρατισμό και επιλύσαμε θέματα παραβίασης του συνταγματικού κατοχυρωμένου αυτοδιοίκητου των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και βέβαια επαναφέραμε το ακαδημαϊκό άσυλο, κάτι που για εμάς αποτελεί σημαντική κοινωνική κατάκτηση, πηγή δημοκρατίας και συνθήκη για την ελεύθερη διακίνηση της γνώσης. Αποτελεί δηλαδή μια έννοια απόλυτα ταυτισμένη με την ίδια την ύπαρξη του πανεπιστημίου. Βέβαια, η βαθιά μεταρρύθμιση στην παιδεία πρέπει να προχωρήσει μέσα από έναν ευρύτερο διάλογο, δημόσιο, καθολικό, με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς στην ελληνική κοινωνία. Γιατί είναι προφανές ότι πρέπει να δοθεί επαρκής χρόνος για να συζητηθούν και να αποक्रυσταλλωθούν οι κύριες κατευθύνσεις μιας τέτοιας προσπάθειας.

Πρέπει, όμως, όλοι να απαντήσουμε με σαφήνεια τι εκπαιδευτικό σύστημα θέλουμε. Θέλουμε ένα εκπαιδευτικό σύστημα που θα λειτουργεί προς όφελος του συνόλου της κοινωνίας ή θα προωθήσουμε μια αγορά εκδοχή που είναι σήμερα, δυστυχώς, κυρίαρχη στον δυτικό και ευρωπαϊκό κόσμο;

Για εμάς η απάντηση σε αυτό το ερώτημα είναι καθαρή. Θα πρέπει να δημιουργήσουμε ένα εκπαιδευτικό σύστημα που θα στοχεύει στην ενδυνάμωση των δημοκρατικών ιδανικών, στην ελεύθερη ερευνητική σκέψη, στην επιστημονική δημιουργία, που αποτελεί τον καταλύτη για την εξέλιξη της ίδιας της επιστήμης. Απορρίπτουμε τον αυταρχισμό, τον κατακερματισμό και την αποσπασματική ατομικιστική συγκρότηση των σπουδών που εμποδίζει τη συλλογική δράση απέναντι στα καθημερινά προβλήματα. Απορρίπτουμε κάθε τι που αντιστρατεύεται τον ουμανισμό, κάθε διολίσθηση προς φυλετικούς ή άλλους διαχωρισμούς. Για εμάς η αλληλεγγύη δεν έχει ούτε διαβατήριο ούτε χρώμα.

Ιδιαίτερα στη σημερινή δύσκολη συγκυρία που βιώνουμε σε τοπικό, ευρωπαϊκό αλλά και διεθνές επίπεδο, οφείλουμε όλοι μας να αναλογιστούμε τη βαρύτητα των λόγων μας και των πράξεών

μας. Οφείλουμε να αναλογιστούμε ότι η αλληλεγγύη μεταξύ των λαών, είναι ο μόνος τρόπος να αντιμετωπίσουμε την ανθρωπιστική τραγωδία που προκαλούν οι προσφυγικές ροές από τη Συρία, αλλά και από άλλες εμπόλεμες περιοχές προς την Ευρώπη. Ως λαός άλλωστε έχουμε γνωρίσει την προσφυγιά και έχουμε όλοι χαραγμένες στις μνήμες μας, στη συλλογική μνήμη, τις εικόνες των προσφύγων πατεράδων, παππούδων από την πρόσφατη ιστορία μας.

Έχουμε, λοιπόν, συλλογική μνήμη, που ιδιαίτερα αυτές τις δύσκολες μέρες και μετά το τρομοκρατικό, δολοφονικό χτύπημα στη Γαλλία, μας επιβάλλει με νηφαλιότητα αλλά και αποφασιστικότητα να αποτιμήσουμε τις δυσώυνες εξελίξεις στην Ευρώπη.

Η πολιτική ήττα της Ευρώπης από τους τρομοκράτες θα επέλθει μόνο αν η ίδια η Ευρώπη επιλέξει την συντηρητική αναδίπλωση στα κλειστά σύνορα, τους υψηλόμενους φράχτες και τις μισαλλόδοξες συνειδήσεις. Ήττα θα είναι η απομάκρυνση της Ευρώπης από τις θεμελιώδεις αρχές της ειρήνης, του ουμανισμού, της δημοκρατίας και της αλληλεγγύης και η προσχώρησή της στη βασική πολιτική λογική της άκρας και λαϊκίστικής δεξιάς. Σήμερα, πολύ περισσότερο από κάθε άλλη φορά, οφείλουμε να απομονώσουμε ακραίες και ρατσιστικές φωνές τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Ευρώπη.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, με την ευκαιρία που μου δίνεται σήμερα, κλείνοντας, θέλω να εκφράσω την ευγνωμοσύνη εκ μέρους της δημοκρατικής πολιτείας στους Βουλευτές και τις Βουλευτίνες του ελληνικού Κοινοβουλίου που πήραν ενεργά μέρος στον αντιδικτατορικό αγώνα, φυλακίστηκαν και βίωσαν το σκληρό και απάνθρωπο πρόσωπο της χούντας των συνταγματαρχών.

Εγώ προέρχομαι από μια άλλη γενιά, από μια γενιά που ήταν αγέννητη εκείνα τα χρόνια. Αισθάνομαι, όμως, την ανάγκη στο πρόσωπο αρκετών Βουλευτών από όλες τις πτέρυγες, που εκείνα τα χρόνια έδωσαν αγώνα σε δύσκολες στιγμές με τίμημα τη ζωή τους, να εκφράσω τον θαυμασμό μου και την ευγνωμοσύνη μου για όλους εκείνους κι εκείνες που κατά τη διάρκεια της σκοτεινής επταετίας δεν δίστασαν να δώσουν στον αγώνα τα νιάτα τους, κάποιοι ακόμα και την ίδια τους της ζωή, για να μπορούμε σήμερα εμείς να μιλάμε, να διαφωνούμε για πολιτικούς στόχους, κοινωνικούς αγώνες, λαϊκές προσδοκίες. Γιατί στα σκοτεινά υπόγεια της ΕΑΤ-ΕΣΑ γράφτηκαν ίσως οι πιο φωτεινές σελίδες της σύγχρονης ελληνικής ιστορίας.

Και θέλω να τους διαβεβαιώσω, όπως διαβεβαιώνω και όλον και τον ελληνικό λαό, ότι το σύνθημα του Πολυτεχνείου για «Ψωμί – Παιδεία – Ελευθερία» παραμένει για όλους μας επίκαιρο και αποτελεί στοίχημα, που η Κυβέρνηση αυτή θέλει να κερδίσει και θα κερδίσει. Παραμένει μια διεκδίκηση κυρίως για τους αγώνες που έρχονται, τους αγώνες της νέας γενιάς, αγώνες για να υλοποιήσουμε το όραμά μας για οριστική απαλλαγή από την κοινωνική αδικία, για την ανάκτηση της λαϊκής μας κυριαρχίας, για την εμβάθυνση της δημοκρατίας μας, για τη διαφύλαξη της κοινωνικής μας συνοχής.

Σας ευχαριστώ θερμά.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσης): Θα δώσω τον λόγο στον κ. Φίλη εκ μέρους της Κυβέρνησης...

ΘΕΟΔΩΡΑ ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ: Γιατί, κύριε Πρόεδρε, ο Πρωθυπουργός εκ μέρους ποιου μίλησε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσης): ...κι αμέσως μετά θα αντιστρέψουμε τη σειρά για να μιλήσει ο κ. Τζαβάρας εκ μέρους της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης και ο κ. Μανιός από τον ΣΥΡΙΖΑ.

Δυστυχώς ενημερώνω τη Βουλή ότι έχουμε έναν σεισμό στη Λευκάδα με δύο θύματα. Ελπίζουμε να είναι λίγο καλύτερα τα πράγματα από ό,τι φαίνονται.

Ο κ. Φίλης έχει τον λόγο για δεκαπέντε λεπτά, παρακαλώ.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΦΙΛΗΣ (Υπουργός Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων): Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ας δούμε επιτέλους το Πολυτεχνείο απαλλαγμένο από τον μύθο του. Μύθο στον οποίον επένδυσαν πολλοί πολλοί. Μύθο που εκμεταλλεύτηκαν κατά καιρούς κόμματα, παρατάξεις και δημόσια πρόσωπα, άλλοι για να τον ιδιοποιηθούν ή για να τον εξαρτυρουν και άλλοι για να τον αποδομήσουν, να τον αδειάσουν από

το πραγματικό, πολυσήμαντα δημοκρατικό περιεχόμενό του προς όφελος της δικής τους αντίπαλης ιδεολογίας.

Να δούμε επιτέλους το Πολυτεχνείο μες στην απλότητα του μεγαλείου του αγώνα του, μες στην καθαρότητα και την ανιδιοτέλεια των προθέσεων, μέσα από το απραγματοποίητο έως τις μέρες μας όραμα των αγωνιστών του.

Τι υπερασπιζόνταν, αλήθεια, οι φοιτητές και οι νεολαίοι τον Νοέμβριο του '73; Τι απαιτούσαν από την τότε εξουσία των ακροδεξιών και υποταγμένων στον αμερικανικό ιμπεριαλισμό; Ό,τι υπερασπιζόνταν και απαιτούν και οι σημερινοί νεολαίοι, η σημερινή σπουδάζουσα γενιά, η σημερινή γενιά της ανεργίας, ό,τι περιμένουν από την κοινωνία και οι σημερινοί νέοι μετά τις κοσμογονικές αλλαγές που έκτοτε έχουν σημειωθεί στον κόσμο και στη χώρα μας, από τότε που το βάθος του ουρανού φαινόταν κόκκινο, μας κάνει βέβαια να είμαστε πιο προσεκτικοί και να μην καταφεύγουμε σε ανιστόρητους αναγωγισμούς.

Το Πολυτεχνείο είναι πριν από όλα το σύμβολο ενότητας και ένα σύμβολο αντίστασης της νεότητας που αψηφά κάθε δυσκολία, κάθε αδυσώπητη εξουσία σε όλους τους πόλους της κοινωνικής και πολιτικής ζωής, προκειμένου να δώσει σάρκα και οστά στο όραμά της για έναν διαφορετικό επιτέλους κόσμο, για μία κοινωνία δικαιοσύνης, ελευθερίας και αδελφότητας που θα μοιράζονται ισότητα γυναίκες και άντρες, πολίτες του κόσμου χωρίς διακρίσεις. Διότι το Πολυτεχνείο είναι βαθιά πολιτικό και απειλητικά ανατρεπτικό. Γι' αυτό το εμίσησαν και το κατεδίωξαν οι εχθροί της δημοκρατίας, αλλά και από την άλλη όχθη για τον λόγο αυτό επιχείρησαν να το φέρουν στα μέτρα τους οι μετέπειτα εξουσίες του καταρρεύσαντος παλαιοκομματισμού.

Το Πολυτεχνείο άφησε παρακαταθήκη στην ιστορία, εκτός από τους νεκρούς του που οι νεοנazi συνεχίζουν να προκαλούν και να αρνούνται μέχρι και σήμερα, τον ανένδοτο μέχρι αυτοπάρνησης αγώνα ενάντια στον φασισμό σε ένα κόσμο που κλυδωνίζεται από ολοένα και περισσότερες κοινωνικές και οικονομικές αβεβαιότητες, σε έναν διεθνή περίγυρο όπου τα πάντα είναι ρευστά και απρόβλεπτα, σε μία Ευρώπη που μόλις προχθές δέχθηκε ένα φοβερό χτύπημα στην καρδιά της δημοκρατίας και της ελευθερίας σκέψης -και από αυτήν τη θέση εκφράζουμε την αλληλεγγύη μας στο γαλλικό λαό. Το μήνυμα του Πολυτεχνείου δρα πολλαπλασιαστικά και αποκαλυπτικά ως εσαεί υπόδειγμα διεκδίκησης της υπεράσπισης του αυτονόητου, δηλαδή της ελευθερίας του ατόμου και της κοινωνίας, της διεκδίκησης και της υπεράσπισης της δημοκρατίας ως του μοναδικού πολιτεύματος που εγγυάται το ανθρώπινο, όσο και πολιτικό πρόσωπό μας, μία δημοκρατία με πολιτικό και κοινωνικό περιεχόμενο. Κι αυτό τα πρόσωπο, το μόνο πρόσωπο που αρμόζει στην ιδιότητα του κατά Αριστοτέλη πολιτικού ζώου που είναι ο άνθρωπος, τίποτα δεν το εξασφαλίζει πιο πολύ από την παιδεία, στη στενή και στην ευρεία έννοιά της.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η παιδεία ήταν το δεύτερο μέρος του πιο διάσημου συνθήματος του Πολυτεχνείου: «Ψωμί, Παιδεία, Ελευθερία». Και ναι μεν η χούντα μπορεί να τελείωσε το 1974, τα αιτήματα όμως των αγωνιστών του Πολυτεχνείου παραμένουν σε άλλο επίπεδο και σε άλλα περιβάλλοντα επιτακτικά, έχοντας μάλιστα αποκτήσει μία ευρύτερη διάσταση σαράντα δύο ολόκληρα χρόνια μετά.

Από την εποχή του αγώνα του Πολυτεχνείου, από την εποχή του αγώνα κατά των στυγνών δικτατοριών στις χώρες του ευρωπαϊκού Νότου -στην Ισπανία, την Πορτογαλία, την Ελλάδα- ως τη σημερινή εποχή, όπου ο ευρωπαϊκός Νότος στενάζει, πληρώνοντας κυρίως αυτός τις ατοχίες, τις αδικίες και τους δογματισμούς του νεοφιλελεύθερου μοντέλου που επικράτησε την τελευταία δεκαετία στην Ευρώπη, το βασικό αίτημα της νεολαίας και της ευρύτερης κοινωνίας παραμένει αδιαπραγμάτευτο όσο και ανεκπλήρωτο: δημοκρατία και ειρήνη, δικαιοσύνη και ισονομία, ευημερία και παιδεία για όλους.

Και καρδιά της παιδείας είναι το δημόσιο σχολείο που έχουμε χρέος να εμπιστευόμαστε και να βελτιώνουμε συνεχώς, ένα σχολείο συνεργασίας και όχι ανταγωνισμού, ανοιχτό στην κοινωνία, δημοκρατικό, συμμετοχικό, αξιόπιστο, χωρίς να αναπαράγει τις παντοειδείς διακρίσεις.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, μες στη βαθιά κρίση, κρίση κατ'

εξοχήν ηθική και πολιτική σε ολόκληρη την Ευρώπη, οι κοινωνίες βρίσκονται αντιμέτωπες με λογής-λογής φονταμενταλισμούς. Το φάντασμα του πολέμου των πολιτισμών αποκτά αιματηρές διαστάσεις και δολοφονικές πρακτικές. Μέσα από τις κοινωνίες της αναπτυσσόμενης Δύσης ξεπετιούνται ως ασύμμετρη απειλή πρόσωπα από τις γενιές των απόκληρων και στερημένων μεταναστών δεύτερης και τρίτης γενιάς, που μεγάλωσαν στα γκέτο της καταναλωτικής κοινωνίας, που ένωσαν την εθνικιστική βία, τον εξουσιασμό των κυρίαρχων ομάδων και τώρα αναζητούν νόημα ζωής σε ολοκληρωτικές ιδεολογίες και σε πρακτικές ανείπωτης βίας που απαντούν στο ρατσισμό των ενταγμένων, τον ιμπεριαλισμό των ισχυρών, καθώς και την ανάδυση του νεοφασισμού με την υιοθέτηση των αντεστραμμένων ειδώλων, όπως είναι ο τζιχαντισμός, ο αντιδυτικός ρατσισμός και οι συνακόλουθοι ανορθολογισμοί.

Προφανώς, βιώνουμε εποχή ρήξεων. Μέσα σε αυτή τη δραματική και με άγνωστη έκβαση εξέλιξη καλούμαστε με αποφασιστικότητα να διαφυλάξουμε την ασφάλεια, χωρίς να λαβώσουμε τις ελευθερίες. Καλούμαστε ως Ευρώπη να μην ξεχάσουμε το καθήκον μας απέναντι στους πρόσφυγες, που και αυτοί, όπως οι νέοι της σφαγής στο Παρίσι, είναι θύματα του ίδιου εχθρού. Καλούμαστε να επιμείνουμε στις ορθολογικές αξίες της δημοκρατίας και της κοινωνικής αναδιανομής σε παγκόσμιο επίπεδο. Μόνον έτσι θα σταματήσει η αιματοχυσία που σπρώχνει τα καρβάνια της απελπισίας προς την Ευρώπη. Ο πόλεμος κατά της ασύμμετρης τρομοκρατίας, για να αποδειχθεί αποτελεσματικός, χρειάζεται να καταπολεμηθούν οι αιτίες της επιδεινούμενης παγκόσμιας ανισότητας, οικονομικές, κοινωνικές, οικολογικές, εθντικές.

Ζούμε μια βαθιά κρίση αξιών, που η αντιμετώπισή της προϋποθέτει τουλάχιστον μια άλλη ματιά πολιτισμού και παιδείας, χωρίς εθνικιστικούς παροξυσμούς που να τροφοδοτούν πολέμους και σταυροφορίες. Ανένδοτοι υπερασπιστές των δημοκρατικών αξιών, υποψιασμένοι για τους κινδύνους, αλλά και τις δυνατότητες, υφαιόντας νέες μορφές αλληλεγγύης και συλλογικότητας, ανεκτικοί προς τον άλλον και όλα αυτά σε έναν κόσμο που κατατεμαχίζεται με την εγωιστική επικράτηση του μοναδιαίου ανθρώπου, σωριασμένου κάτω από τα ερείπια της σωτηριολογίας, της υποτιθέμενης μοναδικής σκέψης, της εσχατολογίας του νεοφιλελεύθερου δόγματος.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, το μήνυμα της εξέγερσης του Πολυτεχνείου παραμένει τραγικό, αλλά τελικά ελπιδοφόρο επίκαιρο για τον λαό και τη νεολαία. Για την Κυβέρνηση της Αριστεράς, που στο DNA της υπάρχει το αντιστασιακό φρόνημα του δημοκρατικού αγώνα, που στα πρόσωπα χιλιάδων ανθρώπων της Αριστεράς και του ευρύτερου δημοκρατικού κόσμου αναγνωρίζεται η συνέχεια ενός αγώνα που ποτέ δεν τελειώνει, η επέτειος του Πολυτεχνείου παραμένει ζώσα υπόσχεση, βάτος φλεγόμενη και μη κατακαioμένη, μήνυμα εμπιστοσύνης ότι το παρόν της αδικίας, της καταπίεσης και των αλλοτριώσεων δεν είναι αιώνιο, ότι η ιστορία δεν τελείωσε, ότι η ανθρωπότητα μπορεί να προχωρήσει σε έναν ορίζοντα ελευθερίας, να μην παλινδρομήσει στη θρησκοληψία της βίας, να μην υποχωρήσει στην προϊστορία.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, το σύνθημα «Ψωμί-Παιδεία-Ελευθερία», μεθερμηνευόμενο σήμερα, σημαίνει «δουλειά για όλους-μόρφωση για όλους-δημοκρατία παντού». Τιμούμε σήμερα μια κορυφαία ενωτική πράξη του λαού και της νεολαίας, που μέσα από τις διαφορές μας αποτελεί παράδειγμα για τη δημοκρατική αναγέννηση, για την έξοδο της χώρας από την κρίση, για την ανάπτυξη.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσης): Παρακαλώ τον κ. Κωνσταντίνο Τζαβάρα εκ μέρους της Νέας Δημοκρατίας να λάβει τον λόγο.

Ο χρόνος ομιλίας σας είναι μέχρι δώδεκα λεπτά, κύριε Τζαβάρα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, πράγματι αυτή είναι μία εύσημη ημέρα. Είναι μία ημέρα όπου το επετειακό νόημα είναι υπέρτερο από κάθε άλλη σκέψη για κοιμητική ιδιοποίηση ενός αγώνα που ανήκει σε ολόκληρο τον ελ-

ληνικό λαό.

Ήμουν έτοιμος να χαιρετίσω την παρουσία του Πρωθυπουργού σε αυτή την εκδήλωση της Βουλής. Δυστυχώς, όμως, κάποιες αποστροφές του λόγου του με υποχρεώνουν σε αναδίπλωση, γιατί θεωρώ ότι δεν προσφέρεται αυτή η ευκαιρία, αυτή η εναντίωση κάποιων αξιών από την απόσταση του 2015, για να πούμε ότι σήμερα αυτό που ζει ο ελληνικός λαός είναι μια νοηματική ή μια πολιτική συνέχεια εκείνου το οποίο εκδηλώθηκε με το απαράμιλλο διάβημα υπέρ της ελευθερίας από τους αγωνιστές του Πολυτεχνείου.

Δεν έχει νόημα σήμερα εδώ να υπενθυμίσουμε αν η Κυβέρνηση κάνει καλά τη δουλειά της ή αν υπηρετεί με τον καλύτερο τρόπο τα συμφέροντα του ελληνικού λαού. Αυτό που είμαστε υποχρεωμένοι να κάνουμε είναι να αναγνωρίσουμε ότι αυτό που έγινε στο Πολυτεχνείο έχει μία απόλυτα αρμονική ένταξη στην ιστορία του έθνους, γιατί είναι μία πράξη αντίστασης.

Μάλιστα, όπως λέει ο Νίκος Σβορώνος –για να μη χρησιμοποιήσω τα λόγια άλλου ιστορικού που θα τον αμφισβητούσε η πλειοψηφία- η διαμόρφωση του ελληνικού έθνους είναι μία υπόθεση που σφυρηλατήθηκε μέσα από τις αντιτάσεις του λαού μας απέναντι σε κάθε μορφής κατοχές είτε κατοχές τυράννων που ήρθαν απ' έξω και εγκαθίδρυσαν τυραννικά καθεστώτα στο εσωτερικό είτε μορφές κατοχής που μας επιβλήθηκαν με τις περιπτώσεις εκείνων των τυραννικών καθεστώτων που πάντα θα είναι και θα αποτελούν μαύρες σελίδες στην ιστορία αυτού του τόπου.

Εκεί πρέπει κάθε φορά να βρίσκουμε το νόημα, το οποίο μας δίνει το κουράγιο να συνεχίζουμε και να λέμε ότι αξίζει να αγωνιζόμαστε σ' αυτόν τον τόπο και κυρίως μέσα σ' αυτήν την Αθήνα για χάρη μίας δημοκρατίας που δεν μας παραδόθηκε μόνο για να τη συνεχίσουμε και να τη διαχειριστούμε, αλλά μας παραδόθηκε με σκοπό και κυρίως με παρακαταθήκη τέτοια, που μας υποχρεώνει να την εμβαθύνουμε και να την εμπλουτίσουμε.

Γι' αυτό, θεωρώ ότι άκαιρα κάποιος προσπαθεί να συνδέσει αυτό που συμβαίνει σήμερα με αυτό που ξεκίνησε να υπάρχει σαν αγώνας στις 17 Νοεμβρίου 1973, εκτός βέβαια αν κάποιος προσπαθούν να απολογηθούν για το ότι η σημερινή ημέρα δεν θα είναι από εκείνες που θα καταχωριστούν στις ημέρες για τις οποίες θα πρέπει να αισθανόμαστε υπερήφανοι.

Όμως, σήμερα δεν θέλω να μεμψιμοιρήσω. Αυτό που θέλω να πω –και το λέω ευθαρσώς και απευθυνόμενοι σε αντιπροσώπους του ελληνικού λαού που τιμούν την αποστολή τους- είναι ότι Πολυτεχνείο θα αποτελεί για όλους μας πηγή έμπνευσης.

Μάλιστα, για να μην αδικήσω τον κύριο Πρωθυπουργό, θα πάρω μία αποστροφή του λόγου, την οποία υιοθετώ απολύτως. Το νόημα του Πολυτεχνείου στους διαδοχικούς εορτασμούς που κάνουμε για τη μνήμη του, δεν μπορεί να είναι άλλο από το ότι μας καλεί, όχι σε ανέξοδες και φλύαρες ρητορείες, αλλά σε μία συνειδηση, σε μία συνειδητοποίηση του ότι αποτελεί, μαζί με τις άλλες ηρωικές στιγμές της αντίστασης του ελληνικού λαού, όρο επιβίωσης για το έθνος και το λαό.

Όμως, θα πρέπει να είμαστε πάντα με την πλευρά των λόγων του εθνικού ποιητή. Εάν θέλουμε να είμαστε και χρήσιμοι γι' αυτό που ετοιμάζουμε ως μέλλον για τα παιδιά μας, θα πρέπει να μη χάνουμε από το μυαλό μας το ότι το έθνος μας θα πρέπει να θεωρεί εθνικό ό,τι είναι αληθές. Αν υπάρχει μία αλήθεια σ' αυτό το συμβάν του Πολυτεχνείου, είναι ότι ενώ υπήρξε ένα μοναδικό γεγονός στην εξέλιξη του φαινομένου της δικτατορίας, ενώ υπήρξε ένα γεγονός απαράμιλλου ηρωισμού και αυτοθυσίας υπέρ της δημοκρατίας, της ελευθερίας και της δικαιοσύνης απέναντι σε τυράννους, αυτό που δεν κατάφερε να είναι και δεν κατάφερε να γίνει –και όλοι μπορούμε να το διαπιστώσουμε άλλωστε, νομίζω ότι το υπαινίχθηκαν και οι προλαλήσαντες- είναι ότι δεν έγινε η αρχή για νέες αλήθειες. Δεν μπόρεσε να δώσει φαντασιακές σημασίες τέτοιες που να δώσουν στον τόπο και την ιστορία του ένα νέο ξεκίνημα. Περιορίστηκε στο να εγκλωβιστεί μέσα στην επαναφορά στην κανονικότητα που ακολούθησε τη Μεταπολίτευση, με ένα τέτοιο τρόπο που, δυστυχώς, τίποτα το καινούργιο δεν ξεπήδησε και τίποτα το καινούργιο δεν στήθηκε, εκτός από τον εκδημοκρατισμό, βεβαίως, στα ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, με την έννοια της κατάργησης της έδρας και κάποιων άλλων μορφών.

Τα έχω ζήσει τα γεγονότα και θεωρώ ότι έχω την αρμοδιότητα και να τα αναφέρω και να τα σχολιάσω. Γι' αυτό ακριβώς θα ήθελα προσωπικά, επειδή ανήκω στη γενιά του Πολυτεχνείου, το Πολυτεχνείο να είχε υπάρξει με την έννοια και τη λειτουργία ενός συμβάντος ριζικού και αδιανόητου για εκείνους, οι οποίοι και το έκαναν και το υπέστησαν τη στιγμή που συνέβη, δηλαδή πραγματικά μια έκρηξη ενός καινούργιου σε όλους τους τομείς της ζωής, όπως ακριβώς έγινε με τον Μάιο του '68 ή όπως ακριβώς θα μπορούσε να γίνει κάτω από περιπτώσεις τέτοιες ή περιστάσεις ιστορικές τέτοιες που θα μπορούσαν να μας οδηγήσουν σε μια πραγματικά νέα ιστορική περίοδο.

Έτσι, λοιπόν, σήμερα είμαστε υπερήφανοι και τιμάμε τους αγωνιστές του Πολυτεχνείου, τιμάμε το νόημα του Πολυτεχνείου ως μια μοναδικής σε πάθος, σε παλμό, σε αυτοθυσία προσπάθειας για να κατισχύσει της τυραννίας η δημοκρατία, η ελευθερία και η δικαιοσύνη, πλην όμως θα πρέπει να έχουμε υπόψη μας το ότι, δυστυχώς, δεν εξημέρωσε αυτή η νύχτα της δικτατορίας μόνο από το Πολυτεχνείο. Και αυτό είναι κάτι που θα πρέπει να μας κάνει προσεκτικούς, όταν αναφερόμαστε στο νόημά του γιατί, δυστυχώς, αυτό το ανολοκλήρωτο δίνει το δικαίωμα στον οποιοδήποτε να γεμίζει με νόημα προσωπικά, κομματικά, κυβερνητικά, ιδεολογικά, μισαλλόδοξο οτιδήποτε ξεκινάει από την αναφορά στο Πολυτεχνείο.

Έτσι, λοιπόν, εγώ επειδή πιστεύω ότι μέσα από Πολυτεχνεία είναι που ο λαός θα μπορέσει να βρει μία βιώσιμη πορεία προς το μέλλον –μέσα από Πολυτεχνεία που δεν έχουν βέβαια κάθε φορά τη δραματικότητα ή τον ηρωισμό μιας τέτοιας εξέγερσης, αλλά βεβαίως έχουν ένα χαρακτήρα αντίστασης σε κάθε μορφή ολοκληρωτισμού, σε κάθε φασισμό, σε κάθε προσπάθεια να κηδεμονευτεί η ελεύθερη, η αυτόνομη πορεία του τόπου σε ένα μέλλον- αυτή ακριβώς την ευκαιρία την αφιερώνω σε εκείνους τους αγωνιστές του Πολυτεχνείου, που δεν τόλμησαν ποτέ να βγουν μπροστά στην επικαιρότητα, στο προσκήνιο, στη δημοσιότητα –και είναι εκατοντάδες και χιλιάδες αυτοί- για να εξαργυρώσουν αυτό που έκαναν τότε στα μάτια ανταλλακτήρια των εντυπώσεων, όπου πολλοί εξαργύρωσαν επιταγές και έστησαν καριέρες, κυριολεκτικά, μέσα από αυτή τη συμμετοχή.

Γι' αυτό, λοιπόν, αξίζει η τιμή σε εκείνους που έχουν αφομοιώσει πλήρως τον στίχο του Σεφέρη «οι ήρωες πάντα προχωρούν στα σκοτεινά».

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσης): Ευχαριστούμε τον κ. Τζαβάρα.

Δεν μπορώ παρά με συγκίνηση να σας αναφέρω ότι καλώς στο Βήμα τον Νίκο Μανιό, για να μιλήσει εκ μέρους του ΣΥΡΙΖΑ.

Για όλους εμάς, για αρκετούς που είχαμε μια βιωματική σχέση με εκείνες τις μέρες του Νοέμβρη, η παρουσία στα έδρανα του Στάθου του Παναγιώτη, του Μπαλαούρα του Μηταφίδη, του Μανιού και πολλών άλλων και από άλλες παρατάξεις είναι μία συγκλονιστική πηγή έμπνευσης και για το σήμερα.

Ο Νίκος Μανιός έχει τον λόγο.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΝΙΟΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η παρουσία μου στο Βήμα δεν είναι εδώ να προσθέσει μία ακόμη ανάλυση, μία ακόμη αναφορά στο Πολυτεχνείο. Έχω ακούσει εκατοντάδες, χιλιάδες, θα έλεγα. Η παρουσία μου εδώ έχει σκοπό να τιμήσει τους νεκρούς, όχι μόνο του Πολυτεχνείου, αλλά όλους τους νεκρούς σε όλη την Ελλάδα. Και όταν λέμε Πολυτεχνείο δεν είναι μόνο η Αθήνα. Όταν λέμε «νεκροί του αντιδικτατορικού αγώνα» δεν είναι μόνο οι νεκροί του Πολυτεχνείου. Είναι όσοι πέθαναν, βασανίστηκαν τις πρώτες μέρες της χούντας. Είναι ο Χαλκίδης στη Θεσσαλονίκη και άλλοι πολλοί.

Ελπίζω ότι εκτός από την πλευρά της Χρυσής Αυγής, που δεν είναι εδώ εις ένδειξη αποστροφής προς το Πολυτεχνείο οι υπόλοιπες αποουσίες είναι συμβατικές και δεν σημαίνουν τίποτα.

Θέλω να πω ότι με εξέπληξε θετικά η ομιλία του συναδέλφου κ. Τζαβάρα. Κατ' αρχάς, επανέλαβε ένα από τα συνθήματα που ειπώθηκε μετά το Πολυτεχνείο: «Εμπρός για ένα, δύο, τρία, πολλά Πολυτεχνεία!».

Το Πολυτεχνείο το λέμε «κορυφαία στιγμή». Άρα, πριν την κο-

ρυφαία στιγμή υπάρχει κάτι που γεννιέται, κάτι που απλώνεται, κάτι που ζυμώνεται μέσα στην κοινωνία και βγαίνει η κορυφαία στιγμή. Πολλοί νόμισαν -και τότε το έλεγαν ξεδιάντροπα- ότι ο λαός έχει αποδεχθεί τη χούντα. Δεν έβλεπαν ούτε τις δέκα χιλιάδες περίπου που συνελήφθησαν το πρώτο βράδυ, όπως ήταν όλοι οι αγωνιστές της Αριστεράς, με ελάχιστες εξαιρέσεις από άλλους πολιτικούς χώρους...

ΘΕΟΔΩΡΑ ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ: Όχι όλοι! Όλοι;

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΝΙΟΣ: Είπα «με εξαιρέσεις από άλλους πολιτικούς χώρους».

Κοιτάξετε, κυρία Μπακογιάννη. Έχω κάνει φυλακή και είχα ανθρώπους μέσα που ήταν στη Νέα Δημοκρατία.

ΘΕΟΔΩΡΑ ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ: Α, μπράβο!

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΝΙΟΣ: Κατ' αντιποίχια! Ο Άγγελος...

ΘΕΟΔΩΡΑ ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ: Από την Ένωση Κέντρου, την ΕΡΕ, και άλλοι.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΝΙΟΣ: Ναι, απλώς σε εκείνες τις δέκα χιλιάδες, δυστυχώς ή ευτυχώς -ευτυχώς για τους ανθρώπους- ήταν μειοψηφίες. Με τον Άγγελο Πνευματικό ήμασταν μαζί φυλακή. Ήταν ένας αγωνιστής της δημοκρατίας που ήταν στην παράταξη της Δεξιάς. Να μην πάμε σε προσωπικές αναφορές.

Ο λαός δεν έβλεπε -είχε κυριαρχήσει ο σκοταδισμός της χούντας- και τις πρώτες οργανώσεις που γεννήθηκαν από τα αριστερά πολιτικά κόμματα, οργανώσεις που έπιαναν ένα ευρύτατο φάσμα της πολιτικής, από την Αριστερά με όλες τις αποχρώσεις μέχρι τη Δεξιά. Υπήρξαν αντιστασιακές οργανώσεις που άλλες συνελήφθησαν και άλλες όχι, οι οποίες εξέφραζαν ένα κομμάτι της αστικής αντίληψης, της αστικής πολιτικής κατεύθυνσης. Τιμή σε όλους που αγωνίστηκαν!

Υπήρχε, λοιπόν, η προετοιμασία. Ήδη από το '71 -χρονιά που εγώ συλλήφθηκα, αλλά δεν έχει σημασία- φαινόταν σε εμάς που ήμασταν δρώντες φοιτητές μέσα στο κίνημα των φοιτητών ότι γεννιέται κάτι καινούργιο. Δεν το ζήσαμε, γιατί ορισμένοι ήμασταν φυλακή. Όμως, είχαμε την τύχη με την αμνηστία του '73 να ζήσουμε το Πολυτεχνείο στην Αθήνα -όσοι ήμασταν στην Αθήνα- και στις άλλες πόλεις οι άλλοι.

Το Πολυτεχνείο έρχεται να απαντήσει σε ορισμένα ερωτήματα που γεννιούνται και σήμερα, όπως «γιατί ο λαός δεν κάνει τούτο;», «γιατί δεν κάνει το άλλο;», «γιατί δεν κατεβαίνει στους δρόμους;», «γιατί δεν ξεσηκώνεται!».

Τα κινήματα τα οποία οδηγούν σε εξεγερσιακές καταστάσεις δεν γίνονται κατά παραγγελία. Δεν θα πω εγώ στον λαό «κατέβα σήμερα» και θα κατέβει. Κανείς δεν πίστευε το Μάιο του 2011, τότε που ξεκίνησαν οι διαδηλώσεις στην Πλατεία Συντάγματος, ότι μπορεί να πάρουν αυτήν την έκταση. Κανείς δεν πίστευε σε τίποτε απ' όλα αυτά που έχουν γίνει.

Γίνεται, λοιπόν, μια συζήτηση -και πολύ καλά είπε ο κ. Τζαβάρας- σχετικά με το ότι όλες οι αντιστασιακές παραδόσεις περνούν υποδόρια μέσα στην κοινωνία και δεν φαίνονται. Δεν χρειάζεται να χτυπάνε τύμπανα, για να κάνουν τη συνέχεια και να δώσουν τις εξεγέρσεις που χρειάζεται η κοινωνία.

Πολλά θα μπορούσε να πει κανείς για τη στιγμή που έγινε η εξέγερση των φοιτητών και των άλλων συμμετεχόντων, όπως εργαζομένων και αγροτών, στο Πολυτεχνείο και σε άλλα μέρη της Αθήνας. Γίνεται σε μια στιγμή, που για τότε που ζούσαμε εμείς φαινόταν παράδοξο ότι το Πολυτεχνείο γίνεται τώρα που η χούντα πάει να αλλάξει. Χάλασε τη μόστρα. Για να μην παρεξηγηθώ, χάλασε αυτό που έλεγαν αυτοί τότε ως επιτυχία, ως success story, ότι φέραμε δηλαδή τη δημοκρατία, καταργήσαμε το «arrest story», «κεντρώος» και «δεξιός» κι όλοι είναι το ίδιο. Βέβαια, οι αριστεροί μέχρι το '73 ήταν φυλακή και εξορία, όπως και όσοι αγωνιζόντουσαν από τις άλλες πολιτικές δυνάμεις και έδιναν τη ζωή τους στα βασανιστήρια του ΕΑΤ-ΕΣΑ. Παρ' όλα αυτά, το Πολυτεχνείο έγινε.

Οι κοινωνικοί αγώνες δεν γίνονται κατά παραγγελία. Οι κοινωνικοί αγώνες δεν γίνονται επειδή κάποιος το θέλει ή επειδή κάποιος αισθάνεται ότι είναι ιδιοκτήτης των κοινωνικών αγώνων και μοναδικός πρωτοπόρος. Υπάρχουν τα υπόγεια ρεύματα των παραδόσεων που κυκλοφορούν κι όταν η στιγμή ωριμάζει ξεσηκώνονται οι λαοί και κάνουν πολυτεχνεία.

Εγώ δεν θα ξεχάσω την Τρίτη απόγευμα -προσέξτε, Παρα-

σκευή είναι το Πολυτεχνείο, Τετάρτη έγινε μια πρώτη συνέλευση εκεί- οι συμφοιτητές μου στη Σίνα στο Νεκροτομείο μου λένε -γιατί ήξεραν ποιος είμαι- «έλα να πάμε στο Πολυτεχνείο, θα κάνουμε μια συνέλευση για να προετοιμάσουμε μια μεγάλη κατάληψη». Προσέξτε -γιατί πολλοί λένε ότι εντελώς τυχαία έγινε- υπάρχει το αυθόρμητο σε ένα κίνημα, αλλά υπάρχουν πολλές δυνάμεις οργανωμένες, που τις καταδίωκε η Αστυνομία, τις καταδίωκε η Ασφάλεια. Όταν με πιάσανε εμένα είχαν λυσσάσει να μάθουν τι κάνει η Πανσπουδαστική, η κάνει η ΕΚΟΝ του Ρήγα Φεραίου, τι κάνει η τάδε οργάνωση, τι κάνει το ΠΑΚ, εάν έχουμε επαφές, εάν τους ξέρουμε. Υπήρχαν οργανωμένες δυνάμεις που προετοιμάζαν αγώνες. Κανείς, όταν προετοιμάζει έναν αγώνα, δεν ξέρει ποια θα είναι η τελική μορφή έκφρασης αυτού του αγώνα.

Έβαλε στόχους το Πολυτεχνείο; Έβαλε στόχους. Οι στόχοι του Πολυτεχνείου αν πούμε ότι ήταν το «Ψωμί - Παιδεία - Ελευθερία» -αλλά δεν ήταν μόνο αυτό, γιατί έβαλε στόχους και για τον σοσιαλισμό, για μια άλλη κοινωνία- αν το συμπυκνώσουμε εκεί, γιατί είναι επίκαιροι κι όχι μόνο σήμερα; Όλο το διάστημα ήταν επίκαιροι και θα είναι επίκαιροι όσο κυριαρχεί μια καπιταλιστική αντίληψη για την παιδεία, παραδείγματός χάρη ότι η παιδεία πρέπει να είναι ελεγχόμενη, να βγάζει μόνο τεχνίτες, εργάτες, εργαλεία μιας παραγωγικής διαδικασίας.

Το αίτημα για παιδεία είναι επαναστατικό από μόνο του, γιατί η παιδεία είναι αυτή που δίνει τη δυνατότητα σε έναν λαό να αντιληφθεί πού πάει η κοινωνία. Η παιδεία είναι αυτή που δίνει στον λαό και στους αγανακτισμένους και επαναστατημένους νέους τη δυνατότητα να επιλέξουν μορφές πάλης τέτοιες, που δεν είναι καταστροφικές, δεν είναι μισαλλόδοξες, δεν είναι τυφλές. Η παιδεία είναι αυτή που δίνει τη δυνατότητα σε ανθρώπους που μπαίνουν στο κίνημα να το προωθήσουν μπροστά και να μην οδηγηθούν σε πράξεις τυφλής βίας, σαν κι αυτά που βλέπουμε να συμβαίνουν.

Ακούω από τις ειδήσεις ότι αγράμματα, άνεργα παιδιά των βορείων προαστίων του Παρισιού ήταν οι μισοί απ' αυτούς τους τρομοκράτες. Εάν είχαν παιδεία, ποτέ δεν θα επέλεγαν τον θρησκευτικό φανατισμό. Εάν είχαν παιδεία, ποτέ δεν θα επέλεγαν ένα τυφλό κτύπημα που είναι εναντίον των στόχων τους. Γιατί εάν ο στόχος τους είναι να σταματήσει ο πόλεμος και να μη σκοτώνονται άδικα στις πατρίδες τους, τότε έχουν κάνει λάθος, διότι ενισχύεται αυτή η πολιτική. Εάν ο στόχος τους ήταν η ανεξιθροσκία, να μπορούν να εκφράζουν τα αισθήματά τους τα θρησκευτικά, πάλι έχουν χάσει. Γιατί αυτοί οι στόχοι βάζουν τη δύναμη και τη μεταφέρουν στο ακροδεξιό τόξο των κοινωνιών και όταν οι κοινωνίες γίνονται ακροδεξιές, τότε οι ελευθερίες εξαφανίζονται.

Γι' αυτό, λοιπόν, το «Ψωμί», πάντα ο άνθρωπος θα το ζητάει, θα ζητάει ευημερία. Είτε έχει ένα πιάτο φαί να φάει είτε δεν έχει, όπως τώρα, θα το ζητάει πάντα και θα ζητά την ελευθερία. Ο άνθρωπος θα ολοκληρωθεί ως άνθρωπος, μόνο όταν κατακτήσει την πραγματική ελευθερία, που σημαίνει να μπορεί να ζει σύμφωνα με τις ιδέες του, σύμφωνα με τα θρησκευτικά του αισθήματα, με τις πεποιθήσεις του, χωρίς κανείς να τον ενοχλεί και χωρίς κανέναν να ενοχλεί. Είναι μακρινό όνειρο. Μπορεί οι άνθρωποι να το ονειρεύονται αυτό χιλιετίες τώρα, αλλά αυτός είναι ο στόχος της ελευθερίας και δεν είναι το να μην υπάρχει χούντα, διότι μες στη χούντα εγώ αισθανόμουν πολύ ελεύθερος. Γιατί; Διότι είχα αποφασίσει ότι αφού είμαι ταγμένος υπέρ της δημοκρατίας και της ελευθερίας, θα αγωνιστώ. Και αγωνίστηκα γι' αυτό. Αυτό σε γεμίζει ελευθερία. Η ελευθερία είναι ένα πολύ πιο μεγάλο αίτημα του καιρού.

Επίσης, το Πολυτεχνείο έδειξε και κάτι άλλο που κάποιος δεν το αντιλαμβάνονται ούτε σήμερα ούτε τότε: Οι εξεγέρσεις, τα κινήματα, οι κινητοποιήσεις οι απλές δεν έχουν ιδιοκτήτες. Όποιος χρίζεται ιδιοκτήτης της έκφρασης της αλήθειας, όποιος χρίζει τον εαυτό του ιδιοκτήτη των επαναστατικών και των εξεγερσιακών διαδικασιών, μάλλον είναι έξω από αυτές, μάλλον θέλει να τις ελέγξει αυτές, μάλλον θέλει να τις ποδηγετήσει και να τις καθοδηγήσει.

Ο αγώνας του Πολυτεχνείου είναι μοναδικός, γιατί έγινε σε μια στιγμή, πραγματώθηκε σε μια στιγμή που όλα έδειχναν ότι πάμε αλλού. Ευτυχώς, όμως, οι κοινωνίες αντιδρούν και αγωνίζονται

με τα δικά τους αισθητήρια. Και αυτός ο αγώνας απέδωσε την έναρξη της διαδικασίας της πτώσης της χούντας. Βέβαια, δεν ευδοκίμησε να πετύχει την ανατροπή της χούντας. Διότι, αν είχαμε πάει στην ανατροπή της χούντας, θα είχαμε μια καλύτερη και δημοκρατικότερη και πιο προωθητική Μεταπολίτευση.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσης): Ευχαριστώ τον Νίκο Μανιό. Καλώ στο Βήμα τον Κώστα Σκανδαλίδη, τον συνάδελφο από τη Δημοκρατική Συμπαράταξη. Κι αυτός με τα βιώματά του.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗΣ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, στους ταραγμένους καιρούς μας η επιστροφή στο παρελθόν δεν έχει κανένα νόημα να γίνεται με παρωχημένες επετειακές εκδηλώσεις και κομπορρήμονες λόγους. Πολύ περισσότερο, δεν έχει κανένα νόημα οποιαδήποτε προσπάθεια ιδιοποίησης μεγάλων και τέτοιων γεγονότων πανεθνικού διαμετρήματος. Επέτειος όπως αυτή που σήμερα τιμούμε απαιτεί ιστορική ευθυκρίσια και μέτρο. Είναι αλήθεια ότι μας βοηθά και η χρονική απόσταση από τα γεγονότα εκείνων των ημερών. Στο παρελθόν γυρίζουμε, για να αντλήσουμε δύναμη. Η μνήμη είναι δύναμη μόνο όταν γονιμοποιεί και επικυρώνει ως διδαχή την πράξη μας για το σήμερα και το αύριο του τόπου.

Το Πολυτεχνείο, σαράντα δύο χρόνια μετά, παραμένει αξεπέραστο σύμβολο αγώνα και αντίστασης στον αυταρχισμό και στην τυραννία. Τα παιδιά που κλείστηκαν εκείνες τις μέρες στον χώρο του δεν είχαν όπλα, δεν ήταν τρομοκράτες, δεν σκότωναν, ούτε καν έβηκαν σε κίνδυνο ανθρώπινες ζωές. Δεν ένιωθαν την ανάγκη να αυτοπυρποληθούν για τις ιδέες τους. Αντιστέκονταν στα αμφιθέατρα με τον λόγο τους, στις μπουάτ και στις συναυλίες με το τραγούδι τους, στα βασανιστήρια και στις διώξεις με την καρτερία τους. Και τελικά πλήρωσαν με το αίμα τους την αντίσταση αυτή.

Δεν ήθελαν απλά να γκρεμίσουν μια χούντα. Ήθελαν κάτι πολύ πιο μεγάλο και υψιπέτες: Να χτίσουν μια διαφορετική Ελλάδα με δημοκρατία, δικαιοσύνη και ανεξαρτησία. Έτσι, το Πολυτεχνείο προστέθηκε κρίκος στην αλυσίδα των αγώνων για τον συνταγματικό πατριωτισμό, για τον αστικό εκσυγχρονισμό, των αγώνων της εθνικής αντίστασης και των αγώνων του 1-1-4 και του 15% για την παιδεία. Αυτή η αλυσίδα σηματοδοτεί σε όλη τη διαδρομή του νεοελληνικού κράτους τον αέναο αγώνα της προόδου ενάντια στη συντήρηση, στην οπισθοδρόμηση, στον αυταρχισμό.

Κάποιοι το συγκρίνουν με τον Μάη του '68. Τα δύο γεγονότα τα συνδέει πράγματι η αμφισβήτηση και η αντίσταση στην αυταρχική εξουσία, η ανάγκη να γκρεμιστεί το παλιό. Το Πολυτεχνείο, όμως, διαφοροποιεί, ριζικά τη διατύπωση μιας εθνικής επαγγελίας. Το σύνθημα «Ψωμί – Παιδεία – Ελευθερία» συμπυκνώνει ένα πανδημοκρατικό και πανεθνικό αίτημα, μια απαίτηση καθολική, στην οποία περιβάλλουσα είναι το αίτημα για εθνική ανεξαρτησία, για να ανήκει επιτέλους η Ελλάδα στους Έλληνες. Γι' αυτό ακριβώς συνδέθηκε άρρηκτα με το μεταπολιτευτικό πολιτικό σκηνικό. Και συνδέθηκε πολύ πιο βαθιά από αυτό που άφησαν να εννοηθεί οι προηγούμενοι αγορητές.

Κυριολεκτικά, οικοδομήθηκε πάνω στη γενιά του Πολυτεχνείου το μεταπολιτευτικό πολιτικό σκηνικό και η δημιουργία των κομμάτων, καθώς και η εξέλιξη και η μετεξέλιξη των κομμάτων.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, σήμερα από μία χρονική απόσταση, που κοντεύει πια να είναι μισός αιώνας, μπορούμε να είμαστε πιο αντικειμενικοί κριτές του έπους που έγραψαν παιδιά με φυλακισμένα όνειρα αλλά με ελεύθερο φρόνημα και υψηλά ιδανικά. Τι απέμεινε από εκείνη τη γενιά; Κάποιοι, είναι αλήθεια, έμειναν στο περιθώριο σεμνοί και ανώνυμοι να συντηρούν τη μνήμη τους με σεβασμό. Κάποιοι επέλεξαν την προσωπική και επαγγελματική τους σταδιοδρομία και αναδείχθηκαν μέσα από αυτήν, κρατώντας το καλά μέσα τους όλο αυτό που έζησαν. Και κάποιοι, πολλοί, πάρα πολλοί συνέχισαν από νέες θέσεις τον αγώνα τους, για να πάρουν σάρκα και οστά οράματα και στόχοι.

Γι' αυτούς τους τελευταίους αιωρείται η κατηγορία ότι «βολέυτηκαν», ότι εξαργύρωσαν τον αγώνα τους, ότι αξιοποίησαν την κληρονομιά της αντίστασης, ότι εκμεταλλεύτηκαν το φωτισμένο φανο της δόξας τους. Μπορώ να σας διαβεβαιώσω με όλη τη δύ-

ναμη του είναι μου ότι χωρίς αυτήν τη γενιά δεν θα μπορούσε να οικοδομηθεί μετέπειτα η Ελλάδα των Ελλήνων και της Ευρώπης.

Μπορώ παράλληλα, όμως, να αναγνωρίσω τη φυσική φορά των πραγμάτων. Κέρδισαν αξιώματα, πρωτοστάτησαν στα κόμματα, γεύτηκαν υπουργικές θέσεις, κυριάρχησαν στους αντιπροσωπευτικούς θεσμούς και –να!– ενσωματώθηκαν προϊόντος του χρόνου εν πολλοίς στις εξουσιαστικές και διαχειριστικές δομές. Έτσι γίνεται κάθε φορά με τη γενιά που αντιστέκεται. Έτσι έγινε τον Μάη του '68. Έτσι έγινε και με το Πολυτεχνείο.

Δεν αναφέρομαι ασφαλώς στους επιόρκους, στους λαθρεπιβάτες, στους εξωμότες, στους κάθε λογής καιροσκόπους που εκκολάπτονται στις αυλές και στα κέντρα της εξουσίας. Όμως, δεν αποτελούν αυτοί αποχρώντα λόγο για να ακυρώσουν οι επιτήδριοι παραχαράκτες της ιστορίας, χουντικά και δικτατορικά υπολείμματα, τον αγώνα μιας γενιάς, να αμαυρώσουν το έπος που δημιούργησαν και να διαγράψουν από τις δέλτους της ιστορίας τη γενναία πράξη τους, τη δυναμική και ελπιδοφόρο αντίσταση στην τυραννία.

Τι απέγιναν οι στόχοι; Εγώ δεν ντρέπομαι για την Ελλάδα της Μεταπολίτευσης, που σήμερα κλείνει οριστικά τον ιστορικό της κύκλο. Δεν ντρέπομαι για τους αγώνες ενός λαού, μιας παράταξης, ενός κινήματος, που στις δεκαετίες που ακολούθησαν στέρωσαν τη δημοκρατία, απέδωσαν την Ελλάδα στους Έλληνες, μοίρασαν δικαιότερα τον πλούτο και έφεραν τη χώρα στο κέντρο των ευρωπαϊκών εξελίξεων. Είμαι σίγουρος ότι ο ιστορικός, και του παρόντος, αλλά κυρίως του μέλλοντος, θα αποτιμήσει θετικά αυτόν τον ιστορικό κύκλο.

Βεβαίως, οφείλω να απολογηθώ για όσα δεν έγιναν, για όσα αφήσαμε μισοτελειωμένα, για όσα δεν τολμήσαμε, για όσα καθήλωσαν τους αγώνες για πρόοδο και συλλογική ευημερία, για όσα επιτρέπουν ακόμα να κυριαρχούν οι αντιπαραθέσεις και οι διχαστικές λογικές της επιστροφής στο παρελθόν. Για όλα αυτά οφείλω να απολογηθώ. Δεν θα χαρίσω, όμως, στον βωμό της οικονομικής κρίσης και της σημερινής ανέχειας μια διαδρομή τεσσάρων δεκαετιών, που μοιάει της δεν έζησε ποτέ η χώρα, στην πολυκύμαντη πορεία της συγκρότησης του νεοελληνικού κράτους. Προπαντός, αρνούμαι να υποταχτώ στις σειρήνες νέων διχασμών που έρχονται πια από πολύ πίσω, από πολύ μακριά, από ένα ξεπερασμένο οριστικά παρελθόν.

Σήμερα οι στόχοι παραμένουν ίδιοι και απαράλαχτοι. «Ψωμί» σημαίνει δικαιοσύνη και ευημερία. «Παιδεία» σημαίνει γνώση και σύγχρονη παραγωγική δύναμη πλούτου. «Ελευθερία» σημαίνει νέα άνθηση της δημοκρατίας, νέα εποχή ανθρωπισμού και αναγέννησης, που ξεκινά από τον φυσικό μας πολιτισμικό και ιστορικό χώρο, την Ευρώπη.

Ωστόσο, πριν φτάσουμε εκεί να ξεκινήσουμε από το αυτονόητο. Η Ελλάδα των μνημονίων και της κρίσης χρέους δεν μπορεί παρά να είναι ένα διάλειμμα στην ιστορική μας διαδρομή. Δεν μπορεί να είναι όραμά μας η καταθλιπτική και μοιρολατρική αποδοχή της τριτοκοσμοποίησης της χώρας είτε γίνεται στο όνομα της Δεξιάς είτε γίνεται στο όνομα της οποιασδήποτε Αριστεράς, της πρώτης ή της μετέπειτα Αριστεράς.

Αυτό πρέπει να σκεφτούν τα παιδιά, τα παιδιά μας που μεγάλωσαν, στη θαλπωρή της μεταπολιτευτικής σταθερότητας και ευημερίας, ίσως και του παράδοξου και αλλόκοτου ευδαιμονισμού μας, τα παιδιά που οπλίστηκαν με γνώσεις, που έγιναν το πολυτιμότερο εθνικό κεφάλαιο, που σήμερα αναζητούν την τύχη τους όπου γης και για τα οποία εμείς χρεωνόμαστε την κύρια ευθύνη.

Και βεβαίως, να αναγνωρίσουμε το κυρίαρχο πρόβλημα του καιρού μας που εκδηλώνεται με τον οξύτερο τρόπο στην περιοχή μας, με επίκεντρο το προσφυγικό και τη μαζική μετακίνηση πληθυσμών, που αποτελεί το μεγαλύτερο και οξύτερο παγκόσμιο πρόβλημα. Μαίνεται ένας ακήρυκτος πόλεμος. Οι Έλληνες οφείλουμε να προστατεύσουμε την πατρίδα μας. Δεν πρέπει και δεν μπορεί να μας δουν ξανά ανοχύρωτους και ανοργάνωτους, όπως την εποχή του Πολυτεχνείου, όταν η εγκληματική προδοσία της χούντας οδήγησε στην κυπριακή τραγωδία. Να διαχωρίσουμε με τον πιο κατηγορηματικό τρόπο το πρόβλημα αυτό με την αναζωπύρωση της τρομοκρατίας, που απαιτεί πολιτικές ασφάλειας πολύ πιο σύγχρονες και κοστοβόρες και που ασφαλώς συνδέεται

με την επίλυση των προβλημάτων στη γειτονιά μας. Ξέρετε, η Αθήνα είναι πολύ πιο κοντά στη Δαμασκό απ' ό,τι στο Παρίσι.

Οι στρατηγικοί διακανονισμοί που επιχειρούνται και τα γεωστρατηγικά συμφέροντα που συγκρούονται αυτήν την εποχή πρέπει να υποταχθούν στην ανάγκη της οριστικής και δίκαιης διευθέτησης και η χώρα μας επιβάλλεται να μπει στην πρωτοπορία αυτής της προσπάθειας χωρίς εμμονές, ψευδαισθήσεις και παρωπίδες, προπαντός, να εξαλείψει με κάθε τρόπο κάθε κίνδυνο που παραμονεύει για μια νέα εθνική περιπέτεια, για έναν νέο ακρωτηριασμό.

Γι' αυτό απαιτείται γενναία εσωτερική ανασύνταξη της χώρας και νέος εγερτήριο λόγος, που σήμερα, δυστυχώς, δεν εκφέρεται από τα κόμματα της Μεταπολίτευσης και την εξέλιξή τους.

Μια νέα εθνική στρατηγική, αρθρωμένη στον χρόνο και στον τόπο, που θα οικοδομήσει τη λαϊκή ενότητα πάνω σε νέα επαγγελματία και θα συναρθρώσει τα διεστώτα, θα πρέπει να ανοίξει τον κύκλο της νέας εποχής. Να αποτελέσει την αυγή της τέταρτης ελληνικής δημοκρατίας, αν όλοι παραδεχόμαστε ότι επιτέλους έκλεισε ο κύκλος της Μεταπολίτευσης, όπως λέμε, από το 1994. Δυστυχώς ο λόγος που χρησιμοποιούμε είναι πάντα ο ίδιος και अपαράλλαχτος. Στην αρχή, όταν έπεσε η χούντα και ξεκίνησε εκείνη η μεγάλη προσπάθεια ήταν τόσο ζωντανός και καινοτόμος, για να καταντήσει σήμερα φθαρμένος και ξεπερασμένος.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η ιστορία ό,τι γράφει δεν ξεγράφεται. Δεν δέχεται παραγραφές και παραχαράξεις. Είναι στιγμές που είσαι αναγκασμένος να διαλέξεις την ηχηρή σιωπή, όταν όλοι γύρω σου φωνάζουν άρρητα ρήματα. Είναι στιγμές που διαλέγεις μια κραυγή, όταν η απόγνωση και το αδιέξοδο σε τυλίγει σε πνίγει. Ούτε η σιωπή ούτε η κραυγή σήμερα επαρκούν. Τις ξεπερνούν τα γεγονότα, η βουή των επερχομένων τις ξεπερνά.

Είναι η στιγμή που οφείλεις να διαλέξεις έναν δρόμο, να διαλέξεις την ιδέα που κινεί τα πράγματα προς τα εμπρός, ναι, την ουτοπία που εμπνέει ένα σύγχρονο όραμα για τον Ελληνισμό, που εδραϊώνει μια πίστη, που γεννά μια ελπίδα και να τη μετουσιώσεις σε αρθρωμένη εθνική στρατηγική.

Ας ιχνηλατήσουμε αυτόν τον δρόμο στα σημερινά σκοτάδια κι ας τον ακολουθήσουμε, με τη νέα γενιά ξανά μπροστά των αναγκών και των προσδοκιών ενός λαού, ενός έθνους με μια τρισχιλιετή διαδρομή, με τη νέα γενιά που γι' αυτή θα οικοδομηθεί ο νέος ιστορικός κύκλος και χωρίς αυτή δεν μπορεί να οικοδομηθεί ο νέος ιστορικός κύκλος. Είναι το ύψιστο χρέος μας απέναντι στην πατρίδα κι, αν θέλετε και κάτι, είναι και το ύστατο χρέος της δικής μου γενιάς.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσας): Ευχαριστώ πολύ τον συνάδελφο Κώστα Σκανδαλίδη.

Ο κ. Γιάννης Γκιόκας, ο συνάδελφος από το ΚΚΕ, έχει τον λόγο για δώδεκα λεπτά.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΚΙΟΚΑΣ: Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, σαράντα δυο χρόνια συμπληρώνονται φέτος από τον ηρωικό ξεσηκωμό του λαού και της νεολαίας τον Νοέμβριο του 1973. Η σημερινή επέτειος αναμφισβήτητα φέρνει στις σκέψεις μας όλους και όλες που έχασαν τη ζωή τους στα δύσκολα χρόνια της επτάχρονης δικτατορίας, τους ανθρώπους που βασανίστηκαν, εξορίστηκαν, φυλακίστηκαν, που με χιλίους τρόπους διώχθηκαν από τη χούντα και την κρατική καταστολή.

Τιμούμε τις χιλιάδες αγωνιστές της πάλης ενάντια στη δικτατορία, ιδιαίτερα όσους και όσες και τα επόμενα χρόνια συνέχισαν και συνεχίζουν τον αγώνα από το ίδιο μετερίζι.

Ως Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας, είμαστε υπερήφανοι για τα μέλη και τα στελέχη του κόμματος, τους κνίτες και τις κνίτισσες, τα μέλη της ΑΝΤΙ-ΕΦΕΕ -που πήραν μέρος στην αντιδικτατορική πάλη, έμειναν όρθιοι στα κρατητήρια της ασφάλειας και δεν λύγισαν από τα βασανιστήρια στο ΕΑΤ-ΕΣΑ, στη Μπουμπουλίνα, στις φυλακές, στις εξορίες, στα στρατοδικεία και σε κάθε τόπο μαρτυρίου- για τη συμβολή στις καταλήψεις της Νομικής και του Πολυτεχνείου, τη σκληρή πάλη, για να αναπτυχθεί η αντίσταση του λαού και της νεολαίας, για τη διεθνιστική αλληλεγγύη στην αντιδικτατορική πάλη, για να σπάσει ο φόβος, ο συμβιβασμός και η μοιρολατρία, ο αντικομμουνισμός, που ήταν η επίσημη ιδεολογία της στρατιωτικής δικτατορίας, του κράτους και

των αστικών κομμάτων και πριν από τη δικτατορία.

Ο ξεσηκωμός του Νοέμβρη, η κατάληψη της Νομικής που προηγήθηκε, συνολικά η αντιδικτατορική πάλη ενάντια στη στρατιωτική δικτατορία, που είχαν επιβάλει μαζί η πλουτοκρατία και το ΝΑΤΟ, αποτελούν αστείρευτη πηγή έμπνευσης για την αξία της οργανωμένης πάλης του λαού και της νεολαίας. Αυτή η πάλη αντιμετώπισε τις θέσεις του συμβιβασμού με τη δικτατορία, που καλλιεργούσαν και τότε διάφορες δυνάμεις, με αφορμή το φιλελεύθερο μασκάρεμα που επιχειρούσε η χούντα. Ο ηρωικός ξεσηκωμός της νεολαίας και των εργαζομένων, παρ' ό,τι δεν κατόρθωσε να ανατρέψει τη χουντική διακυβέρνηση, έδωσε ένα σημαντικό εσωτερικό και διεθνές πλήγμα στις δυνάμεις που στήριζαν τη δικτατορία.

Σήμερα, σαράντα δύο χρόνια μετά, τα μηνύματα, τα διδάγματα αυτού του ξεσηκωμού παραμένουν επίκαιρα και χρήσιμα. Όχι γιατί αυτό είθισται να λέγεται σε τέτοιες επετείους ως κλισέ, αλλά γιατί η ίδια η ζωή, η ίδια η πραγματικότητα τα καθιστά επίκαιρα και χρήσιμα.

Όταν μιλάμε για τα μηνύματα του ξεσηκωμού, εννοούμε τα πραγματικά μηνύματα και συνθήματα, αυτά που ήταν γραμμένα στην πύλη του Πολυτεχνείου και στις παράνομες ανακοινώσεις και όχι εκείνα που η διαστρέβλωση, η αποσιώπηση και η ιστορική παραχάραξη εμφανίζει κάθε φορά, για να δικαιολογήσει τη μετέπειτα και τη σημερινή αντιλαϊκή πολιτική κομμάτων και κυβερνήσεων.

Σήμερα, σαράντα δύο χρόνια μετά, ο αγώνας για «Ψωμί-Παιδεία-Ελευθερία» -για τα εργατικά λαϊκά δικαιώματα, δηλαδή- είναι στην πρώτη γραμμή και σημαίνει την απόκρουση, την ανατροπή της επίθεσης σε βάρος των εργαζομένων, που με τη μορφή των μνημονίων έχουν εξαπολύσει το κεφάλαιο, η Ευρωπαϊκή Ένωση, οι κυβερνήσεις και τα κόμματα που υπηρετούν το σάπιο καπιταλιστικό σύστημα.

Αυτή η επίθεση έχει στόχο να φορτώσει στον λαό την καπιταλιστική κρίση, τη διαχείριση του κρατικού χρέους, για το οποίο δεν ευθύνονται οι εργαζόμενοι, προκειμένου να ανακάμψει η οικονομία του κεφαλαίου, να βγει όσο γίνεται αλώβητο το κεφάλαιο και τα κέρδη του από την κρίση.

Σήμερα, σαράντα δύο χρόνια μετά, το σύνθημα «Έξω οι ΗΠΑ και το ΝΑΤΟ», το οποίο ξεχάστηκε από τις υπόλοιπες ομιλίες που ακούσαμε σήμερα, του Πρωθυπουργού και του Υπουργού -γιατί υπήρχε και αυτό το σύνθημα εκείνες τις μέρες του Νοέμβρη- παραμένει ζωντανό όσο ποτέ, γιατί η χώρα παραμένει δεσμευμένη στους ίδιους οργανισμούς που ευθύνονται και για την επιβολή της δικτατορίας και για την τουρκική εισβολή και κατοχή στην Κύπρο και για τη διαρκή αμφισβήτηση και υπονόμευση των κυριαρχικών δικαιωμάτων της χώρας όλο αυτό το διάστημα. Διότι και σήμερα ο λαός μας κινδυνεύει από την εμπλοκή σε νέους ιμπεριαλιστικούς πολέμους και επεμβάσεις, που διεξάγονται στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής, στο πλαίσιο των ανταγωνισμών για τον έλεγχο πλουτοπαραγωγικών πηγών και δρόμων μεταφοράς.

Ο κίνδυνος αυτός μεγαλώνει ακόμη περισσότερο μετά τις τελευταίες εξελίξεις, μετά τις δολοφονικές εγκληματικές επιθέσεις στο Παρίσι. Γιατί, πέρα από τη δεδομένη καταδίκη των επιθέσεων και την αλληλεγγύη προς τον γαλλικό λαό, υπάρχει το κρίσιμο ζήτημα, ότι δηλαδή τέτοιου είδους επιθέσεις αξιοποιούνται απ' ενός για την ένταση της καταστολής της αστυνομοκρατίας, του ρατσισμού και της ξενοφοβίας και απ' ετέρου για την κλιμάκωση ιμπεριαλιστικών πολέμων και επεμβάσεων στο όνομα της τρομοκρατίας αλλά με πραγματικό στόχο τις πρώτες ύλες και τους δρόμους μεταφοράς πετρελαίου και φυσικού αερίου.

Επίσης, αποτελεί τεράστια αυταπάτη να πιστεύει κανείς ότι αυτοί που δημιούργησαν το πρόβλημα μπορούν και να το λύσουν. Ας τελειώνουμε, επιτέλους, με την υποκρισία ορισμένων που και σήμερα διαρρηγνύουν τα ιμάτιά τους με αφορμή το «Ισλαμικό Κράτος», τη στιγμή που είναι οι βασικοί υπεύθυνοι για τη δημιουργία του.

Το «Ισλαμικό Κράτος», αυτό το τερατούργημα, είναι δημιουργημα των ΗΠΑ, του ΝΑΤΟ, της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των κυβερνήσεών τους. Αυτοί στήριξαν όλα αυτά τα χρόνια, χρηματοδότησαν και εξόπλισαν διάφορες ομάδες στο πλαίσιο της λεγόμε-

νης τότε συριακής αντιπολίτευσης που βαφτίστηκε «Αραβική Άνοιξη» με τη συνδρομή και πολιτικών δυνάμεων από τη χώρα μας.

Είναι οι ίδιες κυβερνήσεις που στήριξαν ή ανέχτηκαν πολίτες των χωρών τους να πάνε να πολεμήσουν εναντίον της συριακής κυβέρνησης και σήμερα αξιοποιούν πάλι τις επιθέσεις στο Παρίσι, το αίμα του γαλλικού λαού, που χύθηκε από το δικό τους δημιούργημα, για να δρομολογήσουν την εντονότερη εμπλοκή τους στις εξελίξεις στη Μέση Ανατολή, όχι γιατί τους έπιασε ο πόνος, αλλά για να διασφαλίσουν μερίδια από τα κέρδη στο πλαίσιο του σφοδρού, του σφοδρότατου ανταγωνισμού που υπάρχει στην περιοχή.

Οι λαοί της Ευρώπης, ο ελληνικός λαός πρέπει να είναι σε ετοιμότητα και επαγρύπνηση, να μη νομιμοποιήσουν νέες πολεμικές επεμβάσεις, που δεν θα λύσουν, αλλά θα γιγαντώσουν το πρόβλημα, όπως δεν έλυσαν το πρόβλημα οι επεμβάσεις στο Αφγανιστάν, στο Ιράκ, που έγιναν με τα ίδια ακριβώς προσχήματα και σήμερα η κατάσταση έχει επιδεινωθεί.

Όσον αφορά τον ελληνικό λαό, δεν θα πρέπει να επιτρέψει να νομιμοποιήσει την οποιαδήποτε εμπλοκή της χώρας μας σε τέτοιους επικίνδυνους σχεδιασμούς που η Κυβέρνηση δηλώνει έτοιμη να συνδράμει.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, το ΚΚΕ χαρακτήρισε την αλλαγή του Ιουλίου του 1974 ως αποτέλεσμα του συμβιβασμού που πραγματοποιήθηκε ανάμεσα στη χούντα και σε αστικές πολιτικές δυνάμεις. Η δικτατορία κατέρρευσε υπό το βάρος της γενικής κατακραυγής που προκάλεσε σειρά γεγονότων με κορυφαίο το Πολυτεχνείο και τους νεκρούς του, και στη συνέχεια το χουντικό πραξικόπημα κατά του Προέδρου Μακαρίου, που το ακολούθησε η τουρκική εισβολή στην Κύπρο.

Ο συμβιβασμός, με την άμεση εμπλοκή και αμερικανονατοϊκών δυνάμεων, έγινε για να αποφευχθούν δύσκολα ελεγχόμενες αντιδράσεις του λαϊκού παράγοντα καθώς και για να αντιμετωπιστούν οι εξελίξεις στις ελληνοτουρκικές σχέσεις λόγω του Κυπριακού.

Η μετάβαση από τη στρατιωτική δικτατορία στην αστική Κοινοβουλευτική Δημοκρατία τον Ιούλιο του '74 δεν έδωσε ουσιαστική και οριστική λύση στα λαϊκά προβλήματα της φτώχειας, της ανεργίας, της διαρκούς υπονόμευσης των λαϊκών δικαιωμάτων και ελευθεριών.

Αυτό που ζει ο λαός μας τα τελευταία επτά χρόνια της οικονομικής κρίσης, που πάρθηκαν πίσω δικαιώματα και κατακτήσεις δεκαετιών, δεν είναι αποτέλεσμα μιας κακής διαχείρισης των χρόνων της Μεταπολίτευσης, μιας κακοδιαμονίας του πολιτικού συστήματος, όπως ισχυρίζονται όλα τα άλλα κόμματα.

Φυσικά το ΚΚΕ από την ίδρυσή του πάντα, σήμερα, καθημερινά παλεύει για να υπάρξουν κατακτήσεις, δικαιώματα, ελευθερίες όσο είναι δυνατόν αυτό μέσα στο πλαίσιο του καπιταλιστικού συστήματος. Και μετά τη δικτατορία, το 1974, επεδίωξε και πέτυχε *de facto* τη νομιμοποίησή του μετά από είκοσι επτά χρόνια συνεχούς παρανομίας, αξιοποιώντας και την υποχώρηση του αντικομμουνισμού που η τότε κυβέρνηση Καραμανλή δεν μπορούσε να αγνοήσει.

Ταυτόχρονα, όμως, δεν μπορούμε να αγνοήσουμε και πολύ περισσότερο δεν μπορούμε να κρύψουμε από τον λαό ότι όποιες παραχωρήσεις αποσπούν οι εργαζόμενοι μέσα στο καπιταλιστικό σύστημα είναι προσωρινές. Είναι πάντα υπό διαρκή αμφισβήτηση και υπονόμευση. Πολύ περισσότερο που σήμερα το ίδιο το σύστημα δεν μπορεί να κάνει τις παραχωρήσεις που έκανε στο παρελθόν και των μεταπολιτευτικών χρόνων μέσω μιας διαφορετικής διαχείρισης και ενός διαφορετικού παγκόσμιου συσχετισμού δύναμης που υπήρχε τότε με την ύπαρξη της Σοβιετικής Ένωσης και των άλλων σοσιαλιστικών χωρών.

Αποδεικνύεται ότι όσες κυβερνήσεις επιλέγουν να διαχειριστούν αυτό το σάπιο σύστημα και τους νόμους του αναπόφευκτα θα ακολουθήσουν αντιλαϊκές πολιτικές. Όσο την πραγματική εξουσία την έχει το κεφάλαιο και η αστική τάξη, θα υπάρχουν οι κρίσεις, η ανεργία, η λιτότητα, η φτώχεια, οι πόλεμοι, η προσφυγιά, το τέρας του φασισμού.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, το ΚΚΕ, με αφορμή και τη σημερινή μέρα, καλεί τους μαζικούς φορείς, τους εκπαιδευτικούς,

τους καλλιτέχνες, κάθε προοδευτικό άνθρωπο, να πρωτοστατήσουν για να μάθουν οι νέοι και οι νέες πάνω απ' όλα, οι μαθητές, οι φοιτητές, οι νέοι εργαζόμενοι, την αλήθεια για τον ξεσηκωμό του Νοέμβρη του '73. Να μάθουν για τον ρόλο που έπαιξε η στρατιωτική δικτατορία στην προώθηση των συμφερόντων της πλουτοκρατίας των ΗΠΑ και του ΝΑΤΟ, την τουρκική εισβολή και κατοχή στην Κύπρο. Να καταδικάσουν και να απομονώσουν ακόμα πιο αποφασιστικά τη ναζιστική Χρυσή Αυγή, που υμνεί τη στρατιωτική δικτατορία και συκοφαντεί με κάθε ευκαιρία την αντιδικτατορική πάλη του λαού και της νεολαίας.

Σήμερα ο αγωνιστικός εορτασμός της εξέγερσης του Πολυτεχνείου, μετά και την πρόσφατη πανεργατική απεργία στις 12 του Νοέμβρη, μπορεί να σηματοδοτήσει την περαιτέρω αναθάρρηση του εργαζόμενου λαού και της νεολαίας, την κλιμάκωση της εργατικής λαϊκής πάλης ενάντια στην πολιτική Κυβέρνησης κι Ευρωπαϊκής Ένωσης, που συνεχίζει να ματώνει τον λαό.

Η πείρα των τελευταίων σαράντα δύο χρόνων, από την εξέγερση του Πολυτεχνείου και την πτώση της χούντας έναν χρόνο μετά, αναδεικνύει ότι το πραγματικό ζήτημα για την εργατική τάξη, τα άλλα λαϊκά στρώματα, σε κάθε ιστορική φάση, σε κάθε ιστορική καμπή, είναι η συγκέντρωση δυνάμεων στην πάλη ενάντια στα μονοπώλια, τις ιμπεριαλιστικές ενώσεις, τον καπιταλισμό, με στόχο την εργατική λαϊκή εξουσία, τον σοσιαλισμό.

Έτσι μόνο η πάλη που αναπτύσσεται σήμερα στο έδαφος των οξυμμένων προβλημάτων θα γίνετα πιο αποτελεσματική, θα μπορεί να αποκορύφει μέτρα, να αποσπά κατακτήσεις, όταν δηλαδή βάζει στο στόχαστρο την ίδια την καπιταλιστική εξουσία και ιδιοκτησία, χωρίς να εγκλωβίζεται στη στήριξη κυβερνήσεων διαχείρισης, όποιο πρόσημο κι αν έχουν αυτές.

Ο λαός μας έχει πλέον και την πείρα και το δικαίωμα να παλεύει σε μια τέτοια κατεύθυνση και πάνω απ' όλα έχει τη δύναμη να επιβάλει μια τέτοια προοπτική, που θα είναι πραγματικά προς όφελος του.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσης): Ευχαριστούμε τον κ. Γκιόκα.

Παρακαλώ όσοι από τους συναδέλφους γράφτηκαν και θα μιλήσουν ύστερα, μετά το πέρας του κύκλου, να προετοιμαστούν για πεντάλεπτες και όχι επτάλεπτες παρεμβάσεις, διότι υπάρχει διάσκεψη Προέδρων ύστερα και άλλες λειτουργίες της Βουλής. Θα το πάμε, βέβαια, μέχρι τις 13.30' περίπου, αλλά να συμμαζέψουμε λίγο τον χρόνο.

Παρακαλώ τον συνάδελφο Γεώργιο Μαυρωτά, εκ μέρους του Ποταμιού, να πάρει τον λόγο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΥΡΩΤΑΣ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Σε αντίθεση με τους περισσότερους από τους προλαλήσαντες συναδέλφους, η ομιλία μου δεν θα έχει βιωματικό χαρακτήρα - δεν θα μπορούσε άλλωστε, ήμουν έξι χρόνων τον Νοέμβρη του '73- θα είναι, όμως, μία προσπάθεια γέφυρας με το σήμερα και να δούμε πώς μεταφράζονται τα μηνύματα του '73 στις μέρες μας.

Φέτος, λοιπόν, κλείνουμε σαράντα δύο χρόνια από τον Νοέμβρη του '73, τότε που το σύνθημα «Ψωμί, Παιδεία, Ελευθερία» αντηχούσε στους δρόμους γύρω από το Πολυτεχνείο, από φοιτητές, εργαζόμενους και μαθητές.

Οι συμμετέχοντες στα γεγονότα αυτά πλησιάζουν πια στην ηλικία συνταξιοδότησης, έχουν παιδιά και πολλοί εγγόνια. Τα χρόνια που ακολούθησαν κάποιοι ήρθαν στο προσκήνιο κάνοντας καριέρα στην πολιτική, άλλοι -οι περισσότεροι- έμειναν ταπεινά έξω από τα μονοπάτια της πολιτικής, κρατώντας τις στιγμές αυτές για τον εαυτό τους. Κάποιους τους είχα και καθηγητές και τώρα συναδέλφους και μου έχουν πει ιστορίες. Είχαν θάρρος, είχαν τόλμη, ήταν ένας αγώνας με τίμημα για τους συμμετέχοντες, γι' αυτό και σήμερα τους τιμάμε.

Ακούμε κάθε χρόνο ότι το σύνθημα «Ψωμί, Παιδεία, Ελευθερία» είναι τώρα πιο επίκαιρο από ποτέ. Τρεις λέξεις που σημάδεψαν ολόκληρη τη Μεταπολίτευση. Σήμερα, όμως, τι ακριβώς συμβολίζουν; Διατηρούν τη δύναμή τους;

Ψωμί: Σε μία φτωχή Ελλάδα τότε συμβόλιζε την αξιοπρεπή διαβίωση, κάτι που έχει αρχίσει να γίνεται πάλι ζητούμενο στις μέρες μας για αρκετούς συμπολίτες μας.

Παιδεία: Ζητούμενο τότε, ζητούμενο και τώρα. Σήμερα, όμως, το πρόβλημα δεν είναι ποσοτικό, όπως τότε, αλλά ποιοτικό.

Ελευθερία: Μέγιστο ζητούμενο τότε, βασικό κεκτημένο σήμερα.

Όσο και αν μιλούσαν κάποιοι τα προηγούμενα χρόνια για χούντες κ.λπ., η αλήθεια είναι ότι η ελευθερία και η δημοκρατία στην Ελλάδα έχουν αποκτήσει τα τελευταία σαράντα χρόνια γερές ρίζες, ρίζες όμως οι οποίες υποσκάπτονται από την οικονομική κρίση. Αν θέλαμε, όμως, να βρούμε σήμερα ένα ανάλογο νέο σύνθημα που θα εξέφραζε με τρεις λέξεις τις αγωνίες ενός νέου ανθρώπου, θα άλλαζα μόνο την τελευταία λέξη. Αντί για «ελευθερία», θα έβαζα «δικαιοσύνη». Τα τελευταία σαράντα χρόνια εμπεδώθηκε η ελευθερία στην κοινωνία, η δικαιοσύνη, όμως, όχι.

Ας τα πάρουμε, όμως, από την αρχή, γιατί τα τρία αυτά στοιχεία είναι επίκαιρα.

Το «ψωμί», το πρώτο συνθετικό του συνθήματος, μεταφράζεται σήμερα σε δουλειά, που είναι το νούμερο ένα ζητούμενο στις μέρες μας. Με ποσοστά ανεργίας στους νέους να αγγίζουν το 50% είναι φυσικό να αποτελεί τον μόνιμο τους εφιάλτη ακόμα και των σπουδασμένων. Οι θέσεις στο δημόσιο στέρεψαν, οι μεγάλες επιχειρήσεις μαζεύονται και οι μικρές κλείνουν η μία μετά την άλλη.

Παλαιότερα τα πράγματα ήταν πιο γραμμικά: Σπουδάζω, τελειώνω, βρίσκω δουλειά. Πλέον, τα πράγματα δεν είναι έτσι. Το περιβάλλον μας είναι λιγότερο στατικό. Δεν αρκεί πλέον να κάνεις τα πράγματα σωστά, αλλά πρέπει να κάνεις και τα σωστά πράγματα. Δεν αρκεί, δηλαδή, να επαναλαμβάνεις, αλλά πρέπει και να καινοτομείς και αυτό εμπεριέχει αναπόφευκτα δοκιμή και σφάλμα, εμπεριέχει τόλμη, εμπεριέχει ρίσκο.

Το δεύτερο συνθετικό, η «παιδεία». Η παιδεία αποτελεί πάντα ζητούμενο, ειδικά στις μέρες της κρίσης. Και αν για να βγούμε από την κρίση χρειαζόμαστε δουλειές, για να μην ξαναμπούμε χρειαζόμαστε σχολεία. Πραγματικά σχολεία, όμως, που θα διαμορφώνουν υπεύθυνους πολίτες με εφόδια και κρίση, που θα σε μάθουν πώς να μαθαίνεις και όχι πώς να τα ξέρεις όλα και πραγματικά πανεπιστήμια ανοικτά στον κόσμο και στην κοινωνία και όχι τσιφλίκια οργανωμένων μειοψηφιών και εστίες συναλλαγής. Πρέπει σιγά σιγά να περνάμε από την επιφάνεια στην ουσία ή αλλιώς να περνάμε από τα χαρτιά στα γράμματα, να δίνουμε έμφαση όχι στο τι γράφουν τα διπλώματα και τα πτυχία, αλλά στο τι γνώσεις κρύβουν από πίσω.

Η «δικαιοσύνη» είναι το τρίτο συνθετικό του νέου συνθήματος στη θέση της «ελευθερίας». Όταν λέω «δικαιοσύνη», δεν εννοώ τα δικαστήρια, αλλά τη δικαιοσύνη στην κοινωνία, τις ίσες ευκαιρίες, την αξιοκρατία, τη διαφάνεια, τη λογοδοσία, την ισονομία και όλα όσα έχουμε βάλει κάτω από το χαλί τα τελευταία σαράντα χρόνια. Γιατί; Διότι υπάρχει ένα πελατειακό σύστημα που δεν ξεριζώνεται εύκολα, που έκανε τους πολίτες πελάτες, που μπόλιασε την κοινωνία με τη νοοτροπία ότι υπάρχει τρόπος και όχι κόπος, που έπεισε ότι προχωράς ανάλογα με τη γνωριμία σου και όχι ανάλογα με την αξία σου.

Τιμάμε σήμερα τον ρόλο του Πολυτεχνείου το '73. Ας δούμε ποιος είναι ο ρόλος του το 2015, όπως τον βλέπω εγώ εκ των έσω. Τα πανεπιστήμιά μας πρέπει να σταματήσουν να δίνουν μάχες οπισθοφυλακών: αν θα έχουν ηλεκτρονικές ψηφοφορίες, πόσο τοις εκατό θα μετράει η ψήφος των φοιτητών, να βάλουμε και άλλη μια πτυχιακή εξεταστική περίοδο, πώς θα κάνουμε το αυτοδιοίκτο, αδιοίκτο και λοιπά.

Ειδικά το Πολυτεχνείο πρέπει να πρωταγωνιστήσει, όπως είχε κάνει και το '73, πρέπει να γίνει μέρος της λύσης και όχι της κρίσης. Το ζητούμενο σήμερα στην Ελλάδα είναι να ξαναρχίσει να παράγει. Το σημερινό Πολυτεχνείο πρέπει να είναι ένα από τα άλογα που θα τραβήξουν το κάρο. Είναι εκείνο που πρέπει να παίζει πάλι τον ρόλο του στην παραγωγική ανασυγκρότηση της χώρας και όποτε ακούγεται η λέξη «παραγωγή», από πίσω κρύβεται ένας μηχανικός.

Το Πολυτεχνείο, λοιπόν, μαζεύει κάθε χρόνο ένα σημαντικό μέρος από την αφρόκριμα, από τα καλύτερα ελληνικά μυαλά. Για ποιον λόγο; Όχι μόνο για να τους στέλνουμε μετά έξω, αλλά και για να αξιοποιήσουμε τις δυνατότητές τους στη χώρα μας. Δυστυχώς, αν συνομιλήσετε με τους νεολαίους μας σήμερα, το

όραμά τους περιλαμβάνει μόνο το εξωτερικό. Το διανοητικό κεφάλαιο που χάνουμε έχει μεγαλύτερες επιπτώσεις από το οποίο χρηματικό. Ποιοι θα μείνουν στην Ελλάδα, για να την αλλάξουν;

Τα μνημόνια και η τρόικα κάποτε θα φύγουν. Θα πρέπει να αρχίσει να παράγεται, επιτέλους, κάτι σε αυτήν τη χώρα. Δεν πρόκειται, βέβαια, να γίνουμε μια βιομηχανική υπερδύναμη, αλλά ούτε μπορούμε να είμαστε μια χώρα μόνο υπηρεσιών. Μπορούμε να αξιοποιήσουμε τα συγκριτικά μας πλεονεκτήματα. Η αξία δεν δημιουργείται μόνο από την ποσότητα, αλλά και από την ποιότητα και έχουμε ήδη παραδείγματα τέτοιων ελληνικών επιχειρήσεων.

Η καινοτομία και επιχειρηματικότητα πρέπει να μπουν στο λεξιλόγιο των νέων μηχανικών του Πολυτεχνείου, προκειμένου να δημιουργηθούν δουλειές. Σε μια οικονομία της γνώσης αυτοί θα είναι πλέον οι πρωταγωνιστές.

Ο φοιτητής του Πολυτεχνείου του 2015 διαφέρει από εκείνον του 1973. Άλλες εποχές, άλλες παραστάσεις, άλλες ανάγκες. Εκείνο, όμως, που έχουν σίγουρα κοινό, είναι οι ικανότητες και η δίψα για εξέλιξη.

Βλέπω τη λαχτάρα στα παιδιά που μπαίνουν ως πρωτοετείς να μετατραπεί σε βαρεμάρα με τις συνθήκες που επικρατούν. Αφιλόξενα κτήρια, κακοσυντηρημένα και βρόμικα, συνωστισμός στα αμφιθέατρα, κάποιοι αδιάφοροι διδάσκοντες, καταλήψεις, χαμένες ώρες, χαμένες ευκαιρίες. Μετά από λίγο, το μόνο που τους νοιάζει είναι πώς θα πάρουν το χαρτί ή φύγουν, μάλιστα, αρκετοί χωρίς το πολυπόθητο χαρτί. Τι κάνουμε γι' αυτά;

Το Πολυτεχνείο έπαιξε τον σημαντικό του ρόλο το 1973. Αν θέλουμε να παίξει τον σημαντικό του ρόλο και το 2023, πενήντα χρόνια μετά, δηλαδή, πρέπει να βάλουμε έναν στόχο. Να βρίσκεται μέσα στα εκατό, διακόσια καλύτερα πανεπιστήμια στον κόσμο. Μπορεί. Λεφτά δεν υπάρχουν, κρατικά τουλάχιστον. Μυαλά, όμως, υπάρχουν. Να βγάλουμε όσα γραφειοκρατικά συρματοπλέγματα εμποδίζουν την εξέλιξη. Να δώσουμε κίνητρα διασύνδεσης με την παραγωγή, την οικονομία. Να αναπτυχθεί η καινοτομία και η επιχειρηματικότητα. Να μη μένει η έρευνα στο ράφι και στα papers, αλλά να γίνονται προϊόντα και χρήσιμες υπηρεσίες για την κοινωνία.

Στο Ποτάμι έχουμε κάνει προτάσεις. Περιμένουμε τον περίφημο διάλογο, στον οποίο αναφέρθηκε και ο Πρωθυπουργός πριν από λίγο, για να τις καταθέσουμε.

«Ψωμί-Παιδεία-Ελευθερία», λοιπόν. Και μιλώντας για ελευθερία, δεν μπορώ να μη σταθώ στα όσα τραγικά διαδραματίστηκαν στο Παρίσι πριν από λίγες μέρες, αλλά και σε όσα προμηνύονται. Παλιά, η ελευθερία κινδύνευε από τα τανκς των χουντικών, τώρα από τα καλάνσκοφ των φανατικών που ρίχνουν στο ψαχνό, αλλά και από τη μισαλλοδοξία που εγκυμονεί. Ο φονταμενταλισμός, του οποίου το πιο φρικτό πρόσωπο είδαμε πριν από λίγες μέρες στο Παρίσι, απειλεί τις ανοικτές κοινωνίες, απειλεί τη δημοκρατία, απειλεί την ελευθερία, για την οποία ξεσηκώθηκαν τότε στο Πολυτεχνείο.

Το φετινό μήνυμα του Πολυτεχνείου πρέπει να είναι και ένα μήνυμα αλληλεγγύης στον γαλλικό λαό, που στα σκοτεινά χρόνια της χούντας έδειξε τη δική του αλληλεγγύη στους Έλληνες. Να δώσει το μήνυμα της προσήλωσης προς μία ελεύθερη, ανοικτή κοινωνία, που τέτοια γεγονότα δεν πρέπει να την κατακερματίσουν. Να δώσει το μήνυμα ότι οι αρχές του ευρωπαϊκού πολιτισμού μπορεί να τραυματίζονται από τις σφαίρες των καλάνσκοφ, αλλά δεν πεθαίνουν.

Για τους λόγους αυτούς, προτείνουμε κάποιοι τη πορεία του Πολυτεχνείου φέτος να είναι διαφορετική, να έχει έναν ξεχωριστό χαρακτήρα, να είναι κατά της μισαλλοδοξίας, κατά του φόβου, κατά των ακραίων.

Τελειώνοντας, θα ήθελα να αναφερθώ και σε κάποια θέματα της επικαιρότητας. Έκλεισε η διαπραγμάτευση. Θα έρθουν νέα νομοσχέδια στη Βουλή, θα ψηφιστούν, θα γίνει η αξιολόγηση και θα δοθεί το πράσινο φως για να ξεκινήσει η ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών και να ανοίξει το κεφάλαιο της απομείωσης του χρέους. Είναι μία αλυσιδωτή αντίδραση από την οποία, όμως, λείπει ένα σημαντικό στάδιο. Ποιος θα υλοποιήσει τον μετασχηματισμό που είναι απαραίτητος;

Εδώ χρειάζεται μία απόφαση. Να αλλάξουμε κι όχι να λουφά-

ζουμε. Η Κυβέρνηση πρέπει να πιστέψει ότι οι αλλαγές είναι απαραίτητες και να μην υπόσχεται επιστροφή στο παρελθόν. Οι γέφυρες έχουν κοπεί. Πρέπει να φύγουμε μπροστά. Δεν γίνεται να απογειωθούμε με το πόδι στο φρένο. Χάνουμε χρόνο, χάνουμε ευκαιρίες, χάνουμε δυνάμεις. Η Κυβέρνηση δίνει την εντύπωση ότι οδηγεί έχοντας το βλέμμα μονίμως στους καθρέφτες, σαν να είναι έτοιμη να κάνει την αναστροφή, εντείνοντας έτσι την καταστροφική αβεβαιότητα.

Αυτό που βλέπω εγώ ότι κυρίως την ενδιαφέρει είναι περισσότερο η επικοινωνιακή διαχείριση και η χειραγώγηση του συναισθήματος. Κυβερνάω, όμως, δεν σημαίνει συγκινώ, αλλά μετακινώ, κινώ τα πράγματα. Εδώ έχουμε μία επικίνδυνη ακινησία. Κυβερνάω δεν σημαίνει διορίζω, αλλά καθορίζω το τι πρέπει να γίνει και το κάνω, με τους κατάλληλους ανθρώπους, στόχους, χρονοδιαγράμματα, αποτελέσματα, αξιολόγηση. Κυβερνάω σημαίνει δράση κι όχι στάση. Κυβερνάω σημαίνει ενίοτε και σπάω αυγά.

Η ιστορία, όμως, δείχνει ότι για να κάνεις τις μεγάλες μεταρρυθμίσεις χρειάζεται και μεγάλες συναινέσεις. Τις αναζητήσε; Όχι. Τις επιθυμεί; Προς το παρόν, τουλάχιστον, δεν δείχνει κάτι τέτοιο. Γιατί; Διότι μόνη της μπορεί να παραμένει ακίνητη, προσποιούμενη ότι επελαύνει.

Πρέπει να καταλάβουμε ότι η βιώσιμη λύση στο πρόβλημα της Ελλάδος δεν μπορεί να έρθει από τους έξω. Δεν θα είναι εξωγενής, όπως πολλοί νομίζουν. Η βιώσιμη λύση θα είναι, πρωτίστως, ενδογενής. Θα έρθει από εμάς τους ίδιους. Να αποφασίσουμε ότι πρέπει να κάνουμε τις μεταρρυθμίσεις που χρειάζονται για τους πολλούς κι όχι αυτές που βολεύουν τους λίγους.

Εμείς, στο Ποτάμι, είμαστε με τα συμφέροντα των μη βολεμένων, των νέων, των νέων, των νέων, του ιδιωτικού τομέα που προσπαθεί ηρωικά να επιβιώσει, του δημόσιου υπαλλήλου που βλέπει να τον προσπερνάει, επειδή δεν έχει κομματικό δόντι, του επιχειρηματία που δεν θέλει να γλείψει κομματικές ποδιές για να κάνει τη δουλειά του.

Αυτοί, λοιπόν, οι αόρατοι άνθρωποι είναι το μεγάλο μας στοίχημα γιατί εκεί θα κριθούμε, δηλαδή, πώς θα πετύχουμε την οικονομική ανάκαμψη, διασφαλίζοντας την κοινωνική συνοχή. Αυτό μπορεί να γίνει μόνο με αξιοκρατία, ισονομία, διαφάνεια και ίσες ευκαιρίες, τους μεγάλους, δηλαδή, εχθρούς ενός πελατειακού κράτους.

Θα κλείσω πάλι με το θέμα μας, το Πολυτεχνείο, και ένα σύνθημα που είναι γραμμένο σε έναν τοίχο της σχολής μας, των Χημικών Μηχανικών, στην Πολυτεχνειούπολη Ζωγράφου και το θυμάμαι από τότε που μπήκα ως πρωτοετής φοιτητής. Εκφράζει με τέσσερις μόνο λέξεις όλη την αγωνία της φοιτητικής μας και όχι μόνο νεολαίας. Το σύνθημα λέει: «Το Πολυτεχνείο ζει. Εμείς;».

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του Ποταμιού)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσικος): Ευχαριστώ πολύ τον συνάδελφο κ. Μαυρωτά που έχει κάνει τους δικούς του αγώνες και πολύ νεότερος και εκπροσωπώντας ως αρχηγός της Εθνικής Πόλο στους Ολυμπιακούς αγώνες πολλές φορές τη χώρα, αλλά και ως διαπρεπής επιστήμονας στο Πολυτεχνείο αυτά τα χρόνια.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΥΡΩΤΑΣ: Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσικος): Τον λόγο έχει ο κ. Θανάσης Παπαχριστόπουλος εκ μέρους των ΑΝΕΛ για δώδεκα λεπτά.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Συγχαρείτε μου μία αλλιώς αναφορά σε εκείνη την εποχή και εκείνες τις ημέρες. Θέλω να θυμίσω ότι περίπου δέκα μήνες πριν, δηλαδή τον Φεβρουάριο του 1973, είχε προηγηθεί μια πραγματικά μαζική –η πρώτη μαζική– αντίδραση στη δικτατορία στο κτήριο της Νομικής.

Πολύ συνοπτικά και γρήγορα θέλω να θυμίσω ότι ο Κένιχ και ο Σερίφης ήταν δύο ΕΣΑτζίδες που σκότωναν τότε στο ξύλο αντιστασιακούς φοιτητές. Ένας απ' αυτούς ήταν ο Διονύσης Μαυρογένης –οι παλιοί θα τον θυμούνται– που ήταν συνδικαλιστής της φυσικομαθηματικής. Βούτηξαν ακόμα και την Ιωάννα Καρυστιάνη εκείνη την εποχή και ακούστηκε ότι βασανίστηκε. Ο Λιάπης μεσοφυρούσε, ο εισαγγελέας στρατιωτικής δικαιοσύνης, και αφειδώς μοίραζε ποινές εκείνη την εποχή στα στρατιωτικά

δικαστήρια.

Ο μεγάλος αγωνιστής Παναγιώλης και ο Μουστακλής βασανίζονταν στα κρατητήρια ή της ασφάλειας ή της στρατιωτικής δικαιοσύνης. Και ένα μεγάλο κομμάτι φοιτητών, ο Μάκης Μπαλαούρας, ο Ανδρέας Νεφελούδης, ο Νίκος Μανιός, η Νάντια Βαλαβάνη θα τους θυμούνται, πήγαιναν «δια υποθέσιν τους» στην ασφάλεια όπου συναντούσαν ή τον Καραπαναγιώτη ή τον Μάλλιο ή τον Μπάμπαλη ή τον Καλύβα.

Περάσαμε τότε μία περίοδο εννέα μηνών πιστεύω συγκλονιστική για το φοιτητικό κίνημα και είναι τιμή για όσους έλαβαν μέρος, ανεξάρτητα από το τι πορεία ακολούθησαν μετά.

Θέλω να θυμίσω ότι την ώρα που μπουκάρει το ταγκ μέσα στο Πολυτεχνείο, ο Υπίλαρχος, ο Γουνελάς, και κάποιοι άλλοι που δεν τους θυμάμαι λένε: «Ποιος είναι αρχηγός σας;». Ξεπετάγεται ένας νεαρός τότε, ο Κώστας Λαλιώτης, που θα μπορούσαν κάλλιστα να τον γαζώσουν τότε. Κανείς δεν ήξερε. Θυμόμαστε ότι ο Φράνκο κράτησε τριάντα πέντε χρόνια και ο Σαλαζάρ σαράντα. Δεν ξέραμε τότε τι γινόταν, δηλαδή, ότι έχει αναλάβει ο Ιωαννίδης και ότι θα λήξει αυτή η ιστορία με τα γεγονότα της Κύπρου.

Θέλω να θυμίσω ακόμα ότι ο Μήτσος Παπαχρήστος με κραυγές αγωνίας εκείνο το βράδυ, παρακαλούσε τους φαντάρους να μην μας πειράξουν, ότι είμαστε αδέρφια και λοιπά πραγματικά ενωτικά. Κανείς από εμάς δεν είχε όπλα, δεν είχε τίποτα.

Θέλω να θυμίσω ακόμα τους αφανείς ήρωες που δεν τους μνημόνευσε ποτέ κανένας, που ποτέ δεν πήγαν να εξαργυρώσουν εκείνη τη δράση. Μία απ' αυτούς ήταν η Ελένη Αναστασία, που φύλαγε την κεντρική είσοδο εκείνη την ώρα και πήγαμε να την αλλάξουμε με τον Νώντα Κατσούλα, συμφοιτητή του Λαλιώτη, και μας έδωσε με πολύ οξύ τρόπο, παρ' ότι ήταν πάντα ευγενέστατη και την οποία τη συναντήσαμε σαράντα χρόνια μετά τυχαία, χωρίς να ξέρω ποια είναι.

Θέλω να θυμίσω ακόμα τον Δημήτρη Κωτούλα, τον ιδρυτή της Β' Πανελλαδικής, που τον τράκαρε τυχαία πριν έξι-επτά χρόνια να κάνει εφημερίες για να συμπληρώσει το εισόδημά του, μεγάλος αγωνιστής εκείνη την εποχή ή τον Φώτη Καρανασκόπουλο και άλλα παιδιά. Ήταν μια εποχή, κατά τη γνώμη μου, συγκλονιστική.

Πολλοί από τους αγωνιστές τότε, ακολούθησαν μία πορεία, την οποία σέβομαι και δεν κριτικάρω σήμερα. Συμμερίζομαι την άποψη του Κώστα Σκανδαλίδη ότι κάποιοι πήραν αξιώματα –πιστεύω ότι κρινόμαστε όλοι– κάποιοι, όμως, δεν πήγαν ποτέ να εξαργυρώσουν αυτά τα χαρτιά. Πήγαν να δουλέψουν, δούλεψαν στις δουλειές τους και πάει λέγοντας.

Εδώ γεννιέται ένα μεγάλο ερώτημα. Για εμένα και για ένα μεγάλο κομμάτι είναι τιμή που συμμετείχαμε σε αυτά τα γεγονότα. Μεγάλη τιμή. Κάποιοι ακολούθησαν τα μηνύματά του, κάποιοι άλλοι άλλαξαν. Δικαιώμά τους. Θέλω να πω, όμως, ότι μπήκε ένα λιθαράκι για μια γενιά καθαρή.

Θυμάμαι τον Μάνο Σωτηριάδη, τον πρώτο γραμματέα του Ρήγα, στου οποίου πηγαίναμε κρυφά το σπίτι του πολλές φορές –τι θα πούμε, τι θα κάνουμε;– τον Αλέκο Γκιδρογλου, που βασανίστηκε άγρια στο Γεντί Κουλέ, τον Αλέκο Σακελλάρη, τον Νίκο Σοφό που έφυγαν αμέσως μετά τα γεγονότα της Νομικής, γιατί κινδύνευαν τότε από τη δικτατορία, όπως και πολλοί άλλοι από εμάς μετά τα γεγονότα του Πολυτεχνείου φύγαμε και πήγαμε φαντάροι να γλυτώσουμε από το μένος της δικτατορίας.

Ειλικρινά σας το λέω, είμαι ο τελευταίος που θα κάνω συναισθηματική προσέγγιση σε αυτά τα γεγονότα. Για μένα είναι μεγάλη τιμή, τα κουβαλάω ακόμα μέσα μου και πιστεύω ότι και ο Νίκος Μανιός τα κουβαλάει και ο Μάκης Μπαλαούρας και άλλα παιδιά.

Θέλω, όμως, να βάλω ένα θέμα για τα γεγονότα που γίνανε πριν τρεις μέρες στο Παρίσι. Επιτρέψτε μου μία άλλη προσέγγιση. Ένα μεγάλο κομμάτι, πιστεύω, του προβλήματος ευθύνης που έχει γίνει στη Συρία και όχι μόνο στη Συρία, έγινε προηγουμένα στο Αφγανιστάν, προ προηγούμενα έγινε στην Λιβύη, το φέρουν οι δυτικές κοινωνίες. Λυπάμαι που το λέω. Δημιουργημα είναι όλη αυτή η ιστορία δυτικών κοινωνιών και άστοχων επιλογών. Ένα μεγάλο κομμάτι από αυτά τα παιδιά είναι περιθωριοποιημένα. Οι πιο πολλοί από αυτούς έχουν γνώσεις διαδικτύου άπταιστες. Μπορεί να είναι διαφορετικές οι οργανώσεις, η Αλ Κάιντα και αυτή εδώ, ο ISIS, αλλά νομίζω ότι και εκείνοι είχαν μία

απίστευτη εξειδίκευση στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, επικοινωνίας κ.λπ., όπως είδαμε και στους Δίδυμους Πύργους -κάποιοι κακώς χάρηκαν τότε, γιατί «όταν σπέρνεις ανέμους θα θερίσεις θύελλες»- όπως και αυτοί τώρα στον ISIS, που βλέπουμε τα κομμένα κεφάλια και πάει λέγοντας.

Πιστεύω ότι έχει μεγάλη κοινωνική διάσταση αυτό το θέμα και πρέπει να λυθεί γρήγορα, πολύ γρήγορα. Νομίζω ότι ουδέν κακό αμιγές καλού. Θα χαρώ να δω και την Κίνα και τη Ρωσία και τις Ηνωμένες Πολιτείες και τη Γαλλία και τη Μεγάλη Βρετανία να ομονοούν. Ξέρουμε πώς ενδυναμώνεται ο ISIS, πώς κινεί το παράνομο πετρέλαιο που τον αφήνουν και παίρνει, πώς χρηματοδοτείται και πώς κάποιες εταιρείες πουλάνε όπλα. Όταν είσαι εύκολα προσληψίσιμος, όταν έχεις δέκα πτυχία, όταν ζεις στο περιθώριο του Παρισιού, εύκολα μπορώ να σου φτιάξω το μυαλό με «Ισλάμ», με ό,τι θέλεις.

Θα συμφωνήσω με τον εκπρόσωπο του ΚΚΕ, που τώρα λείπει, ότι περισσότερο είναι η αθλιότητα και οι οικονομικοί λόγοι για τους οποίους στρατεύονται αυτά τα παιδιά και βλέπουμε αυτά που βλέπουμε.

Σε ό,τι αφορά τη χώρα μας -και δεν θα φάω πολύ χρόνο, κύριε Πρόεδρε- λυπάμαι που το λέω, αλλά ζούμε αυτήν τη στιγμή σε μία χώρα που είναι στα πρόθυρα του όχι καλού αποτελέσματος. Θέλω να θυμίσω ότι η OXFAM έχει πει ότι ογδόντα έξι μεγιστάνες στον πλανήτη έχουν περιουσιακά στοιχεία όσο τα τρεις ήμισι φτωχότερα δισεκατομμύρια του πλανήτη. Αυτό πια δεν είναι αδικία, αυτό είναι διαστροφή της πραγματικότητας. Θέλω να θυμίσω ότι οι offshore έχουν φουντώσει, ένας τρόπος νομιμοποιημένης κλεψιάς, και δεν τις ελέγχει κανείς. Θέλω να θυμίσω ότι η οικονομία θεωρείται καζίνοοικονομία με κάτι παράγωγα, κάτι περριέργα πράγματα. Δηλαδή παλιά ξέραμε ότι κάποιος έχει ένα εργοστάσιο, εκμεταλλεύεται τους εργαζόμενους, αλλά εν πάση περιπτώσει τον βλέπαμε. Εδώ με μία κίνηση μπορεί κάποιος να θησαυρίζει. Απίστευτα πράγματα, που έκαναν τους πλούσιους πλουσιότερους και λιγότερους, και τους φτωχούς φτωχότερους και εξαθλιωμένους.

Μπορούμε εμείς σαν μικρή χώρα να αναστρέψουμε αυτήν την πορεία; Όχι βέβαια. Τι μπορούμε, όμως, να κάνουμε; Στο σπίτι μας μέσα να βάλουμε τάξη. Λυπάμαι που το λέω, μία μικρή ελίτ εκμεταλλεύτηκε τότε τα γεγονότα του Πολυτεχνείου. Δεν ισοπεδώθηκαν, γίνανε και καλά. Υπήρξε δημοκρατία σε μεγάλο βαθμό, αλλά δυστυχώς ένα μεγάλο κομμάτι το οικειοποιήθηκε μια μικρή παρέα, μια ελίτ, θα την έλεγα εγώ με πολύ ευγενικό τρόπο.

Είναι, λοιπόν, ιερή υποχρέωση όλων μας εδώ μέσα. Και δεν ξεχωρίζω κανέναν. Θέλω μάλιστα να μνημονεύσω τον Παύλο τον Μπακογιάννη, που τόσο πολύ μας βοήθησε τότε από την «DEUTSCHE WELLE» της Γερμανίας. Ήταν για εμάς φάρος εκείνη την εποχή.

Θέλω, λοιπόν, να πω ότι στο χέρι μας είναι να κάνουμε κάποια πράγματα, με τις όποιες διαφορές μας. Δεν είναι κακό πράγμα να διαφέρεις. Εγώ πιστεύω -θα πω κάτι που λένε πολύ συχνά- σχετικά με την εκλογή του Προέδρου της Νέας Δημοκρατίας, ότι όσο καλύτερος θα είναι αυτός ο θεσμικός παράγοντας τόσο θα αναγκαστεί να γίνει καλύτερη και η Κυβέρνηση. Αυτό πρέπει να βλέπουμε κι αυτό πιστεύω κι εγώ. Κι έχομαι να βγει ο καλύτερος για να αναγκάσει κι εμάς να γίνουμε καλύτεροι.

Ιερή υποχρέωση, λοιπόν, στη χώρα μας είναι να λειτουργήσει η Κοινοβουλευτική Δημοκρατία. Δεν θέλω να καταλογίσω ευθύνες. Τρία εκατομμύρια ανασφάλιστοι είναι τώρα, ενάμισι εκατομμύριο άεργοι είναι τώρα, πάνω από δύο εκατομμύρια κάτω από το όριο της φτώχειας είναι τώρα, τριακόσιες χιλιάδες παιδιά έχουν φύγει στο εξωτερικό χωρίς προοπτική τώρα. Δεν είναι, όμως, η ώρα για αυτά. Είναι μια ειδική μέρα σήμερα.

Έχουμε ιερή υποχρέωση να έχουμε σωστή άμιλλα, πολιτική άμιλλα, με διαφορές, με διαφωνίες, αλλά σωστή πολιτική άμιλλα, που δεν θα πολώνει και δεν θα γίνεται αντικείμενο εκμετάλλευσης.

Ας πούμε το προσφυγικό, που εμάς μας καίει αυτήν τη στιγμή, ξέρουμε ότι είναι ένα θέμα παγκόσμιο πια. Ξεπέρασε τη χώρα μας. Δεν επιτρέπεται για λόγους ψηφοθηρίας να παίζεις με αυτό αυτήν τη στιγμή. Ξέρουμε ότι πέρασαν επτακόσιες χιλιάδες άνθρωποι. Τι δυνατότητα έχει η μικρή Ελλάδίτσα με τη γεωγραφική

θέση που έχει;

Τελειώνοντας, θα ήθελα να πω ότι είναι στο χέρι μας να βάλουμε τις βάσεις για μια πραγματική Κοινοβουλευτική Δημοκρατία, να φύγουμε από την κομματοκρατία και τις παλιές αρρώστιες που μας έχουν ταλαιπωρήσει, να παλέψουμε για τη διαφάνεια με νύχια και με δόντια, να παλέψουμε το ήθος και την πορεία κάθε πολιτικού εδώ πέρα.

Γιατί πραγματικά δεν είμαστε όλοι ίδιοι. Συγκλονιστήκαμε τότε που ήμασταν συμφοιτητές με τον Νίκο Μάνιο, όταν μάθαμε ότι βάζει βόμβες στη δικτατορία και τον βούτηξαν και τον έβαλαν μέσα. Δεν είμαστε όλοι ίδιοι. Αυτό δεν σημαίνει, όμως, ότι δεν μπορούμε να βελτιωθούμε.

Ευχαριστώ πολύ που με ακούσατε. Να είστε καλά.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσης): Ευχαριστώ τον κ. Παπαχριστόπουλο.

Καλώ στο Βήμα τον συνάδελφο, τον κ. Μάριο Γεωργιάδη, εκ μέρους της Ένωσης Κεντρώων. Είναι ο τελευταίος από τον κύκλο των αγορητών και ύστερα θα έχουμε μερικές ομιλίες.

Μισοί μισοί ήταν σήμερα όσοι είχαν ζήσει τα γεγονότα και όσοι είναι νεότεροι και γεννιόντουσαν τότε, λίγο πριν ή λίγο μετά, από τον Πρωθυπουργό κιόλας και ύστερα. Είναι σημαντικό αυτό.

Κύριε Γεωργιάδη, έχετε τον λόγο. Ελάτε.

ΜΑΡΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ: Καλημέρα κι από εμένα.

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε. Ναι, ισχύει αυτό που λέτε. Δεν είχα γεννηθεί τότε, παρά δύο χρόνια. Παρ' όλα αυτά, γνωρίζω ιστορίες που μου έχει διηγηθεί ο πατέρας μου όλα αυτά τα χρόνια και είναι ιδιαίτερα συγκινητική στιγμή για μένα σήμερα.

Αγαπητοί συνάδελφοι, κύριοι Υπουργοί, τα γεγονότα του Πολυτεχνείου είναι ένα διαχρονικό σύμβολο αξιών βαθιά ριζωμένων στην ελληνική ψυχή. «Θέλει αρετή και τόλμη η ελευθερία», θα μας πει ο Ανδρέας Κάλβος, και αυτό ακριβώς είναι που θα βρει την έμπρακτη εκδήλωσή του στα γεγονότα της 17^{ης} Νοέμβρη.

Όλες οι ιστορικές μαρτυρίες κάνουν λόγο για ένα αυθόρμητο γεγονός, για κάτι που εξελίχθηκε χωρίς στρατηγική και επιμελημένα κέντρα αποφάσεων. Μίλησε το αυθόρμητο αντανάκλαστικό της ελληνικής ψυχής, της ελληνικής νεολαίας, το οποίο αποτινάζει ενστικτωδώς από πάνω του κάθε ολοκληρωτική επιδίωξη, κάθε στρατοκρατική νοοτροπία.

Στις αρχές της δεκαετίας του '60, ο πολιτικός χώρος του κέντρου στάθηκε το τελευταίο εμπόδιο απέναντι στις ολοκληρωτικές επιδιώξεις του παλαιού και σάπιου συστήματος της εποχής. Η εποχή της βίας και της νοθείας, το μεγάλο παρακράτος και η ανάπηρη δημοκρατία της δεκαετίας που προηγήθηκε, δημιούργησαν στην ελληνική κοινωνία μια ισχυρή βούληση αντίστασης.

Σύσσωμη πολιτική απαίτηση ήταν πλέον ο πραγματικός εκδημοκρατισμός της Ελλάδας. Οι δημοκρατικές αυτές απαιτήσεις οδήγησαν τον Γεώργιο Παπανδρέου σε συντριπτικές εκλογικές νίκες με 42% το 1963 και 53% το 1964. Η Ένωση Κέντρου ήταν επιτέλους στην εξουσία.

Οι πολίτες ζητούσαν ανάσες ελευθερίας από την αστυνομοκρατία, τις παρακολουθήσεις και τον εκφοβισμό.

Η ευθεία ρήξη του Γεωργίου Παπανδρέου με το παλάτι και τα τεράστια ποσοστά απήχησης της Ένωσης Κέντρου στην κοινωνία προδιέγραφαν ένα λαμπρό μέλλον για την Ελλάδα. Οι σάπιες ρίζες του ολοκληρωτισμού, όμως, δεν είχαν σπάσει και τα φαντάσματα του παρελθόντος ζωντάνεψαν εκ νέου. Οι βασιλιάδες και οι συνταγματάρχες δεν είχαν πει τις τελευταίες τους λέξεις και η επταετία της παρακμής έμελλε να σηματοδέψει ανεξίτηλα τη νεότερη ελληνική ιστορία.

Το 1969 ο Πρόεδρος μας, ο Βασίλης Λεβέντης, εισήλθε τέταρτος στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο στη Σχολή Πολιτικών Μηχανικών. Κατά τη διάρκεια του αγώνα εναντίον του καθεστώτος της δικτατορίας από το 1970 έως το 1974, στα φοιτητικά του χρόνια δηλαδή, κατείχε πολύγραφο και με ομάδα συμφοιτητών του διένειμε προκηρύξεις αντιδικτατορικού περιεχομένου, καλώντας τους Αθηναίους προς εξέγερση.

Με αυτήν τη δράση, τόσο ο ίδιος ο Βασίλης Λεβέντης όσο και άλλοι αγωνιζόμενοι φοιτητές δεν οραματίζονταν απλώς να πέσει η χούντα. Επιδίωκαν τη δημιουργία μίας κοινωνίας ελεύθερης και δίκαιης, ένα κράτος με κοινωνική συνοχή, με ίσες ευκαιρίες προς

όλους, ένα κράτος που δεν λογάριζε την προέλευση, την καταγωγή ή την τάξη του πολίτη για να του δώσει παιδεία, υγεία, εργασία, δικαιώματα. Αυτά τα οράματα υπήρχαν τότε σε ένα μεγάλο κομμάτι της νεολαίας και δεν ήταν μακρινές, αμφιλεγόμενες ουτοπίες. Ήταν μία ρεαλιστική επιδίωξη που θα μπορούσε σύντομα να γίνει πράξη.

Η δικτατορία έφυγε και τα ιστορικά γεγονότα είναι αυτά που όλοι γνωρίζουμε. Το πληρώσαμε όχι μόνο με τον επταετή γύφο της κοινωνικής διάλυσης, αλλά και με την τραγωδία της Κύπρου. Η εισβολή των τουρκικών δυνάμεων στην Κύπρο ήταν το τελευταίο δραματικό γεγονός που επισφράγισε στην πράξη τα πολιτικά εγκλήματα των συνθηκών Ζυρίχης και Λονδίνου της κυβέρνησης του Κωνσταντίνου Καραμανλή.

Αυτό το φρικτό στρατιωτικό γεγονός της εισβολής στην Κύπρο έχει να μας θυμίσει ένα πράγμα: Ο ολοκληρωτισμός, η στρατοκρατία, η δικτατορία, ο εθνικισμός πάντοτε οδηγούσαν τη χώρα μας, όχι μόνο σε εσωτερικό σπαραγμό, αλλά και σε απώλειες εδαφών.

Ο λεγόμενος «άτυχος» ελληνοτουρκικός πόλεμος του 1897, η κατάρρευση του μικρασιατικού μετώπου και η επακόλουθη καταστροφή του 1922 δεν μας έγιναν ποτέ μάθημα. Συντηρούσαμε στους κόλπους μας εθνικιστικές και λαϊκιστικές ρητορικές που ανέκαθεν οδηγούσαν στην καταστροφή, λες και η λογική και ο πραγματισμός εγκατέλειπαν την Ελλάδα τη χρονική στιγμή που έμελλε να ανακάμψει και να στεριώσει.

Σήμερα, λοιπόν, τι έχει να μας πει η επέτειος του Πολυτεχνείου έμπρακτα και δημιουργικά; Θα μου πείτε «να αντισταθούμε». Σύμφωνα. Απέναντι σε ποιον; Ο εχθρός, βλέπετε, δεν είναι ευδιάκριτος πλέον. Δεν έχουμε κανένα απέναντί μας κανένα να μας απειλεί με κάποιο όπλο. Δεν μας έχουν απαγορεύσει την κυκλοφορία στους δρόμους. Δεν μας έχουν εξορίσει στη Μακρόνησο. Ποιος είναι ο εχθρός λοιπόν; Είναι η Ενωμένη Ευρώπη; Είναι το ΝΑΤΟ; Είναι η Αμερική, η Ρωσία, η Κίνα; Είναι το «Ισλαμικό Κράτος» με τους τζιχαντιστές ή μήπως είναι το Ιράν και η Βόρεια Κορέα με τα πυρηνικά τους; Είναι ο στυγνός καπιταλισμός; Είναι η επιδίωξη της αταξικής κοινωνίας ή οι αναρχικές τάξεις της κολεκτίβας; Μήπως είναι η κοινοβουλευτική παρουσία του εθνικισμού; Ποιος είναι, τέλος πάντων, ο εχθρός στη σύγχρονη δημοκρατία;

Αγαπητοί συνάδελφοι, ένας είναι ο εχθρός: Είναι ο ίδιος ο κακός μας εαυτός. Πάντα εναντίον αυτού παλεύαμε σε όλη τη νεοελληνική ιστορία. Ουδέποτε μας κατέστρεψαν ή μας εξύψωσαν παράγοντες έξω από εμάς. Κάθε δεινό μάς βρίσκει επειδή εμείς αφήνουμε την πόρτα ορθάνοιχτη. Οι Έλληνες ουδέποτε υπήρξαν άθελά τους θύματα της ιστορίας. Οι ιστορικές καταστροφές επήλθαν διότι σε συγκεκριμένες ιστορικές στιγμές οι Έλληνες επέλεξαν να παίξουν τον ρόλο του θύματος, όταν πίστεψαν ότι όλα είναι χαμένα, ότι κουράστηκαν να αγωνίζονται παραπάνω, ότι τίποτα δεν αξίζει πια, όταν προσπάθησαν με κάθε τρόπο να απαξιώσουν και να αποδιώξουν την ευθύνη από πάνω τους, όταν κάποτε τους φταίει οι Αμερικάνοι, κάποτε οι Ρώσοι, κάποτε οι αγορές, κάποτε οι Ευρωπαίοι δανειστές.

Όταν, όμως, διώχνουμε την ευθύνη από πάνω μας, κάποιοι άλλος καλοθελητής βρίσκεται πάντοτε να αναλάβει εκ μέρους μας. Και τότε είναι που χάνεται το παιχνίδι για όλους μας.

Το Πολυτεχνείο ήταν ένα γεγονός ανάληψης ευθύνης. Δεν ήταν ευθύνη κάποιου άλλου η εκδίωξη της δικτατορίας.

Έγινε προσωπικό ζήτημα του μέσου Έλληνα και ιδιαίτερος του μέσου εκπροσώπου της νεολαίας.

Προσωπικό ζήτημα πρέπει να γίνει σήμερα η ανάκαμψη της χώρας μας και για εμάς. Κανείς δεν μας σώζει. Ακόμη και οι δανειακές συμβάσεις που υπογράφουμε αυτήν τη στιγμή δεν είναι τίποτε άλλο από παράταση χρόνου. Από μόνες τους ουδέποτε έφεραν μια χώρα σε ευημερία και ουσιαστική ανάπτυξη.

Ευημερία θα έρθει όταν θα οικοδομήσουμε ένα κεντρώο φιλελεύθερο κράτος δικαίου, απαλλαγμένο από πατερναλιστικούς και αυθαίρετους κρατικούς παρεμβατισμούς. Ευημερία θα έρθει όταν απελευθερωθούν οι γνήσιες παραγωγικές δυνάμεις της χώρας, όταν αποκτήσουν χώρο και χρόνο να διαπεράσουν τα σύνορα και να κατακτήσουν τον κόσμο ή καλύτερα, να θεμελιωθούν στον κόσμο.

Αυτό δεν είναι ευθύνη κάποιου άλλου. Ο κάθε πολίτης πρέπει να πάρει το μερίδιο της ευθύνης που του αναλογεί, να επιλέγει την εκπροσώπηση που περά από ιδιοτελή συμφέροντα και προπαντός να μην απέχει από τις δημοκρατικές του ευθύνες, να μη γίνεται έρμαιο στα χέρια κάποιων άλλων και να τους αφήνει να επιλέγουν εκ μέρους του. Αυτό έχει να μας διδάξει το Πολυτεχνείο. Να πάρουμε την ευθύνη στα χέρια μας, να επωμιστούμε το βάρος της και να φτιάξουμε τη χώρα μας σύγχρονη, παραγωγική και δίκαιη.

Όσοι μεταθέτουν τις ευθύνες τους σε άλλους, είτε είναι εγχώριοι είτε ξένοι παράγοντες, δεν είναι μαζί μας. Δεν θα κρατήσουν όρθιες τις πύλες του σύγχρονου Πολυτεχνείου. Τότε, το Πολυτεχνείο έγινε για να φύγει η χούντα των στρατιωτικών. Τώρα χρειαζόμαστε ένα νέο Πολυτεχνείο, ένα Πολυτεχνείο για να κερδηθούν αξίες που έχουν χαθεί - η δημοκρατία με την πραγματική της έννοια, η δικαιοσύνη, η ισοπολιτεία - και να αποκτήσει εμπιστοσύνη προς το κράτος ο απλός πολίτης, που σήμερα, στις μέρες μας, αγωνιά.

Εμείς είμαστε με τους υπεύθυνους, με εκείνους που δεν θα αφήσουν το άρμα να περάσει ανενόχλητο. Εμείς αγαπάμε την ευθύνη και τα καλά νέα είναι ότι βρίσκουμε και άλλους μαζί μας, γινόμαστε περισσότεροι. Το ραντεβού με την ιστορία έχει ήδη κλείσει και θα είμαστε όλοι εκεί!

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσης): Ευχαριστώ πολύ τον κ. Γεωργιάδη.

Τον λόγο έχει ο κ. Θεοχάρης.

Παρακαλώ να τηρηθούν τα πέντε λεπτά, το λέω και για τους επόμενους. Θα διαβάσω ποιοι συνάδελφοι απομένουν για να μιλήσουν. Είναι ο κ. Θεωνάς, ο κ. Θεοχαρόπουλος, ο κ. Δημαράς, η κ. Βαγενά, ο κ. Καβαδέλλας, ο κ. Τσιρώνης και ο κ. Σαρίδης.

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΜΠΑΛΑΟΥΡΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, εγώ τουλάχιστον δεν άκουσα ότι είπατε για ομιλητές που θα γραφτούν με κάρτα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσης): Δεν ακούστηκε, αλλά το είπα ότι θα γίνει εγγραφή ομιλητών με κάρτα μέχρι το τέλος της αγόρευσης των δύο πρώτων εκπροσώπων των κομμάτων. Όμως και τώρα, δηλαδή αν θέλει ο κ. Μπαλαούρας ή ο κ. Δουζίνας μπορούν να προστεθούν. Είναι τέτοια η εκδήλωση που γίνεται σήμερα και η ημερήσια διάταξη που μπορούμε να φύγουμε λίγο από τον στενό τύπο.

Κύριε Θεοχάρη, έχετε τον λόγο.

ΘΕΟΧΑΡΗΣ (ΧΑΡΗΣ) ΘΕΟΧΑΡΗΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε. Θα κάνω μια προσπάθεια. Αλλιώς προετοιμαστήκαμε, όπως καταλαβαίνετε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, σήμερα είναι μία μέρα πένθους και μνήμης. Θυμόμαστε τους νεκρούς ήρωες του Πολυτεχνείου, αλλά είναι και μέρα πένθους γαλλικού, ευρωπαϊκού, παγκόσμιου.

Νέοι τα θύματα τότε, νέοι ως επί το πλείστον τα θύματα και σήμερα. Όμως, οι εποχές δεν είναι ίδιες. Σήμερα καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε μια τυφλή βία ενάντια στον πολιτισμό μας. Καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε τα αποτελέσματα της αστάθειας που έσπειραν οι μεγάλες δυνάμεις στις αρχές του 2000 στο Ιράκ. Καλούμαστε να κοιτάξουμε κατάματα την αποτυχία του πιο σημαντικού και του πιο ενδιαφέροντος πολιτικού προτάγματος της εποχής μας.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ένα πρόταγμα ειρήνης και ευημερίας, ειρήνης και ευημερίας εντός των συνόρων της αλλά και επέκτασής τους στη γειτονία μας. Απέτυχε η Ευρώπη να προβάλει την ειρήνη, που κατέκτησε εσωτερικά, και στους γειτονικούς χώρους. Απέτυχε ακόμη και στο εσωτερικό της να φέρει την ευημερία. Οι διαφρέσεις, η ξενοφοβία και τώρα ο τρόμος φούσκωσαν και ο πόλεμος ήρθε στην καρδιά της Ευρώπης. Διπλά αποτυχημένη, λοιπόν.

Πρέπει να ξαναγυρίσουμε στις ρίζες μας, να βρούμε την εσωτερική ορμή, την έλαν που οδήγησε τόσες δεκαετίες στην πρόοδο.

Πολλοί, βλέποντας αυτές τις αποτυχίες, απορρίπτουν το ευρωπαϊκό πρόταγμα συνολικά. Κάνουν λάθος. Όσο υπάρχει ανάγκη για αλληλεγγύη, όσο η ειρήνη είναι αυτοσκοπός, όσο η

προστασία των αδυνάμων καθίσταται επιτακτική ανάγκη, όσο η αριστεία και η προσπάθεια πρέπει να αναγνωρίζονται και να επιβραβεύονται, η Ευρώπη ως ιδέα, ως δύναμη, ως φάρος που δείχνει τον δρόμο είναι σημαντική. Αυτήν την Ευρώπη θέλουμε εμείς και τόσο άλλοι λαοί.

Το όραμα αυτής της Ευρώπης αναζητούσαν και οι νέοι του Πολυτεχνείου. Το έψαχναν σε μία Ελλάδα που τότε στην ουσία ανήκε σε μία άλλη ήπειρο, που τότε ζούσε κάτω από τον ζυγό της χούντας των συνταγματαρχών. Αναζητούσαν ψωμί, παιδεία, ελευθερία. Δεν τα έδωσε η Μεταπολίτευση; Έχουν νόημα αυτά τα συνθήματα;

Κι όμως, η Μεταπολίτευση πνέει τα λοίσθια κλείνοντας επώδυνα τον κύκλο της και όσο επικριτικός και αν θέλει να είναι κάποιος, δεν μπορεί να μην αναγνωρίσει την πρόοδο. Ψωμί και ευημερία έδωσε η Μεταπολίτευση. Τώρα μας παίρνει πίσω μόνο ένα μέρος της πρόδο. Άλλοι δείκτες μάς γυρίζουν πίσω στο 2005, άλλοι μας γυρίζουν στο 2000, αλλά το 1974 μοιάζει πολύ μακρινό. Γι' αυτό το ψωμί, όμως, αμφισβητούμε τα πάντα, γιατί η προσαρμογή και η λιτότητα έχουν πολλά θύματα, τα οποία δεν καταφέραμε να προστατεύσουμε, όπως έπρεπε και όπως είχαμε χρέος ως πολιτεία.

Την ελευθερία την έχουμε σίγουρα θεμελιώσει. Η αναγνώριση του ΚΚΕ, η αποχουντοποίηση των Ενόπλων Δυνάμεων, το Σύνταγμα, η ελευθερία του Τύπου και των μέσων μαζικής ενημέρωσης είναι αναμφισβήτητες κατακτήσεις της μεταπολιτευτικής Ελλάδας. Όμως, έχουμε έλλειψη θεσμών και κυρίως μίας ανεξάρτητης χειραφετημένης δικαιοσύνης, μίας ανεξάρτητης χειραφετημένης δημόσιας διοίκησης. Μας λείπουν οι βάσεις για ένα ποιοτικό άλμα προς τα εμπρός.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει προειδοποιητικά το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Στην παιδεία έχουμε τα πιο αμφισβητήσιμα αποτελέσματα, ιδιαίτερα στην τριτοβάθμια. Έχουμε περισσότερα πανεπιστήμια, ναι. Καλύτερα όμως; Λίγοι θα στηρίξουν την άποψη πως όλα βαίνουν καλώς σε αυτό το μέτωπο. Δυστυχώς η παιδεία είναι η κρίσιμη επένδυση στο μέλλον μας. Η αποτυχία μας εκεί εξηγεί σε μεγάλο βαθμό τη στασιμότητά μας σήμερα.

Κλείνει, λοιπόν, ο κύκλος της Μεταπολίτευσης νομοτελειακά. Οι ψεύτικες υποσχέσεις, τα ψέματα, οι υπερβολές, οι κρυφές διευθετήσεις, το πελατειακό κράτος, τα ρουσφέτια, όλα όσα μας έφεραν εδώ και συνεχίζουν να μας βουλιάζουν πρέπει να τελειώσουν. Φθάνει πια! Πρέπει να το φωνάξουμε όλοι. Μόνο έτσι θα θέσουμε τις βάσεις ενός νέου προοδευτισμού. Θα δώσουμε ξανά φωνή στις δημιουργικές δυνάμεις, στους νοικοκυραίους, στους οπαδούς της κοινής λογικής.

Η χώρα μας χρειάζεται ένα βαθύ σχέδιο ανασυγκρότησης, τις αδρές γραμμές του οποίου μπορώ μόνο να περιγράψω εδώ. Πρόκειται για ένα σχέδιο που θα ξεκινά με την αυτοκριτική του πολιτικού συστήματος, με την παραδοχή πως μόνο μέσα από την αναγέννησή του μπορεί να έρθει η πραγματική αλλαγή. Όχι στα ψευδεπίγραφα επικοινωνιακά τρικ περί παλαιού και νέου.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Τελειώνω, κύριε Πρόεδρε.

Όλοι αξιολογούνται. Η εμπειρία διακυβέρνησης είναι μεγάλο πλεονέκτημα, αλλά είναι δευτερεύον μπροστά στη διαφθορά της εξουσίας. Πρέπει όλοι να αξιολογηθούν σωστά για να ξεκινήσουμε με εντιμότητα, ικανότητα και σοβαρότητα. Μόνο τότε μπορεί να ξεκινήσει το σχέδιο ανασυγκρότησης και προόδου, πρώτον, με τη ριζική συνταγματική αναθεώρηση χωρίς παρωπίδες, δεύτερον, με την εκ βάθρων ισχυροποίηση των θεσμών στη χώρα μας ξεκινώντας με τη δικαιοσύνη, τρίτον, με την απόλυτη προσήλωση στη χειραφέτηση και τον επαγγελματισμό της δημόσιας διοίκησης, τέταρτον, με την ισχυροποίηση των δράσεων κατά της διαφθοράς, πέμπτον, με τη μείωση της γραφειοκρατίας, έκτον, με την προσέλκυση παραγωγικών επενδύσεων που θα φέρουν δουλειές, έβδομον, με τον εξορθολογισμό των δημοσίων οικονομικών αλλά και την αναμόρφωση του φορολογικού συστήματος, όγδοον, με τη θεμελίωση ενός δίκαιου ασφαλιστικού συστήματος με τρεις πυλώνες, ένατον, με ένα κοινωνικό κράτος που στοχεύει σε συγκεκριμένα και απτά αποτελέσματα και στη-

ρίζει το φτωχό, δέκατον, με την ουσιαστική επένδυση στην παιδεία.

Τέλος, πρέπει να υπάρχει η εμπέδωση πως ο νόμος ισχύει για όλους, όσο ψηλά και αν είναι. Αν ο νόμος είναι σκληρός και άδικος, η κοινοβουλευτική δημοκρατία έχει τρόπους να το διορθώσει. Δεν επαφίεται στον δημόσιο υπάλληλο ή στον κρατικό λειτουργό να χαράσσει κοινωνική πολιτική μέσω της ερμηνείας του νόμου. Ο λόγος είναι απλός: Ο εκφυλισμός έρχεται τάχιστα. Την πρώτη φορά το κάνουμε γι' αυτόν που αξίζει, τη δεύτερη φορά για τον φίλο μας και την τρίτη γι' αυτόν που μας πληρώνει. Για παράδειγμα, δεν μπορεί στην Ιταλία ή στην Τουρκία να λειτουργεί ο νόμος για το κάπνισμα και εδώ να μη γίνεται τίποτα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσης): Κύριε Θεοχάρη, ολοκληρώστε, σας παρακαλώ.

ΘΕΟΧΑΡΗΣ (ΧΑΡΗΣ) ΘΕΟΧΑΡΗΣ: Τελειώνω, κύριε Πρόεδρε, σε δέκα δευτερόλεπτα.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, οι μέρες που το πολιτικό σύστημα εκπροσωπούσε τους κηφήνες, τους τεμπέληδες, τους ανεπάγγελτους και τους βολεμένους πρέπει να τελειώσουν. Οι εργαζόμενοι που πονάνε την επιχείρηση στην οποία δουλεύουν, οι επιχειρηματίες που δεν θέλουν να κλέβουν το κράτος ή τα ασφαλιστικά ταμεία, οι αγρότες που εξάγουν και που θέλουν να εξάγουν στα πέρατα της γης, οι μικρομεσαίοι που θέλουν να προσαρμοστούν και να αναπτυχθούν, οι άνεργοι που πρέπει να βρουν δουλειές για να μη χάσουν την αξιοπρέπεια τους, οι συνταξιούχοι που δεν μπορούν να κοιτάνε κάθε μήνα στην τράπεζα και να βλέπουν διαφορετικό ποσό σύνταξης, οι νέοι που πρέπει να έχουν ελπίδες να βρουν δουλειά πριν κλείσουν τα τριάντα, όλοι αυτοί θέλουν επειγόντως να ακουστεί η φωνή τους.

Στο τέλος τέλος ποιο ήταν το αίτημα πίσω από το «Ψωμί – Παιδεία – Ελευθερία»; Το αίτημα ήταν: Σεβασμός στις προσωπικές επιλογές, αξιοπρέπεια στη διαβίωση, δικαίωμα στη δημιουργία και στην προκοπή. Το υπάρχον πολιτικό σύστημα δεν πέτυχε να το δώσει αυτό στον ελληνικό λαό και η κατρακύλα δεν θα σταματήσει αν δεν βρεθεί το πολιτικό σύστημα που θα το δώσει.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσης): Ευχαριστούμε, κύριε Θεοχάρη.

Μέχρι να έρθει ο κ. Θεωνάς στο Βήμα, επιτρέψτε μου, κύριε Θεοχάρη, να σας υπενθυμίσω, διότι είμαι σίγουρος ότι δεν σας έχει διαφύγει, ότι τουλάχιστον ένας επώδυνος δείκτης, αυτός της ανεργίας, εν έτει 2015 είναι τετραπλάσιος από ό,τι ήταν το '74. Άρα ως προς τους δείκτες και το τι επέφερε η Μεταπολίτευση υπάρχει κάποιο πρόβλημα.

ΘΕΟΧΑΡΗΣ (ΧΑΡΗΣ) ΘΕΟΧΑΡΗΣ: Ένα μόνο!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσης): Κύριε Θεωνά, έχετε τον λόγο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΘΕΩΝΑΣ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Θέλω πρώτα από όλα να εκφράσω την ικανοποίησή που πρέπει να νιώθουμε όλοι μας -και να συγχαρούμε το Προεδρείο και όσους άλλους είχαν την πρωτοβουλία να οργανωθεί αυτή η συζήτηση- γιατί πέρα από την τιμή που επιφυλάσσει στους αγωνιστές του Πολυτεχνείου και στο γεγονός του Πολυτεχνείου, που είναι ένας σημαντικός ιστορικός σταθμός στην πορεία της χώρας μας και του λαού μας, θεωρώ ότι η συζήτηση που έγινε σήμερα τιμάει και τη Βουλή, γιατί αν κι εγώ έχω πολύ μικρή εμπειρία από τις συζητήσεις στη Βουλή, πιστεύω όμως ότι ήταν η καλύτερη από όσες έχω παρακολουθήσει αυτόν τον χρόνο που είμαι μέλος του ελληνικού Κοινοβουλίου.

Στον πολύ σύντομο χρόνο που θα σας απασχολήσω θα ακολουθήσω μία υπόδειξη του κ. Τζαβάρα, να προσεγγίσουμε το Πολυτεχνείο και τα μηνύματά του με βάση την αλήθεια, και μετά μια υπόδειξη του Πρωθυπουργού, του συντρόφου Αλέξη Τσίπρα.

Η αλήθεια λέει, κύριε Τζαβάρα, ότι οι πολιτικές και κοινωνικές δυνάμεις που αναδείχθηκαν μετά τη Μεταπολίτευση είχαν τη δυνατότητα να ακολουθήσουν αρχικά μια πορεία που σηματοδοτήθηκε κυρίως από την προσωπικότητα του τότε Υπουργού Εργασίας, του αείμνηστου Κώστα Λάσκαρη, ο οποίος είχε βάλει στόχο να καταργήσει την πάλη των τάξεων με τον ν. 330. Όποιος τον θυμάται, έχει καλώς. Όποιος δεν τον θυμάται, να πάει να τον δια-

βάσει για να δει τι σήμαινε αυτός ο νόμος για το εργατικό συνδικαλιστικό κίνημα.

Ο νόμος αυτός ανατράπηκε, όμως, πάρα πολύ σύντομα. Γιατί; Ανατράπηκε γιατί οι δυνάμεις που πήραν μέρος και στην εξέγερση του Πολυτεχνείου, δηλαδή οικοδόμοι, βιομηχανικοί εργάτες, αλλά και εργατοϋπάλληλοι από όλους τους κλάδους της βιομηχανίας αλλά και από τις υπηρεσίες και τους οργανισμούς του δημόσιου τομέα της οικονομίας, των ΔΕΚΟ, δημιούργησαν όργανα πάλης, διότι τότε ούτε η ηγεσία της ΓΣΕΕ ούτε η ηγεσία της ΑΔΕΔΥ μπορούσαν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις που έβαζαν οι επιλογές τότε του Υπουργείου Εργασίας και του νόμου που αυτό είχε προωθήσει για να ελέγξει ουσιαστικά ή και να ποδηγετήσει, να υπονομεύσει την πορεία ανάπτυξης του εργατικού συνδικαλιστικού κινήματος.

Δημιουργήσαμε, λοιπόν, –οι παλαιότεροι θα τα θυμούνται– τότε τα ΣΑΔΕΟ για τον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας και τα ΣΕΔΟ για το ίδιο το δημόσιο, που ανέλαβαν τον αγώνα, την πάλη, έχοντας εμπειρία και από τα μηνύματα που το πρόσφατο Πολυτεχνείο έσπερνε, και ανέτρεψαν και τον ν. 330 και την προοπτική της κατάργησης της πάλης των τάξεων και ανέπτυξαν αγώνες σε όλη την Ελλάδα που ανέδειξαν και τα αιτήματα και τις διεκδικήσεις των εργαζομένων σε όλες τις ειδικότητες και σε όλους τους τομείς δράσης, έτσι ώστε να έχουν επωφελή αποτελέσματα για τα δικαιώματα της εργατικής τάξης και του λαού.

Η δεύτερη υπόδειξη, του συντρόφου Αλέξη Τσίπρα, λέει να ερμηνεύσουμε τα μηνύματα του Πολυτεχνείου και με μια αναφορά στο σήμερα. Δηλαδή, μπορούν αυτά τα μηνύματα που έρχονται από την εξέγερση του Πολυτεχνείου να βοηθήσουν σήμερα τον λαό και τον τόπο να αντιμετωπίσει με επιτυχία και με ικανοποίηση των λαϊκών δικαιωμάτων και κατακτήσεων τα προβλήματα της σημερινής συγκυρίας;

Νομίζω ότι ναι, μπορούμε να δούμε και σήμερα τα μηνύματα που έσπερναν οι τότε αγωνιστές, οι οποίοι εκτός από την ανατροπή του ν. 330, κατάφεραν με το ιστορικό 23^ο Συνέδριο της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας το 1983 να ξεγράψουν στην κυριολεξία τους εργατοπατέρες που είχαν εγκατασταθεί με έναν εκπρόσωπο που έστειλαν οι Αμερικάνοι για να διασπάσουν ιδεολογικά το Ελληνικό Εργατικό Συνδικαλιστικό Κίνημα. Όμως, δεν κατάφεραν να το διασπάσουν, όπως έγινε στην Ιταλία, στο Βέλγιο και στην Ισπανία, γιατί εδώ υπήρχαν δυνάμεις που αντιπάλευαν αυτήν την προοπτική.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Μια λέξη μόνο θα πω ακόμα, σύντροφε Πρόεδρε.

Όσον αφορά το σήμερα, λοιπόν, –το λέω σε σχέση με την υπόδειξη του συντρόφου Αλέξη– το μήνυμα είναι ότι πρέπει ο αγώνας του λαϊκού μας κινήματος να προστεθεί στην προσπάθεια που κάνει η Κυβέρνηση για να ανατραπούν τα πιο βάρβαρα μέτρα που έχουν επιβληθεί στη χώρα. Μόνο με την πάλη και τη διαπραγμάτευση της Κυβέρνησης δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν, αν δεν υπάρχει ένα μαζικό λαϊκό κίνημα, ικανό να παλέψει και να αγωνιστεί για να ανατραπούν αυτά τα βάρβαρα μέτρα.

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσης): Ευχαριστούμε τον Γιάννη Θεωνά.

Τον λόγο έχει ο κ. Θεοχαρόπουλος εκ μέρους της Δημοκρατικής Συμπράταξης.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΘΕΟΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ: Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, είμαστε σήμερα εδώ για να τιμήσουμε στη Βουλή των Ελλήνων την επέτειο της φοιτητικής εξέγερσης του Πολυτεχνείου τον Νοέμβριο του 1973. Θέλω και εγώ να πω ότι είναι μια πρωτοβουλία που τιμά αυτή την στιγμή το ελληνικό Κοινοβούλιο, δεδομένου του ότι συζητάμε ανοιχτά το ζήτημα και βλέπουμε βέβαια και τις προεκτάσεις στο σήμερα του ό,τι έχει γίνει τα προηγούμενα χρόνια.

Είναι μια συζήτηση η οποία πραγματικά δείχνει το πώς μπορούμε να συζητούμε, να βλέπουμε τα πράγματα και να συνηνομούμαστε, γιατί σήμερα πάνω απ' όλα τα προβλήματα στην ελληνική κοινωνία και οικονομία, που είναι τόσο δύσκολα, ζητείται να μπορούμε να συνομιλούμε και να συνηνομούμαστε.

Η εξέγερση του Πολυτεχνείου αποτελεί πάντα μια μεγάλη δημοκρατική παρακαταθήκη για τους αγώνες του λαού και της νεολαίας, αλλά και μια εξαιρετική ευκαιρία για την ενίσχυση της συλλογικής μας αυτογνωσίας, αλλά και για αναστοχασμό, ώστε να προκύψουν νέοι αγώνες.

Στις ιδιαίτερα δύσκολες στιγμές που βιώνει η ελληνική κοινωνία οι μνήμες και τα μηνύματα που εξέπεψαν τα πραγματικά γεγονότα της αντιδικτατορικής αντίστασης παραμένουν ζωντανά και διατηρούν την επικαιρότητά τους στο ακέραιο.

Σήμερα που κορυφώνεται η βαθύτατη οικονομική και κοινωνική κρίση στη χώρα μας χρειάζεται μια άλλη εξέγερση, μια νέα εξέγερση αρχικά για το αυτονόητο και μετά για να μπορέσουν να δημιουργηθούν δουλειές για τους νέους ανθρώπους, αλλά και για τους ανθρώπους όλων των ηλικιών που δούλευαν για χρόνια σε μια σταθερή δουλειά και αυτήν τη στιγμή βρίσκονται όχι μόνο υπό το φάσμα της ανεργίας, αλλά με τη φτώχεια μπροστά τους. Βρισκόμαστε σε μια φτωχοποίηση μεγάλης μερίδας του πληθυσμού. Αυτά είναι ζητήματα που πρέπει να τα αντιμετωπίσουμε άμεσα, με κοινωνική ευαισθησία και κοινωνική συνοχή.

Το μήνυμα του αντιδικτατορικού αγώνα, λοιπόν, πρέπει να σηματοδοτήσει την πιο πλατιά ενότητα του λαού για άμεση αλλαγή πολιτικών σε Ευρώπη και Ελλάδα, για την έξοδο της χώρας από την κρίση, την υπεράσπιση των αδύναμων κοινωνικών στρωμάτων και την ενίσχυση των θεσμών της δημοκρατίας. Αυτό δεν θα το καταφέρουμε αν δεν έχουμε συλλογική δράση.

Σαράντα δύο χρόνια μετά η εξέγερση του Πολυτεχνείου αποτελεί πάντα ορόσημο για τους αγώνες του λαού και της νεολαίας. Οι μνήμες και τα μηνύματα της εξέγερσης προβάλλουν στο προσκήνιο επίκαιρα και μεταφράζονται σε αδιάκοπη μάχη απέναντι στα φαινόμενα φασισμού και τρομοκρατίας.

Τώρα που τα φαντάσματα του τυφλού φανατισμού και της τρομοκρατίας παίρνουν πάλι σάρκα και οστά η διαφύλαξη του δημοκρατικού κεκτημένου και ο ασυμβίβαστος αγώνας ενάντια στον ρατσισμό και στην ξενοφοβία αποτελούν έμπρακτη αναγνώριση της συμβολής του Πολυτεχνείου στη δημοκρατική ιστορία της χώρας, πολύ περισσότερο μάλιστα αυτές τις ημέρες, μετά και τα τρομοκρατικά πλήγματα στην καρδιά της Ευρώπης.

Και να ξεκαθαρίσουμε κάτι εδώ. Χρειάζεται σε δύο επίπεδα δράση: Πρώτον, αμελικτική μάχη κατά της τρομοκρατίας –και αυτό δεν μπορεί να γίνει από κάθε χώρα ξεχωριστά, πρέπει να γίνει συνολικά στην Ευρωπαϊκή Ένωση και από τους διεθνείς οργανισμούς– αλλά και εγρήγορση, για να μην έχουμε ξανά φαινόμενα εθνικισμού, μισαλλοδοξίας, ξενοφοβίας, και η Ευρώπη να παραμείνει Ευρώπη του ανθρωπισμού και του διαφωτισμού.

Τώρα, λοιπόν, ο αγώνας για την ελευθερία, τη δημοκρατία, την κοινωνική δικαιοσύνη και την αλληλεγγύη είναι περισσότερο επίκαιρος από ποτέ. Ο αγώνας αυτός δεν μπορεί παρά να έχει και θα έχει πάντα ως βάση τους νέους ανθρώπους, οι οποίοι βιώνουν περισσότερο απ' όλους τις συνέπειες της βαθιάς ανεργίας και της ύφεσης.

Το σύνθημα «Ψωμί - Παιδεία - Ελευθερία» έχει και σήμερα τη δική του έννοια και, δυστυχώς, όχι μόνο μεταφορικά. Και αυτό πρέπει να το συνειδητοποιήσουμε όλοι μας.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει προειδοποιητικά το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Η φτωχοποίηση έχει οδηγήσει στο να μην υπάρχει κάλυψη βασικών αναγκών σε πολλούς συνανθρώπους μας.

Στην παιδεία πρέπει να γίνει ριζική αλλαγή, μία μεταρρύθμιση συνολική, με συνεννόηση και όχι αυτά τα αποσπασματικά και αντιμεταρρυθμίσεις οι οποίες έρχονται. Πρέπει να γίνει μία μεταρρύθμιση στην παιδεία, έτσι ώστε να συνδεθεί με την αγορά εργασίας, να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας και, βεβαίως, να μπορέσει να αποκτήσει ξανά το νόημά της.

Η νεολαία που ξεσηκώθηκε, λοιπόν, ηρωικά ενάντια στη δικτατορία των συνταγματαρχών και στον αυταρχισμό της χούντας πάλεψε με όλες τις δυνάμεις για τα αιτήματα ενός ολόκληρου λαού για ελευθερία, δημοκρατία, αξιοπρέπεια και κοινωνική δικαιοσύνη, κοινωνική συνοχή. Αυτό πρέπει να γίνει ο οδηγός για τη σημερινή νέα γενιά και για ένα αισιόδοξο αύριο.

Αυτή η νέα γενιά, λοιπόν, η δική μου γενιά –γιατί εγώ δεν είχα γεννηθεί το 1973 - 1974– πραγματικά αποτίουμε φόρο τιμής σε

όσους ανθρώπους εκείνη την περίοδο -και ευτυχώς είναι πάρα πολλοί κι εδώ μέσα- είχαν συμμετάσχει σε αυτή τη διαδικασία κι οι οποίοι προσπάθησαν και έβαλαν μπροστά το συλλογικό από το ατομικό. Γιατί αυτό είναι το μήνυμα εκείνων των χρόνων για τη νέα αυτή γενιά που μαστιίζεται από την κρίση και την ανεργία, για τη γενιά που δεν πρέπει να γονατίσει μπροστά στη διάψευση των ονείρων της και στη συρρίκνωση των προοπτικών της. Γι' αυτή τη γενιά που δεν πρέπει να αποδειχθεί μία χαμένη γενιά, αλλά να εμπνευστεί από τα ιδανικά αυτά που συζητάμε σήμερα, τα ιδανικά της γενιάς του Πολυτεχνείου, και να διεκδικήσει ένα καλύτερο μέλλον. Θυμόμαστε, λοιπόν, όλους εκείνους που έδωσαν τη μάχη ενάντια στην επτάχρονη στρατιωτική δικτατορία, που βίωσαν βασανιστήρια, φυλακές και εξορίες και που το παράδειγμά τους θα μπολιάσει τα οράματα της νέας γενιάς.

Απομακρύνουμε κάθε φασιστικό, ρατσιστικό, ξενοφοβικό χαρακτηριστικό, που εμφανίζεται ξανά και στην ελληνική κοινωνία και βλέπουμε ξανά όλα εκείνα που μας ενώνουν, τις δυνάμεις εκείνες, και παίρνουμε πραγματικά δύναμη από όσα είχαν γίνει εκείνες τις ημέρες, που θυμόμαστε σήμερα.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Δημοκρατικής Συμπαράταξης ΠΑΣΟΚ-ΔΗΜΑΡ)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσης): Ευχαριστούμε τον κ. Θεοχαρόπουλο.

Τον λόγο έχει ο κ. Γεώργιος Δημαράς, Βουλευτής του ΣΥΡΙΖΑ και εκπρόσωπος των Οικολόγων Πρασίνων στην Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΣΥΡΙΖΑ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΗΜΑΡΑΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είμαστε σαράντα δύο χρόνια μετά, σαράντα δύο χρόνια από εκείνον τον μεγάλο ξεσηκωμό της νεολαίας και στη συνέχεια του λαού. «Ψωμί –Παιδεία– Ελευθερία», τι δυνατό σύνθημα για εκείνη την εποχή! Και πίσω από αυτό το σύνθημα υπήρχε ένα γενικό αίτημα για κοινωνική δικαιοσύνη και δημοκρατία.

Ακούω μερικούς ακόμα να λένε «Και τι άλλαξε τώρα;», «Και τώρα που δεν έχουμε χούντα τι έγινε;», «Τι κακό έκανε η χούντα;» και άλλα σχετικά. Τι ήταν «χούντα» το ξέρουμε καλύτερα όσοι ζήσαμε εκείνα τα χρόνια, τα χρόνια τα δύσκολα. Το γνωρίζουμε όσοι ζήσαμε τη στέρηση της ελευθερίας, όσοι αισθανόμασταν δίπλα μας τον χαφιέ που μας ακολουθούσε, όσοι παίρναμε το σημείωμα από την Ασφάλεια που έγραφε «Δι' υπόθεσίν σου», και μετά Κραβαρίτης, Μπάμπαλης, Καραπαναγιώτης και οι άλλοι βασανιστές της χούντας.

Ποιο ήταν το έγκλημά μας; Ο χαφιές. Σε είχε καρφώσει, γιατί μιλούσες με τους συμφοιτητές σου για τη δημοκρατία, για τον διεθνισμό, για το δίκαιο, για την ειρήνη. Αρκετοί φίλοι μας ήταν στη φυλακή. Αρκετοί βασανίζονταν. Αρκετοί πέθαναν, όπως ο Νικηφόρος Μανδηλαράς. Άλλοι έμειναν παράλυτοι από τα βασανιστήρια στο ΕΑΤ-ΕΣΑ. Θυμόμαστε τον αγωνιστή και συμπατριώτη μου, τον Σπύρο Μουστακλή.

Υπάρχει σε κάποιους η πλάνη ότι η χούντα κατέλυσε τη διαφθορά. Αυτοί είναι που δεν γνώριζαν για το «μπαλόσημο», για τον Λαδά και τη μεγάλη διαφθορά και διαπλοκή που υπήρχε μέσα στη χούντα. Απλώς σε εκείνες τις συνθήκες η διαφθορά δεν αποκαλύπτεται, όπως αποκαλύπτεται σε συνθήκες δημοκρατίας. Γιατί τότε τα έσκιαζε η φοβέρα και τα πλάκωνε η σκλαβιά!

Και πού να σας θυμίσω τη χωροταξία και την πολεοδομία που έκανε ο Παττακός. Έδωσε ένα σύνθημα: «Αυξάνουμε τους συντελεστές δομήσεως, για να πάρει μπροστά η οικονομία και χτίστε όπου θέλετε. Γκρεμίστε και διατηρητέα και ιστορικά κτήρια». Κι αυτό έγινε τότε. Έτσι άρχισαν να γκρεμίζονται κτήρια. Κι έδωσε συντελεστή δομήσεως στην Ελλάδα 30% και 40% αύξηση στον υπαρχοντα. Τότε χτίστηκαν συγκροτήματα σε παραλίες και σε αιγιαλούς.

Έζησα εκείνα τα χρόνια της αγωνιστικής ανάτασης του λαού, που ήταν και πνευματική ανάταση: Θεοδωράκης, Μαρκόπουλος, Λεοντής, Ξυλούρης, Σεφέρης, Ελύτης. Διαβάζαμε Σικελιανό και Ρίτσο. Ξενυχτούσαμε συζητώντας πώς θα διώξουμε αυτή τη βάρβαρη χούντα που είχαμε στο κεφάλι μας. Ο λαός στην αρχή ήταν φοβισμένος. Στη συνέχεια ξεθάρρεψε με μπροστάρα τη νεολαία. Συνδεθήκαμε με τις αγωνιστικές παραδόσεις του λαού μας, την

επανάσταση του '21, την εθνική αντίσταση. Τραγουδούσαμε «τα παιδιά της Σαμαρίνας», που δεν τα ξέρανε πολλοί, το «πότε θα κάνει ξαστεριά», κλέφτικα και αντάρτικα τραγούδια.

Έτυχε να ζήσω από κοντά τα γεγονότα έξω από το Πολυτεχνείο εκείνες τις βραδιές. Δίπλα μας έπεφταν τραυματισμένοι αγωνιστές και στην πλατεία Αιγύπτου τα πολυβόλα θέρριζαν. Ήταν πόλεμος πραγματικός. Τα τανκς κατέβαιναν από του Γουδή μέσα από τη λεωφόρο Αλεξάνδρας. Και η έμπνευση του σταθμού του Πολυτεχνείου, εκείνη η φωνή του Δημήτρη Παπαχρήστου και της Μαρίας Δαμανάκη. Μετά, βασανιστήρια, Γενική Ασφάλεια, ΕΑΤ-ΕΣΑ.

Και για το ΕΑΤ-ΕΣΑ θα σας πω το πιο συγκλονιστικό. Την ώρα που βασανίζονταν γυναίκες, γύρω-γύρω σε μια αυλή ήταν τα κελιά. Βασανίζονταν τη νύχτα και το δράμα αυτών που βασανίζονταν το ζούσαν όλοι οι άλλοι. Και οι γυναίκες βασανίζονταν και τραγουδούσαν τραγούδια Θεοδωράκη. Τι φοβερό! Και έβριζαν τους βασανιστές και τους έλεγαν: «Δεν ξέρετε τι κάνετε!». Αυτές είναι οι πιο συγκλονιστικές στιγμές: Πού ανάγεται ο άνθρωπος σε τέτοια έξαρση αγωνιστική!

Κι εμείς, λοιπόν, τώρα έχουμε μία μεγάλη ευθύνη, να μη συμβιβαστούμε, να μη βολευτούμε, να μη χαριστούμε στη διαπλοκή. Να συνεχίσουμε τον αγώνα για κοινωνική δικαιοσύνη, περισσότερη δημοκρατία, πραγματική και ουσιαστική παιδεία, κόντρα στις δυνάμεις της καταστροφής και των κοινωνιών και του πλανήτη.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από τις πτέρυγες του ΣΥΡΙΖΑ και των ΑΝΕΛ)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσης): Ευχαριστώ τον κ. Δημαρά. Η Άννα Βαγενά, συνάδελφος από τον ΣΥΡΙΖΑ, έχει τον λόγο.

ANNA ΒΑΓΕΝΑ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Θα είμαι πάρα πολύ σύντομη.

Επειδή πολλοί συνάδελφοι αναφέρθηκαν σε ανώνυμους ανθρώπους εκείνης της νύχτας, θα ήθελα να αναφέρω τον Ανδρέα Τσεκούρα, τον μουσικό μας. Εκείνο το βράδυ, νέο παλικάράκι, όρθιος πάνω σε ένα ασθενοφόρο έβγαζε συνεχώς τραυματίες από το Πολυτεχνείο και θα μπορούσε να είναι νεκρός. Το αναφέρω το όνομα του Ανδρέα Τσεκούρα, έτσι για την ιστορία.

Θα είμαι πάρα πολύ σύντομη. Θέλω να απευθυνθώ στους νέους ανθρώπους, στα νέα παιδιά της πατρίδας μας και να τους πω, να τους ζητήσω, να τους παρακαλέσω να μας αμφισβητήσουν.

Εμείς είμαστε εδώ γιατί αμφισβητήσαμε κάποιους άλλους την εποχή εκείνη, τους μεγαλύτερους. Η μόνη μας ελπίδα είναι να μας αμφισβητήσουν οι νέοι.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσης): Ευχαριστούμε κι εμείς.

Τον λόγο έχει ο Πρόεδρος της Ένωσης Κεντρώων κ. Βασίλειος Λεβέντης.

Σε αυτήν τη σειρά ήταν ο κ. Δημήτριος Καβαδέλλας.

Κύριε Καβαδέλλα, θα πάρете τον λόγο και εσείς μετά τον Υπουργό κ. Τσιρώνη.

Κύριε Λεβέντη, έχετε τον λόγο για δέκα λεπτά. Σας παρακαλώ να κάνουμε οικονομία στον χρόνο, γιατί έχουμε και τη Διάσκεψη των Προέδρων ύστερα. Ευχαριστώ.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΛΕΒΕΝΤΗΣ (Πρόεδρος της Ένωσης Κεντρώων): Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Ευχαριστώ και όσους είστε εδώ για την καλοσύνη σας να με ακούσετε.

Γιορτάζουμε σήμερα την επέτειο του παλαιού Πολυτεχνείου του 1973, που έχει γίνει ρουτίνα τώρα. Σήμερα που πήγα να καταθέσω στεφάνι είδα εκεί να δεσπόζουν κάτι αριστεριστές, τα δε megafwona φωνασκούσαν συνθήματα αριστεριστικά και δη εξτρεμιστικά αριστερά. Τι είδους σεβασμός είναι αυτό προς τον πλουραλισμό, είναι άλλο ζήτημα. Άλλους, βέβαια, τους έδωξαν, μερικούς Υπουργούς τους γιουχάισαν, απ' ό,τι έμαθα.

Εν πάση περιπτώσει, ίσως δεν έχουν άδικο οι νέοι, γιατί σήμερα υπάρχει μεγάλη έλλειψη και απ' αυτά τα «ψωμί, παιδεία, ελευθερία». Υπάρχει μεγάλη έλλειψη και από τα τρία. Άρα, ένα νέο Πολυτεχνείο είναι μπροστά μας. Απλώς τώρα δεν είναι η χούντα και κάποιοι παρανοϊκοί συνταγματάρχες. Τώρα την ευ-

θύνη την έχει το πολιτικό σύστημα και το κατεστημένο, έτσι όπως λειτουργεί. Τότε ήταν ενωμένοι όλοι κατά της χούντας.

Τώρα, αν πάτε στα καφενεία, βρίζουν όλοι τα πολιτικά κόμματα, τους Βουλευτές όλους μαζί και μου λένε «αν δεν ήσουν εσύ, που είσαι καινούργιος μέσα στη Βουλή, τους άλλους θα τους παίρναμε με το στείλιάρι». Αυτό μου το λένε σε όλα τα καφενεία σε όλη την Ελλάδα και δεν φαντάζομαι να μην το έχετε συναντήσει. Θέλετε πολλούς φρουρούς, για να προσέρχεστε στα καφενεία, εκτός αν προσέρχεστε σε τελείως φιλικό περιβάλλον. Αν λέω ψέματα, διαψεύστε με.

Εν πάση περιπτώσει, μπορεί να μην ξέρετε τι ήταν το Πολυτεχνείο εκείνη την εποχή. Πέντε μέρες το Πολυτεχνείο ήταν κλειστό και δεν επέτρεπε η χούντα να μπει φαγητό μέσα για να φάνε οι φοιτητές. Ο Γεώργιος Μαύρος, με δύο-τρεις αστυνομικούς που είχε γνωστούς, έβαζε τρόφιμα μέσα στο Πολυτεχνείο, για να έχουν τα παιδιά να φάνε φαγητό το μεσημέρι. Μπορεί να μην το ξέρετε αυτό.

Μπορεί να μην ξέρετε, επίσης, ότι όταν η χούντα έριξε την πόρτα, υπήρχαν δύο χιλιάδες παιδιά μέσα, εκ των οποίων πάνω από πεντακόσια συνελήφθησαν, τα δε άλλα κατέφυγαν σε γειτονικά κτήρια, μεταξί των οποίων και εγώ. Όταν μπήκα στο κτήριο, όπου υπήρχε ένας δερματολόγος που τον γνώριζα, είδα άλλα εκατόν πενήντα με διακόσια άτομα μέσα. Προσέφεραν καταφύγιο οι γιατροί, οι δικηγόροι και οι απλοί κάτοικοι που είχαν σπίτια. Το προσέφεραν με κίνδυνο της ζωής τους, γιατί η χούντα έκανε πολλά αίχμη. Αν μάθαινε ότι φιλοξενεί φοιτητές, μπορούσε να κάνει αντίποινα.

Η χούντα νωρίτερα είχε αφαιρέσει αναβολές στρατεύσης λόγω σπουδών και όσοι ήταν οι πιο δραστήριοι τους τους είχε στείλει στα σύννορα σε απομονωμένες μονάδες. Ήταν το πρώτο κρούσμα που είχε τότε, περίπου εβδομήντα άτομα του Πολυτεχνείου, πρωταιτίους. Υπήρχαν κάποιοι άνθρωποι μες το Πολυτεχνείο. Μετά μπήκαν κι άλλοι, βέβαια. Μπήκε ο Τζουμάκας -εμείς δεν ξέραμε τον Τζουμάκα. Ήταν άλλων σχολών. Οι άνθρωποι που γνωρίζαμε εκείνη την εποχή ήταν ο Βασίλης Πεντάρης, που διετέλεσε Βουλευτής της Ένωσης Κέντρου στα Χανιά -τώρα δεν υπάρχει στην πολιτική- ο Ανδρουλάκης, η Δαμανάκη.

Υπήρχαν τέσσερα πέντε άτομα που μπήκαν αμέσως στα κόμματα, συνήθως της Αριστεράς, και βγήκαν αμέσως Βουλευτές. Τότε το '74 ήταν καινούργιοι συνδυασμοί και μπορούσαν εύκολα να βγουν Βουλευτές κάποιοι. Δεν ήταν όπως τώρα, που ορισμένα άτομα είναι ταμπουρωμένα σε κάθε περιφέρεια και για να βγεις στη Χίο Βουλευτής πρέπει να νικήσεις έναν επώνυμο Βουλευτή. Τότε, αμέσως μετά τη χούντα, ανανεώθηκε η Βουλή κατά ένα τεράστιο ποσοστό κι έτσι οι άνθρωποι αυτοί μπόρεσαν και βγήκαν Βουλευτές.

Επίσης, εκείνο που ίσως δεν γνωρίζει η Βουλή είναι ότι τη νύχτα εκείνη σημειώθηκαν θάνατοι διπλάσιου του συνήθους. Δηλαδή, αν λόγω φυσιολογικών αιτίων πεθαίνουν στην Αθήνα εξήντα έως ογδόντα την ημέρα, εκείνη την ημέρα θανατώθηκαν διπλοί και τριπλοί σε αριθμό και γιατροί με το πιστόλι στον κρόταφο υπέγραφαν γνωματεύσεις θανάτου ότι προέρχεται από καρδιά, ενώ περιέγραφαν φυσιολογικούς θανάτους. Η χούντα επέβαλε αυτά τα πλαστά πιστοποιητικά θανάτου, ενώ ήταν θάνατος με σφαίρα. Μάλιστα πολλά αδέρφια τέτοιων θανατωθέντων, για να μην μιλήσουν οι οικογένειες, η χούντα τα έβαλε δημοσίους υπαλλήλους. Δεν ξέρω αν αυτό το γνωρίζετε, αλλά εκείνη τη νύχτα εσημειώθη σχεδόν τριπλάσιος αριθμός θυμάτων στην Αθήνα, για κάποιους που λένε ότι δεν υπήρχαν θύματα.

Το μεγαλύτερο, όμως, θύμα, κυρίες και κύριοι, της εποχής εκείνης ήταν ο ίδιος ο λαός, που ενώ νόμιζε ότι νίκησε τη δικτατορία, ότι νίκησε τα δεσμά, ότι αναγεννιέται η δημοκρατία, βρέθηκε ξανά με αεροπλάνα που κουβαλούσαν τον Καραμανλή, με έναν Ανδρέα Παπανδρέου που γύρισε, βρέθηκε ξανά με κάποιους ανθρωπικούς, οι οποίοι ήταν οι ίδιοι οι παλαιοί που είχαν προξενήσει εκείνη τη δυστοκία, την οποία βρήκε ως επιχείρημα η χούντα για να έρθει. Δηλαδή, το τραγικό σ' αυτήν τη χώρα είναι ότι γίνεται κάτι και μετά το πολιτικό σύστημα παραμένει όπως ήταν, αδιόρθωτο, αμετανόητο.

Το ίδιο έγινε και τώρα. Καλούνται να μας βγάλουν από την κρίση αυτοί που μας έβαλαν στην κρίση. Μα, θα μου πείτε «Ο ΣΥ-

ΡΙΖΑ, κύριε Λεβέντη, τι φταίει; Ο ΣΥΡΙΖΑ είναι νέο κόμμα».

Δεν είναι νέο κόμμα, κυρίες και κύριοι. Είναι άλλη ενδυμασία του παλαιού ΠΑΣΟΚ. Μην έχουμε αυταπάτες. Όταν όλοι οι Υπουργοί είναι από το ΠΑΣΟΚ, όταν οι διοικητές οργανισμών είναι από το ΠΑΣΟΚ, δεν είναι νέο κόμμα ο ΣΥΡΙΖΑ. Άρα αυτήν τη στιγμή προσπαθεί να μας βγάλει από την κρίση ένα κόμμα, που είναι μεταμφιεσμένο το ίδιο, το παλαιό ΠΑΣΟΚ, που μας οδήγησε στην κρίση με τους διορισμούς.

Δεύτερη, δηλαδή, ατίμωση συμβαίνει αυτήν τη στιγμή στη χώρα: Η χούντα έγινε και ήρθαν οι ίδιοι που ήταν πριν τη χούντα και επιβλήθηκαν στο πολιτικό σύστημα. Η πτώχευση έγινε και καλούνται οι ίδιοι να μας βγάλουν απ' την κρίση. Αυτά είναι τα «εύγε» του πολιτικού συστήματος!

Εγώ πιστεύω ότι βρίσκεται σε εξέλιξη ένα δεύτερο Πολυτεχνείο. Αυτό πιστεύει η Ένωση Κεντρώων. Ένα Πολυτεχνείο που αυτήν τη φορά δεν θα δεχθεί μεταμφιέσεις ούτε τα ίδια άτομα να επανέρχονται και να δίνουν στην κοινωνία την εικόνα της ανανέωσης. Αυτή τη φορά η νεολαία ζητά λύσεις, ευθύνη, σοβαρότητα, διαφάνεια.

Πολλές φορές στην Αίθουσα αυτήν έχω μιλήσει για τους συμβούλους των Βουλευτών. Απάντηση δεν έχω λάβει. Έχω ζητήσει όλων των αιρετών οι μισθοί να πάνε 50% κάτω, όπως και του Προέδρου της Δημοκρατίας και όλων των μητροπολιτών. Απάντηση δεν έχω λάβει. Εγώ είμαι εδώ και μιλώ άνευ κειμένου, ενώ ο προηγούμενος τα βγάζει και τα διαβάξει, καθώς και ο επόμενος τα διαβάξει. Άρα οι ομιλίες μου στην Αίθουσα αυτή μέχρι τώρα, στους δύο μήνες, δεν λαμβάνονται υπ' όψιν, κυρίες και κύριοι. Άρα η μόνη μου ελπίδα πάλι είναι ο λαός, αν ακούει. Τίποτα άλλο.

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Ένωσης Κεντρώων)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσας): Ευχαριστούμε τον κ. Λεβέντη.

Τον λόγο έχει ο Υπουργός κ. Τσιρώνης για πέντε λεπτά, ως κανονικός ομιλητής. Επίσης, είναι εκπρόσωπος των Οικολόγων Προσίνων στην Κοινοβουλευτική Ομάδα της συγκυβερνώσας παράταξης.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΣΙΡΩΝΗΣ (Αναπληρωτής Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας): Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Δεν μπορώ παρά να πω ότι, κατ' αρχάς, ο λαός με τίμησε για να είμαι εδώ και δεν είμαι εκπρόσωπος του παλαιού συστήματος. Δεν έθλω να απარიθμήσω τη συντριπτική μειονότητα των Υπουργών και Βουλευτών που δεν έχουν καμία απολύτως σχέση με το παλαιό πολιτικό σύστημα. Δεν ήλθαμε, όμως, εδώ για να μιλήσουμε γι' αυτό.

Δράττομαι της ευκαιρίας να εκφράσω τα θερμά μου συλλυπητήρια στους συγγενείς των νεκρών στη Λευκάδα και μια συμπαράσταση ολόψυχα ότι είμαστε μαζί τους, φαντάζομαι όλοι, στο Κοινοβούλιο.

Να ξεκινήσω, λέγοντας ότι αυτές τις μέρες είμαι Γάλλος. Όπως πριν από λίγες εβδομάδες ήμουν Τούρκος, όπως, όταν έπεφταν οι διδυμοί πύργοι, ήμουν Αμερικάνος και είναι δικά μου αδέρφια οι άνθρωποι που σκοτώνονται σε αυτές τις χώρες. Κάθε μέρα, δυστυχώς, είμαι Παλαιστίνιος. Κάθε μέρα, γιατί αυτός ο τρόμος είναι παλαιός.

Γιατί το Πολυτεχνείο τελικά κέρδισε μια θέση στην ιστορία; Γιατί ήταν μια κορυφαία στιγμή όπου η Ευρώπη της δημοκρατίας συγκρούστηκε με τη σκοτεινή Ευρώπη. Γιατί η σκοτεινή Ευρώπη δεν είναι κάτι ξένο, δεν είναι κάτι που ήλθε από μακριά. Εύκολα λέμε όλοι ότι στην Ευρώπη γεννήθηκε η δημοκρατία, αλλά ξεχνάμε ότι εδώ γεννήθηκε και η σκοτεινή Ευρώπη και ζωντανή απόδειξη η απουσία εδώ, στα δεξιά έδρανα, των οπαδών της σκοτεινής Ευρώπης, που σήμερα, φυσικά, αποδεικνύουν με την απουσία τους σε τι διαφέρουν απ' όλο το υπόλοιπο Κοινοβούλιο.

Ένα ζήτημα το οποίο αξίζει να μνημονεύσουμε, για να διδασκόμαστε -κάποιοι είχε πει ότι οι Υπουργοί πρέπει να διδασκόμαστε ιστορία και να δίνουμε και εξετάσεις- είναι ότι η Αριστερά κυριάρχησε σε αυτό το κίνημα. Μπορεί να μην το μονοπώλησε αλλά δεν μπορούμε παρά να αναγνωρίσουμε, όλες οι πτέρυγες του Κοινοβουλίου, ότι η Αριστερά κυριάρχησε και στο ΕΑΜ και στην αντίσταση ενάντια στη σκοτεινή Ευρώπη, ενάντια στο ναζισμό αλλά κυριάρχησε και στην αντίσταση ενάντια στη χούντα.

Οι ιστορικοί λόγοι είναι πολλοί. Δεν σημαίνει ότι όλοι οι αγωνιστές ήταν Αριστεροί ή ότι η μάχη ενάντια στην σκοτεινή Ευρώπη είναι μια μάχη που είναι αποκλειστική υπόθεση της Αριστεράς. Το μνημονεύω, όμως, όχι για να δώσω εύφημον μνημία στους αγωνιστές της αλλά για να τονίσω ότι αυτό οφείλεται στο ιστορικό γεγονός ότι τα μεγάλα οικονομικά συμφέροντα στο μεσοπόλεμο τάισαν τη σκοτεινή Ευρώπη, για να αντιμετωπίσουν το λαϊκό κίνημα. Είναι μια πραγματικότητα που δεν πρέπει να ξεχνάμε. Είναι μια πραγματικότητα που πρέπει να διδάσκει και σήμερα, γιατί το στίγμα του Πολυτεχνείου και σήμερα είναι ζωντανό.

Πολλοί λένε «εντάξει, τι έγινε, η χούντα δεν τέλειωσε το '73». Πραγματικά το λένε, γιατί ίσως δεν έχουν ζηήσει τι σημαίνει φόβος. Τι σημαίνει να ερωτεύεσαι μια κοπέλα και να μην τολμάς να ανοιχτείς, να της μιλήσεις, γιατί μπορεί να πεις τη λάθος λέξη που μπορεί να στείλει τη μάνα σου στη φυλακή. Τι σημαίνει να συνηθίζεις να μη μιλάς ανοιχτά. Όσοι δεν το έχουν ζηήσει και δεν μεγάλωσαν -γιατί εγώ ήμουν μικρός τότε αλλά ήταν όλη μου η εφηβεία μέσα στη χούντα- δεν μπορούν να φανταστούν ούτε να διανοηθούν τι σημαίνει το δικαίωμα των παιδιών σήμερα στο Πολυτεχνείο, ναι, να γιουχάρουν Υπουργούς, που δεν το είχαμε τότε και πολλοί το πλήρωσαν με το αίμα τους.

Ξαναγυρίζω, όμως, σε αυτό το οποίο μας αφορά άμεσα σήμερα, στη σκοτεινή Ευρώπη η οποία, δυστυχώς, είναι ολοζώντανη και δεν είναι ολοζώντανη μονάχα στις ελάχιστες δυνάμεις του ναζισμού. Είναι ολοζώντανη, όταν έφτιαξαν μια δημοκρατία για λίγους, για ελάχιστους και ταξικά και εθνικά. Δεν δώσαμε δημοκρατία σε λαούς, όπως είναι το Αφγανιστάν. Εμείς εδώ, σε αυτήν την Ευρώπη, κάναμε την εθνοκάθαρση των Εβραίων αδελφών μας, οι οποίοι αναγκάστηκαν και μετοίκησαν, εκόντες άκοντες, σε αυτό το εθνικιστικό μόρφωμα, το σιωνιστικό του Ισραήλ, το οποίο συνεχίζει να είναι χαίνουσα πληγή.

Εμείς στην Ευρώπη γεννήσαμε την έννοια των μειονοτήτων. Με τα δικά μας όπλα σήμερα πεθάναν τα παιδιά μας, τα αδέρφια μας στη Γαλλία. Με τα δικά μας όπλα. Είναι σχεδόν εμφύλιος πόλεμος. Δεν έρχεται από κάπου άλλου αυτός ο φονταμενταλισμός. Εδώ γεννιέται, εδώ είναι το αυγό του φιδιού και από εδώ εξάχθηκε στις χώρες της Μέσης Ανατολής. Είναι, λοιπόν, η Νέμεσις αυτή που συνεχίζει και απειλεί.

Και η Ευρώπη αυτήν τη στιγμή είναι σε ένα κρίσιμο σταυροδρόμι.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Υπουργού)

Μισό λεπτό, κύριε Πρόεδρε.

Γιατί, δυστυχώς, ακόμα και σήμερα υπάρχουν οικονομικά συμφέροντα, όπως και τότε, τα οποία συνεχίζουν να παίζουν αυτά τα παιχνίδια που παίχθηκαν και τότε, πριν τον μεγάλο πόλεμο του '40. Είναι τα οικονομικά συμφέροντα που αυτήν τη στιγμή παίζουν με τη δημοκρατία στην Ευρώπη.

Να θυμίσω, λοιπόν, κάτι: Η ευρωπαϊκή ιδέα, η Ευρωπαϊκή Ένωση γεννήθηκε από φωτισμένους πολιτικούς, μετά από ένα πολύ-πολύ μεγάλο αιματοκύλισμα. Μακάρι οι νεκροί στο Παρίσι να δικαιωθούν σε μία ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Να ξεκινήσει ξανά η μάχη για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση για μια δημοκρατική Ευρώπη, για μια Ευρώπη που να σέβεται τον άνθρωπο και το περιβάλλον.

Και να κλείσω με μια μνημία. Σε λίγες μέρες θα είμαστε όλοι εκεί, στο Παρίσι, για το κλίμα. Είναι πάλι μια μάχη ενάντια στις σκοτεινές δυνάμεις που αυτήν τη στιγμή δεν θέλουν να βλέπουν ότι εκατό εκατομμύρια πρόσφυγες -όχι δύο και τρία εκατομμύρια- θα έρθουν και θα πεθαίνουν ξανά στην πόρτα αυτού το «κάστρου» που κάποιοι ονειρεύονται, που είναι έξω οι υπόλοιποι και είναι μέσα οι ελάχιστοι.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσης): Ευχαριστώ τον συνάδελφο κ. Τσιρώνη.

Ο κ. Δημήτριος Καβαδέλλας από την Ένωση Κεντρώων έχει τον λόγο. Μετά ο κ. Μπαλαούρας, ύστερα ο κ. Σαριδής και στο τέλος ο κ. Δουζίνας.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΒΑΔΕΛΛΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, κύριοι Βουλευτές, θέλω από το Βήμα της Βουλής να εξυμνήσω την αδούλωτη ελληνική ψυχή, τον απλό Έλληνα πολίτη που έχει έρθει ενάντια

σε ένα αντιδημοκρατικό καθεστώς.

Θέλω από το ιερό αυτό Βήμα, να τιμήσω τους νεκρούς του αντιδικτατορικού αγώνα. Θέλω ιδιαίτερα να τιμήσω τον συμμαθητή μου τότε Διομήδη Κομνηνό, που έπεσε δίπλα μου εκείνο το βράδυ βληθείς από κάποια τάραντα της οδού Ηπείρου. Το σοκ για εμένα ήταν μεγάλο. Όμως, δεν έγινα βομβιστής, δεν έσπασα βιτρίνες. Πορεύτηκα και αγωνίστηκα έντιμα.

Εμένα -για την ιστορία- με συνέλαβαν την επόμενη Παρασκευή μεσημέρι, γιατί τις προηγούμενες ημέρες αναμετέδιδε στα βραχέα ραδιοφωνικά κύματα, τη φωνή του Πολυτεχνείου σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Θυμάμαι -ήμουν παιδί- ότι κρύφτηκα κάτω από το κρεβάτι και έβλεπα τις μπότες, δύο εσατζήδων και ενός αξιωματικού, του οποίου θυμούμαι το επίθετο αλλά δεν θέλω να το αναφέρω. Κάποια στιγμή θυμήθηκα και τον νεκρό φίλο μου. Τότε αντέδρασα και ντράπηκα που κρυβόμουν και βγήκα έξω. Τους παρέδωσα τον πομπό τον οποίο είχα σε μια βαλίτσα κρυμμένο. Συνελήφθη και ευτυχώς επειδή η κατάσταση ήταν αρκετά έκρυθμη, δεν είχα πολλές συνέπειες. Είχαν θορυβηθεί οι αστυνομικοί εκεί στο τμήμα και κάπου τα πράγματα για μένα, ευτυχώς, ήταν λιγάκι χαλαρά. Εν πάση περιπτώσει, δεν ήταν χαλαρά και για κάποιους άλλους.

Ο Διομήδης Κομνηνός, λοιπόν, ο συμμαθητής μου, το δεκαεπτάχρονο παιδί, δεν ήταν τότε ούτε Δεξιός ούτε Αριστερός. Ήταν η φωνή και η αντίσταση του απλού Έλληνα. Κάποιοι εξαργύρωσαν τη θυσία του Διομήδη και τόσων άλλων έντιμων, ανένταχτων, ανεξαρτήτων αγωνιστών.

Κάποιοι κατηλέυτηκαν την αυθόρμητη, ακηδεμόνευτη, ηρωική αντίδραση.

Πολυτεχνείο 17 Νοεμβρίου, σαράντα δύο χρόνια πριν. Εκεί, στην πλάγια πύλη, έγινε η πρώτη μου ολιγόλεπτη γνωριμία με τον Πρόεδρό μας, τον Βασίλη Λεβέντη, που κρατούσε μαζί με άλλους αγωνιστές την πύλη. Εκεί, επειδή δεν αστυνομεινόντουσαν τόσο καλά, πηγαίναμε λίγα τρόφιμα, λίγα φάρμακα, ό,τι μπορούσε ο καθένας. Είχα πάει εκεί να παραδώσω μια λυχνία εκπομπής και αργότερα η μοίρα, εμένα και τον Πρόεδρο Βασίλη Λεβέντη και άλλους αγωνιστές της Ένωσης Κεντρώων, μας έφερε και πάλι κοντά σε εικοσιπενταετείς αγώνες για την αναζωογόνηση του Κέντρου.

Αυτοί οι αγωνιστές, λοιπόν, μας χάρισαν με τη θυσία και τους αγώνες τους μια δημοκρατία. Παραλάβαμε, λοιπόν, μια δημοκρατία στα σπάργανα. Η ευθύνη μας, λοιπόν, είναι τεράστια να διατηρήσουμε και να βελτιώσουμε τη δημοκρατία που διαχειριζόμαστε.

Η εντύπωση η δική μου, προσωπικά -αλλά και πολλών άλλων- είναι ότι δεν ευδοκίμησε η θυσία των Ελλήνων αγωνιστών. Πρέπει να γίνουν πάρα πολλά ακόμα. Σας καλώ όλους να φερθούμε υπεύθυνα, με συνέπεια, να επαναφέρουμε στη συνείδηση του απλού Έλληνα πολίτη -ο οποίος αρχίζει και λοξοκοιτά- την δημοκρατική συνείδηση.

Πριν κλείσω θέλω να στείλω και τον δικό μου χαιρετισμό στον γαλλικό λαό που δοκιμάζεται.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Ένωσης Κεντρώων)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσης): Ευχαριστούμε τον κ. Καβαδέλλα.

Δίνω τον λόγο στον Μάκη Μπαλαούρα, Βουλευτή του ΣΥΡΙΖΑ και από τους φίλους και -δεν θα έλεγα πρωταγωνιστές- παρόντες εκείνων των γεγονότων.

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΜΠΑΛΑΟΥΡΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, ευχαριστώ για τα λόγια σας, όπως ευχαριστώ και τους άλλους συναδέλφους.

Σήμερα είναι μια μέρα αγώνα, δεν είναι ούτε μαύρη ούτε σκοτεινή. Είναι μια μέρα ανάτασης. Δεν ήξερα ότι θα μιλήσω, έτσι έγραψα μερικές σκέψεις σε χαρτί για να κουβεντιάσουμε περισσότερο και να προβληματιστούμε, διότι αυτή τη μέρα και αυτά τα μηνύματα που έρχονται, είναι μια διδαχή για το παρόν και για το μέλλον.

Να μιλήσουμε κατ' αρχάς πώς φτάσαμε στο Πολυτεχνείο, γιατί πολλοί -και κυρίως οι νέοι- νομίζουν ότι έγινε μια στιγμιαία εξέγερση. Καθόλου δεν είναι έτσι. Ήταν οι μεγάλες επιρροές από τον Μάη του '68, ήταν οι επιρροές από τις οίμωγες των βασανι-

σμένων, ήταν οι αντιστασιακές πράξεις, ήταν οι απολογίες των παραπεμπόμενων σε δίκες που έμοιαζαν σαν θούριοι ξεσηκωμού. Έχει σημασία στην επόμενη ίσως φάση, την επόμενη χρονιά, να εντοπίσουμε κάποια σημεία που έχουν ενδιαφέρον είτε για την τέχνη είτε για άλλα ζητήματα και να μπορέσουμε να τα κουβεντιάσουμε.

Εν πάση περιπτώσει, τότε, σιγά σιγά, βασανιστικά και δύσκολα άρχισε να δημιουργείται ένα κίνημα που τα χαρακτηριστικά που πήρε ήταν κίνημα αυτόνομο, ήταν κίνημα αυθόρμητο. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι δεν είχε επιρροή από τα κόμματα και κυρίως από τα κόμματα της Αριστεράς. Ήταν κίνημα, όμως, ταυτόχρονα συλλογικό, ήταν κίνημα έντονα πολιτικό, κίνημα συντροφικό. Υπήρχε μια πλέρια -ίσως πολλές φορές την αναζητούμε- συντροφικότητα. Ήταν -τέλος- κίνημα ενωτικό αλλά με σαφές ριζοσπαστικό και αντικαπιταλιστικό πρόσημο. Δεν ήταν αγαπησιάρικη ενωτική προσέγγιση.

Στη δικτατορία, να θυμηθούμε απλώς πάλι με επικεφαλίδες, επικρατούσε ο πόνος, το αίμα.

Θυμίζω ότι είχα κάνει πριν μερικούς μήνες μια συζήτηση με μερικούς άλλους για την 21^η Απριλίου με πρωτοβουλία του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, στη Σχολή Ευελπίδων, με χίλιους διακόσιους σπουδαστές των σχολών, όπου βάλαμε τα πράγματα κάτω, δηλαδή πώς η στρατιωτική χούντα φέρθηκε όχι μόνο στον απλό πολίτη, στον εργάτη, στον φοιτητή, στον όποιον αντιστεκόταν αλλά κυρίως πώς βασάνισε, προπηλάκισε, ευτέλισε, προσπάθησε να προσβάλλει Έλληνες αξιωματικούς και μερικούς από αυτούς, όπως τον αείμνηστο Μουστακλή, τους κατάντησε «φωτά» από τα βασανιστήρια. Ο αυταρχισμός, λοιπόν, της χούντας, η λογοκρισία σε όλα τα επίπεδα, η ανελευθερία, τα σκάνδαλα.

Κάποιος ομιλητής το είπε. Ο κ. Λεβέντης, νομίζει ότι δεν παρακολουθούμε τους ομιλητές. Σήμερα δεν μου άρεσε καθόλου, κύριε Πρόεδρε, η ομιλία σας. Δεν μιλήσατε με αφορμή τα διδάγματα του τότε για σήμερα, μιλήσατε πολύ λαϊκίστικα. Είπατε ότι ο κόσμος δεν ακούει, δεν παρακολουθεί. Κάνατε κριτική ότι απουσιάζουν Βουλευτές, όταν και εσείς το ίδιο κάνετε. Είναι άλλη ιστορία, όμως.

Έχει η χούντα, λοιπόν, σκάνδαλα. Μας οδήγησε στην πρώτη τότε οικονομική κρίση και στο τέλος είναι το μεγάλο πρόβλημα που δημιούργησε στην Κύπρο με την εισβολή του Αττίλα και με την πρωτοβουλία που πήρε να δολοφονήσει -μην τα ξεχνάμε αυτά- την εκλεγμένη κυβέρνηση και κυρίως τον Πρόεδρο Μακάριο.

Με την Μεταπολίτευση, δυστυχώς, η Αριστερά εκχώρησε την ηγεμονία της σε άλλες δυνάμεις, υποτίμησε τα ταξικά αιτήματα που τότε διαμορφωνόντουσαν, έμπαιναν σε μια άλλη νέα αναδιαμόρφωση της εποχής. Έτσι οδηγηθήκαμε σε μια Μεταπολίτευση όπου έδινε το στίγμα της -έντονα μάλιστα- και το πρόσημό της η Αριστερά αλλά δεν είχε προχωρήσει πιο πέρα.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Θα ήθελα, ένα λεπτό ακόμα, κύριε Πρόεδρε.

Και εδώ υπάρχει μια δόλια υπονόμηση για τις κατακτήσεις της Μεταπολίτευσης. Μου θυμίζει αυτό που είπε ο Σαρκοζί μόλις έγινε Πρόεδρος της Γαλλίας: «Επιτέλους, να τελειώσουμε με τη γενιά του Μάη του '68».

Εδώ δεν το λένε οι πολιτικοί αντίπαλοί μας, δεν το λένε οι υπονομευτές της δημοκρατίας. Θέλουν να υπονομεύσουν την τότε γενιά του Πολυτεχνείου. Θέλουν να υπονομεύσουν, να τελειώσουν με τα διαχρονικά. Δεν ήταν το Πολυτεχνείο, το σύνθημα «Ψωμί, Παιδεία, Ελευθερία». Δεν το έβγαλαν μέσα στο Πολυτεχνείο ή νωρίτερα στη Νομική ή στην ΑΣΟΕ ή οπουδήποτε αλλού. Αυτό το μήνυμα είναι διαχρονικό, βγήκε από πολύ παλιά, από τις πρώτες εξεγέρσεις και παραμένει διαχρονικό. Είναι ζητήματα που μιλάνε για το ψωμί και για την παιδεία και τι σημαίνουν όλα αυτά και για την ελευθερία που είναι το βάθεμα της δημοκρατίας.

Σήμερα, παραπέμπουμε στην σημερινή εποχή, στο προχθεσινό γεγονός στο Παρίσι, που κάποιοι με ιμπεριαλιστικό τρόπο δημιούργησαν μεγάλα προβλήματα στην περιοχή της Μέσης Ανατολής με αποτελέσματα οικτρά για τους ανθρώπους εκείνους, άρα και για όλο τον κόσμο.

Επομένως, το σύνθημα «Ψωμί, Παιδεία, Ελευθερία» είναι δια-

χρονικό, είναι για την Ελλάδα, είναι για την Ευρώπη, είναι για όλο τον κόσμο. Ζητούμενα είναι και σήμερα αυτά τα αιτήματα που βάζει και ζητούμενο είναι μια μεγάλη εξέγερση που θα έρθει και προσδοκώ να έρθει, όπως φώναζε και ο Ελύτης, από τη νέα γενιά.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσης): Ευχαριστούμε τον κ. Μπαλαούρα.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΛΕΒΕΝΤΗΣ (Πρόεδρος της Ένωσης Κεντρώων): Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα τον λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσης): Ο κ. Λεβέντης θέλει τον λόγο για ένα λεπτό, για να διευκρινίσει προφανώς. Δεν κάνουμε αντιπαράθεση σήμερα.

Ορίστε, κύριε συνάδελφε, έχετε τον λόγο.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΛΕΒΕΝΤΗΣ (Πρόεδρος της Ένωσης Κεντρώων): Ο κύριος συνάδελφος του ΣΥΡΙΖΑ έχει σύγχυση, διότι λαϊκισμός σημαίνει να λες πράγματα, να υπόσχεσαι παροχές, υποσχέσεις που ευχαριστούν τα πλήθη.

Η Ένωση Κεντρώων τριάντα χρόνια ήταν εκτός Βουλής, γιατί έλεγε δυσάρεστα πράγματα, έλεγε να κοπούν οι δεύτερες, οι τρίτες συντάξεις, να κοπούν οι ανισότητες, να κοπούν τα ρουσφέτια, να κοπούν οι παροχές των Βουλευτών. Έχει σύγχυση ο κύριος συνάδελφος για το τι σημαίνει λαϊκισμός. Ελπίζω μετά την παρέμβασή μου να το πληροφορείται.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσης): Ευχαριστώ για την παρέμβασή σας.

Τον λόγο έχει ο κ. Σαρίδης, παρακαλώ.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΑΡΙΔΗΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, στην πόλη της Θεσσαλονίκης, όταν θέλουμε να τιμήσουμε τους νεκρούς, ζυγίζουμε πολύ προσεκτικά τα λίγα λόγια που τελικά επιλέγουμε να πούμε.

Ζήτησα, λοιπόν, να μιλήσω και να εκφράσω από αυτό το Βήμα τον σεβασμό της Θεσσαλονίκης στους νεκρούς του Πολυτεχνείου, όπως επίσης και την αλληλεγγύη των κατοίκων της στο θαρραλέο γαλλικό έθνος.

Από τα χείλη του Υπουργού και του Πρωθυπουργού, ακούστηκαν σήμερα πολλοί επιθετικοί προσδιορισμοί. Τα συνθήματα, όμως, ξέρετε, είναι ουσιαστικά. «Ψωμί- Παιδεία- Ελευθερία», κύριε Μπαλαούρα.

Όσον αφορά το ψωμί, η «πρώτη φορά Αριστερά» θα γιορτάσει την πρώτη επέτειο του Πολυτεχνείου φέρνοντας με τη διαδικασία του κατεπείγοντος το νομοσχέδιο για τους πλειστηριασμούς και τα προαπαιτούμενα. Σε σαράντα οκτώ ώρες θα πρέπει να ψηφίσουμε για το ψωμί, την επιβίωση και τα σπίτια κάποιων συνανθρώπων μας.

Όσον αφορά την παιδεία, θα συμφωνήσω για τον καταλυτικό της ρόλο με τον σεβαστό συνάδελφο κ. Μανιό. Και απευθυνόμενος στον Υπουργό Παιδείας, του οποίου η πρώτη ομιλία ως Υπουργού Παιδείας, από αυτό το Βήμα, της «πρώτης φοράς Αριστερά» ήταν κούφια, με δημοσιογραφικού τύπου λόγια, θα του διαβάσω ένα απόσπασμα από ένα σχολικό βιβλίο του 1989. Αναφέρεται σε μία ομιλία ενός Άγγλου Βουλευτή, του Τζίντι, το 1830 παρακαλώ: «Όσον κι αν φαίνεται παράδοξο από πρώτη άποψη, το μέτριο της παροχής δωρεάν παιδείας στους φτωχούς που εργάζονται, θα απέβαινε καταστρεπτικό και για την ηθική τους υπόσταση και για την ευτυχία τους. Πράγματι, η μόρφωση θα μάθαινε στους φτωχούς να μισούν την κοινωνική τους κατάσταση, με αποτέλεσμα να μη γίνονται καλοί υπηρέτες, αγρότες και εργάτες, επαγγέλματα που η θέση τους στην κοινωνία έχει προκαθοριστεί. Αντί να τους διδάσκει την υποταγή, η μόρφωση θα τους απέλπιζε και θα τους καθιστούσε μαχητικούς, πράγμα που παρατηρείται συχνά στις βιομηχανικές πόλεις. Η αγωγή θα τους επέτρεπε να διαβάζουν ανατρεπτικά φυλλάδια και βιβλία επικίνδυνα και αντιθρησκευτικά. Ακόμα, θα τους καθιστούσε ανυπάκουους προς τους προϊστάμενους τους. Από αυτά συνάγεται ότι σε λίγα χρόνια το Κοινοβούλιο θα αναγκαστεί να χρησιμοποιήσει βία εναντίον τους και να θεσπίσει νόμους που θα τους αφορούν, πολύ αυστηρότερους από αυτούς που ισχύουν σήμερα».

Το 1964, ο Γεώργιος Παπανδρέου κα η Ένωση Κέντρου χαρίζει στον ελληνικό λαό τη δημόσια παιδεία.

Τέλος, μια κουβέντα για την ελευθερία. Το έχω ξαναπεί από αυτό το βήμα, ξέρετε. Σύντομα θα πρέπει να εξηγήσουμε στον ελληνικό λαό, τι ακριβώς ψηφίζουμε εδώ μέσα. Ελευθερία χωρίς ανάληψη ευθύνης δεν υπάρχει. Το ανώτερο δικαίωμά μου είναι να αναλαμβάνω την ευθύνη. Έτσι καταλαβαίνω εγώ το ιδεώδες του Πολυτεχνείου. Ως ελεύθερος άνθρωπος, με ελεύθερη βούληση, αναλαμβάνω την ευθύνη του να είμαι ελεύθερος.

Τιμή στους νεκρούς του Πολυτεχνείου!

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Ένωσης Κεντρώων)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσας): Ευχαριστώ τον κ. Σαρίδη.

Ο κ. Δουζίνας, συνάδελφος Βουλευτής του ΣΥΡΙΖΑ, έχει τον λόγο

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΔΟΥΖΙΝΑΣ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Είναι μεγάλη τιμή και συγκίνηση να κλείνω αυτήν την εξαιρετική συζήτηση που έγινε σήμερα. Άκουσα πάρα πολλά, με τα οποία συμφωνώ, από τον κ. Τζαβάρα, από τον κ. Μανιό, από τον κ. Σκανδαλίδη, από τον Μάκη Μπαλαούρα τελευταία και από πολλούς άλλους. Εγώ θα ήθελα να μιλήσω λίγο γενικότερα.

Θα ήθελα να μιλήσω για τη φιλοσοφία της αντίστασης. Η ανθρωπότητα γεννιέται στην αντίσταση. Στη θρησκευτική παράδοση, ο Αδάμ και η Εύα παρακούν το Θεό κι έτσι καταλήγουν στην «κοιλιά των δακρύων» που ζούμε. Στη δικιά μας μυθολογία ο Προμηθέας κλέβει τη φωτιά κι έτσι ξεκινάει ο πολιτισμός. Κι όλοι οι μεγάλοι πολιτισμοί κι όλες οι μεγάλες παραδόσεις, έχουν ανάλογες ιστορίες γένεσης στην αρχή τους.

Αν γυρίσουμε και στην πολιτική μας ιστορία, όμως, όλα αυτά τα δικαιώματα τα οποία σήμερα τα θεωρούμε δεδομένα και δεν μας ενδιαφέρει και πολύ όταν υποχωρούν και τα πολιτικά και ατομικά δικαιώματα και τα κοινωνικά και οικονομικά δικαιώματα και αυτά που ονομάζουμε ανθρώπινα δικαιώματα, γεννηθήκαν και βγήκαν στην πράξη με αγώνες, με θυσίες. Η ελευθερία γεννήθηκε μέσα από τους μεγάλους αγώνες για την απελευθέρωση των δούλων, τους μεγάλους εθνικοαπελευθερωτικούς αγώνες, για να γίνουν οι λαοί ελεύθεροι.

Τα εργατικά δικαιώματα, μέσα από τους μεγάλους αγώνες του 19^{ου} αιώνα που ήταν οι αγώνες ανάμεσα στον φιλελευθερισμό και στη δημοκρατία. Και βέβαια για τα δικαιώματα που θεωρούμε δεδομένα εδώ μέσα, όπως το δικαίωμα της ψήφου, εκατόν πενήντα χρόνια αγωνίστηκαν οι εργαζόμενοι στην Αγγλία αρχικά και μετά οι γυναίκες και οι σουφραζέτες, για να αποκτήσουν το δικαίωμα της ψήφου.

Και αν γυρίσουμε στην Ελλάδα, κοιτάζουμε τη δική μας ιστορία, τη σύγχρονη σχετικά ιστορία των τελευταίων ογδόντα χρόνων, από την αντίσταση του ΕΑΜ μέχρι την αντίσταση του Πολυτεχνείου την οποία γιορτάζουμε σήμερα, μέχρι την αντίσταση των τελευταίων πέντε χρόνων που εκφράστηκε τόσο δυνατά απέναντι, στην πλατεία των αγανακτισμένων, μέχρι το «όχι» του δημοψηφίσματος, όλες αυτές οι πράξεις, τα συμβάντα. Όταν με ρωτάγανε στην Αγγλία, «γιατί ο ελληνικός ο λαός αντιστέκεται τόσο πιο πολύ από τους άλλους που ήταν σε ανάλογες συνθήκες;», τους απαντούσα, πιθανόν λίγο ρομαντικά, ότι είμαστε τα παιδιά της Αντιγόνης. Και επειδή είμαστε τα παιδιά της Αντιγόνης, επειδή γεννηθήκαμε και η μυθολογία μας έχει γεννηθεί μέσα σε αυτήν την αντίσταση, δεν μπορούμε να κάνουμε και διαφορετικά.

Τελειώνοντας, λοιπόν, μια τέτοια σημαντική συζήτηση που έχουμε σήμερα, θα ήθελα να προσφέρω τέσσερις θέσεις γύρω από τη φιλοσοφία της αντίστασης, που θα μας βοηθήσουν να καταλάβουμε πότε μια αντίσταση εγείρεται, και πιθανόν και πετυχαίνει και να μπορούμε πιθανόν να καταλάβουμε τι γίνεται και στο μέλλον.

Πρώτον, η αντίσταση είναι νόμος της ύπαρξης, είναι μια εμμενής αντιδύναμη σε κάθε δύναμη της εξουσίας. Οποτεδήποτε σχηματοποιούνται και σταθεροποιούνται σχέσεις εξουσίας, αμέσως υπάρχουν και αντιστάσεις και αυτές οι αντιστάσεις είναι επομένως κατ' αρχάς ένα γεγονός, όχι μία υποχρέωση, ένα ον, όχι ένα δέον.

Δεύτερον, οι αντιστάσεις είναι πάντα τοπικές και πολύμορφες, αναδύονται σε συγκεκριμένες συνθήκες. Όπως είπε ο Μάκης Μπαλαούρας, το Πολυτεχνείο δεν έγινε ξαφνικά αλλά υπήρχαν εκείνες οι συνθήκες και της αντίστασης και της καταπίεσης οι οποίες μέσα σε μία μεγάλη διάρκεια οδήγησαν σε αυτό που έγινε. Αυτές οι αντιστάσεις οι πολύμορφες, οι πολυποίκιλες, αυτές που μπαίνουν πάντα μέσα σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο, αυτές είναι θετικές και αρνητικές. Οι αρνητικές, είναι οι αντιστάσεις που προσπαθούν να διατηρήσουν κάτι που πάνε να μας πάρουν. Οι θετικές, αποδομούν τον αντίπαλο και ξαναφτιάχνουμε νέους θεσμούς, νέες δυνατότητες. Όταν υπάρχει ανεργία, όταν η εξουσία οδηγεί στην ανεργία, η αντίσταση φτιάχνει νέες μορφές εργασίας, αυτοδιοικούμενες επιχειρήσεις, συνεταιρισμούς και κοπερατίβες. Όταν η εξουσιαστική γνώση προωθεί τη μορφωμένη αγραμματοσύνη, η αντίσταση δημιουργεί εναλλακτικές εστίες και μορφές γνώσης.

Τρίτον, οι αντιστάσεις δεν εφαρμόζουν απλώς αξίες και αρχές ούτε έχουν προβλέψιμο σημείο συμπίκνωσης. Στην αντίσταση, δεν οδηγεί απλώς η ιδέα της δικαιοσύνης ή της ελευθερίας αλλά κυρίως η αίσθηση, η σωματική εμπειρία της αδικίας, το «πενάω», το «δεν έχω δουλειά», το «δεν έχω ελευθερία». Είναι, δηλαδή, όπως λέω, και ον και δέον. Αλλά, παρ' ότι είναι ον, δηλαδή, είναι κάτι που συμβαίνει τη στιγμή της έκρηξης, όταν σωματικά καταλαβαίνω ότι δεν αντέχω άλλο, ταυτόχρονα, την ίδια στιγμή, ασκώ το παλιότερο, πιθανόν το μόνο φυσικό δικαίωμα που έχουμε στη δική μας ιστορία αλλά νομίζω και στην ιστορία όλων των λαών, το δικαίωμα στην αντίσταση. Αυτό το δικαίωμα -εξουσίες και κυβερνήσεις και καθεστώτα- έχουν προσπαθήσει να το διαγράψουν και αυτό πάντα επιστρέφει.

Αυτό είναι, λοιπόν, που γιορτάζουμε σήμερα, δηλαδή, το δικαίωμα στην αντίσταση όπως το εξέφρασε ο ελληνικός λαός, η δική μου γενιά, το 1973 και το οποίο πάντα επιστρέφει και θα επιστρέφει. Είναι αυτή η επιστροφή του καταπιεσμένου, με την ψυχαναλυτική έννοια του όρου, η οποία επιτρέπει σε συστήματα, σε εξουσίες, σε καθεστώτα να μην πεθαίνουν αλλά να ανανεώνονται και να κρατάνε τις κοινότητές μας ζωντανές.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσας): Ευχαριστούμε πολύ τον συνάδελφο κ. Δουζίνα.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αυτή η ημερήσια διάταξη, η ειδική πολιτική συζήτηση, έγινε πρώτη φορά μετά από τέσσερα χρόνια και ίσως να είχε και τη μεγαλύτερη διάρκεια και κάποια ποιότητα, που αναγνωρίστηκε απ' όλους, σε σχέση με αρκετά χρόνια πριν. Αυτό είναι μια παρακαταθήκη της Βουλής των Ελλήνων και για σήμερα αλλά πλέον κάθε χρόνο να υπάρχει μια σχεδιασμένη απόδοση τιμής, με μια ουσιαστική πολιτική συζήτηση για τα σύγχρονα διακυβεύματα.

Θα παρακαλούσα να τηρήσουμε ενός λεπτού σιγή στη μνήμη των αγωνιστών και των θυμάτων του Πολυτεχνείου και της δημοκρατίας.

(Στο σημείο αυτό τηρείται στην Αίθουσα ενός λεπτού σιγή)

Αθάνατοι!

(Χειροκροτήματα απ' όλες τις πτέρυγες της Βουλής)

Τώρα θα γίνει η Διάσκεψη των Προέδρων, όπου θα πάρουμε για Τετάρτη, Πέμπτη, Παρασκευή την καινούργια διάταξη των νομοσχεδίων που θα μπουν στη σειρά. Επί της ουσίας σας λέω, ότι θα υπάρχει Ολομέλεια και αύριο και την Πέμπτη και την Παρασκευή πάνω σε διαφορετικά νομοθετήματα και ταυτόχρονα θα υπάρχουν και επιτροπές. Το Σαββατοκύριακο, δεν θα υπάρχει νομοθετική εργασία.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, δέχστε στο σημείο αυτό να λύσουμε τη συνεδρίαση.

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

Με τη συναίνεση του Σώματος και ώρα 13.45' λύεται η συνεδρίαση για αύριο, ημέρα Τετάρτη 18 Νοεμβρίου 2015 και ώρα 10.00', με αντικείμενο εργασιών του Σώματος: νομοθετική εργασία, σύμφωνα με την ημερήσια διάταξη που έχει διανεμηθεί.